

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI)
ของบริษัทเอกชนไทยในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

THE FDI DETERMINANTS OF THE THAI COMPANY
IN THE REPUBLIC OF THE UNION OF MYANMAR

ธนระวีชาติ พลอาจ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI)
ของบริษัทเอกชนไทยในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE FDI DETERMINANTS OF THE THAI COMPANY
IN THE REPUBLIC OF THE UNION OF MYANMAR

A Master's Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION
(Business Administration(Management))
Faculty of Business Administration for Society, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

สารนิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI)

ของบริษัทเอกชนไทยในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ของ

ธนระวีชาติ พลอาจ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธิตินันท์ ชาญโกศล) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิโรจน์ บุรณศิริ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วรินรำไพ รุ่งเรืองจิตต์)

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของบริษัทเอกชนไทยในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา
ผู้วิจัย	ธนวรรษต์ พลอาจ
ปริญญา	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ธิตินันท์ ชาญโกศล

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยภายในบริษัทเอกชนไทย ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และเพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกบริษัทเอกชนไทยในประเทศเมียนมาที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของบริษัทเอกชนไทย โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษา จำนวน 10 ท่าน คือผู้บริหารธุรกิจระดับสูง 6 ท่าน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 4 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา วิเคราะห์เนื้อหาในทางตรง มีการจัดหมวดหมู่จากความรู้แบบนิรนัย โดยใช้ทฤษฎีเป็นฐานในการจำแนกข้อมูล ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยภายในที่มีผลต่อการตัดสินใจของบริษัทเอกชนไทยในการลงทุนนั้นเกิดจาก 2 ข้อได้เปรียบ ข้อได้เปรียบข้อแรกได้แก่ ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ โดยประเด็นที่มีความสำคัญสูงสุด คือการมีแบรนด์ที่ดีและแข็งแกร่ง อันดับรองลงมาคือการมีคุณภาพสินค้าและบริการที่ดี ข้อได้เปรียบข้อที่สองได้แก่ ข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง โดยประเด็นที่มีความสำคัญสูงสุดคือการมีประสิทธิภาพในการบังคับบัญชางาน ในส่วนปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุน ถือเป็นข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง ซึ่งเกิดจาก 3 ปัจจัยย่อยได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ โดยปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนมากที่สุดได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในด้านการแสวงหาตลาด โดยมีปัจจัยด้านเศรษฐกิจในด้านการแสวงหาประสิทธิภาพเป็นแรงจูงใจในลำดับถัดมา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในด้านการแสวงหาทรัพยากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าแรงที่ถูก พบว่าไม่ได้เป็นแรงจูงใจหลัก และปัจจัยด้านเศรษฐกิจในด้านการแสวงหาสินทรัพย์ ไม่ได้เป็นแรงจูงใจเลย

คำสำคัญ : การตัดสินใจลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ, บริษัทเอกชนไทย, สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

Title	THE FDI DETERMINANTS OF THE THAI COMPANY IN THE REPUBLIC OF THE UNION OF MYANMAR
Author	THANARAT BHOLLAARJ
Degree	MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Associate Professor Thitinan Chankoson , Ph.D.

This research paper aims to study the internal factors of a Thai company and to study the external factors of a Thai company that influenced decisions to invest in the Republic of the Union of Myanmar. The ten key contributors to this study included six senior business executives and four stakeholders. The tools used for data collection included semi-structured interviews and in-depth interviews. This research used descriptive analysis and direct content analysis. The classification was based on the deductive method and used theory as a base for classifying information. The results of the study found that the internal factors affecting the decisions of Thai companies were due to two advantages. The first advantage was the Ownership advantage. The most important factor was to have a robust brand. The next factor was quality of products and services. The second advantage was the Internalization advantage, and the most significant efficiency in job supervision. The external factors affecting decisions to invest, the Location advantage, caused by three sub-factors: the FDI promoted policy factors, economic factors, and the ease of doing business factor. The external factor that affected them the most was the economic factors of market-seeking. The economic factor in terms of efficiency-seeking was the next motive. The economic factor in resource-seeking, especially low wages, which was found not to be the primary motive, while the economic factors in asset-seeking was not a motive.

Keyword : FDI determinant, Thai companies, Republic of the Union of Myanmar

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความสามารถและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. วิทินันท์ ชาญโกศล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และชี้แนะแนวทาง เพื่อให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ทั้งในทางทฤษฎี รวมถึงการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เจ้าหน้าที่คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือประสานงานให้ด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในย่างกุ้ง สมาคมนักธุรกิจไทยในเมียนมา และบริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน) ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในด้านการประสานงานให้คำแนะนำ และช่วยเหลือสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน แก่ผู้วิจัยในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

กราบขอขอบพระคุณ คุณแม่และทุกคนในครอบครัว รวมถึง ภรรยา ลูกสาว และลูกชายที่น่ารัก ที่คอยห่วงใย ดูแล เข้าใจ และ สนับสนุนตลอดมา ตลอดจนเพื่อนนิสิต และเพื่อนร่วมงานที่เป็นกำลังใจ ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการทำสารนิพนธ์ ฉบับนี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ คุณประโยชน์และความดีอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนและชี้แนะแนวทางที่ดีและมีคุณค่าตลอดมาจนกระทั่งประสบความสำเร็จในวันนี้

ธนวิรัชต์ พลอาจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดหวังจากการวิจัย	9
ขอบเขตการวิจัย	10
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ความหมายของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ	12
แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ	14
ทฤษฎีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle Theory).....	14
ทฤษฎีความได้เปรียบแบบผูกขาด (Monopolistic Advantage Theory)	15
ทฤษฎีการเลือกทำโดยบริษัทเอง (Internalization Theory)	16
ทฤษฎีการลงทุนโดยตรงต่างประเทศอย่างผสมผสาน (Eclectic Theory)	18
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยสถานที่ตั้ง ที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ.....	20
ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI	22

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจศาสตร์.....	23
การแสวงหาตลาด (Market-seeking)	23
การแสวงหาทรัพยากร (Resource-seeking).....	23
การแสวงหาประสิทธิภาพ (Efficiency-seeking)	23
การแสวงหาสินทรัพย์ (Asset-seeking)	23
ปัจจัยด้านความสะดวกรวดในการดำเนินธุรกิจ	24
แนวคิดความได้เปรียบของการแข่งขันของชาติ (The Competitive Advantage of Nations)	24
สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของประเทศเมียนมา.....	26
ภูมิศาสตร์.....	27
เมืองสำคัญ.....	28
ภูมิอากาศ.....	29
ทรัพยากรธรรมชาติ	30
ประชากรศาสตร์	31
ศาสนา	33
ภาษาและกลุ่มชาติพันธุ์.....	33
ประวัติศาสตร์.....	34
เผด็จการทหาร	35
ประมุขแห่งรัฐ	37
อำนาจนิติบัญญัติ	37
กระบวนการยุติธรรม	38
การปกครองท้องถิ่น.....	38
ความสัมพันธ์กับประเทศไทย	39

เมียนมากับอาเซียน.....	41
กรณีศึกษาการลงทุนโดยตรงในเมียนมาของบริษัทเอกชนไทย	42
กรณีศึกษาของธุรกิจไทยในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	42
กรณีศึกษาของธุรกิจไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากร.....	51
กลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในบริษัทเอกชนไทย ด้านข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ.....	57
ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในบริษัทเอกชนไทย ด้านข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง	63
ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ด้านข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง.....	66
ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI.....	66
ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์.....	73
ปัจจัยด้านความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ	84
ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการลงทุนในต่างประเทศตามแนวคิดความได้เปรียบของการ	
แข่งขันของชาติ	90
เงื่อนไขปัจจัยการผลิต.....	90
เงื่อนไขปัจจัยความต้องการสินค้าและบริการ	90
ปัจจัยอุตสาหกรรมเชื่อมโยง	91

ปัจจัยกลยุทธ์ของบริษัท โครงสร้างอุตสาหกรรม และคู่แข่งชั้น	91
ผลการวิเคราะห์ SWOT ของเมียนมา	92
สรุปผลการวิเคราะห์.....	93
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	98
สรุปและอภิปราย	98
ข้อเสนอแนะ	101
ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทเอกชนไทย	101
ข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล	103
ข้อจำกัดในการศึกษา	104
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	104
บรรณานุกรม	106
ประวัติผู้เขียน.....	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 สถิติการส่งออกและFDI ของไทยไปยังกลุ่มประเทศ CLMV รายปี	2
ตาราง 2 สถิติ %FDI ของไทยไปยังเมียนมา เทียบกับ กลุ่มประเทศ CLMV รายปี	8
ตาราง 3 จำนวนประเภทธุรกิจ.....	51
ตาราง 4 ข้อมูลพื้นฐานในส่วนบริษัทเอกชนไทย	56
ตาราง 5 ข้อมูลพื้นฐานในส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	57
ตาราง 6 ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของของแต่ละประเภทธุรกิจ.....	60
ตาราง 7 ข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเองของแต่ละประเภทธุรกิจ	65
ตาราง 8 ข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง ในส่วนปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์ของแต่ละประเภทธุรกิจ....	79

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของกลุ่มประเทศ CLMV (ข้อมูลรายปี แสดงมูลค่าการลงทุนหน่วยล้านเหรียญสหรัฐ ฯ).....	4
ภาพประกอบ 2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	11
ภาพประกอบ 3 โมเดล OLI กับกิจกรรมธุรกิจระหว่างประเทศ	20
ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดง FDI ไหลเข้าประเทศรับทุน แบ่งประเภทตามระดับการพัฒนา.....	21
ภาพประกอบ 5 แผนภูมิรูปเพชรแสดงปัจจัยจูงใจในการลงทุนในต่างประเทศตามแนวความคิดความได้เปรียบของการแข่งขันของชาติ.....	25
ภาพประกอบ 6 แผนที่แสดงภูมิประเทศเมียนมา	28
ภาพประกอบ 7 แผนภูมิประชากรศาสตร์ของเมียนมา จากข้อมูลปี 2014.....	32
ภาพประกอบ 8 แผนที่รัฐและเขตการปกครองในเมียนมา	39
ภาพประกอบ 9 แผนผังแสดงสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการลงทุนในต่างประเทศตามแนวความคิดความได้เปรียบของการแข่งขันของชาติ	92
ภาพประกอบ 10 แผนผังแสดงสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในช่วงสองสามทศวรรษที่ผ่านมา มีวิวัฒนาการในเศรษฐกิจโลกที่มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่น่าสนใจหลายประการ กล่าวคือ 1. กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี 2. การเปิดเสรีทางการค้าและการเคลื่อนย้ายเงินทุน 3. การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก 4. การมีกฎเกณฑ์หรือกฎระเบียบการค้าใหม่ๆ 5. การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและราคาสินค้าโภคภัณฑ์และ 6. การเปลี่ยนแปลงใน โครงสร้างของเศรษฐกิจโลก (สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, 2558)

ด้วยวิวัฒนาการดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในฐานะหนึ่งในสมาชิกของสมาคมประชาชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลกระทบดังกล่าวส่งผลกระทบต่อบริษัทเอกชนไทยหลายกลุ่ม ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ จะได้ยกหนึ่งตัวอย่างที่เกิดขึ้นในกลุ่มบริษัทเอกชนที่ได้รับผลกระทบนี้ได้แก่ บริษัทเอกชนในกลุ่มอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง ซึ่งได้รับปัจจัยเชิงบวกจาก

1) ความต้องการใช้วัสดุก่อสร้างในประเทศที่จะเพิ่มขึ้น โดยสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐที่ขยายตัว ได้แก่ เหล็ก ปูนซีเมนต์ คอนกรีตผสมเสร็จ และเสาเข็มคอนกรีต ส่วนวัสดุก่อสร้างที่จะปรับตัวดีขึ้นตามโครงการอสังหาริมทรัพย์ที่เริ่มฟื้นตัว ได้แก่ พื้นคอนกรีตสำเร็จรูป กระเบื้อง และสุขภัณฑ์

2) การส่งออกวัสดุก่อสร้างที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากหลายประเทศ โดยเฉพาะในอาเซียน กำลังอยู่ในช่วงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและลงทุนโครงการอสังหาริมทรัพย์ การเติบโตของอุปสงค์ทั้งในประเทศและส่งออกจะหนุนให้ปริมาณการผลิตและรายได้ของผู้ผลิตวัสดุก่อสร้างเพิ่มขึ้น

ในเวลาเดียวกัน มีปัจจัยเชิงลบจากโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่สูงจากการนำเข้า เห็นได้ชัดเจนจากอุตสาหกรรมเหล็กเส้น เนื่องด้วยคุณลักษณะของสินค้าที่แตกต่างกันไม่มากส่งผลให้ผู้ผลิตไทยเผชิญการแข่งขันสูงด้านราคากับเหล็กเส้นนำเข้าที่มีราคาต่ำกว่า โดยเฉพาะจากจีนที่ไทยนำเข้าเหล็กเส้นกว่า 60% ของการนำเข้าเหล็กเส้นทั้งหมด (นิรติศัย ทุมวงษา, 2561)

อย่างไรก็ตาม ด้วยปัจจัยเชิงบวกของโลกาภิวัตน์ กลุ่มบริษัทเอกชนไทย ไม่ได้ปล่อยให้โอกาสในการขยายตลาดให้หลุดลอย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดอาเซียนใหม่ อย่าง CLMV (กัมพูชา

สปป. ลาว เมียนมา เวียดนาม) ที่ไทยมีศักยภาพด้วยภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ในใจกลางกลุ่มประเทศ CLMV และมีความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุน และอีกในหลายมิติที่ดีต่อกันมาเป็นเวลานาน

กิจกรรมธุรกิจระหว่างประเทศระหว่างไทยกับ CLMV จากอดีตที่เป็นรูปแบบการค้า นำเข้าส่งออกเป็นรูปแบบหลัก ได้พัฒนามาเป็นการมีรูปแบบกิจกรรมเพิ่มมาอีกหนึ่งชนิดคือ รูปแบบการลงทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI)

ตาราง 1 สถิติการส่งออกและFDI ของไทยไปยังกลุ่มประเทศ CLMV รายปี

ปี	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
มูลค่าการส่งออก	190,930	231,479	255,808	334,378	321,840	391,965	463,357
FDI	8,599	5,350	-8,919	13,490	21,729	24,171	18,196
สัดส่วน FDI / ส่งออก(%)	4.5%	2.3%	-3.5%	4.0%	6.8%	6.2%	3.9%

ปี	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
มูลค่าการส่งออก	524,381	574,240	664,684	751,827	780,490	850,130	940,716
FDI	30,535	45,869	31,007	51,878	86,807	82,771	63,839
สัดส่วน FDI / ส่งออก(%)	5.8%	8.0%	4.7%	6.9%	11.1%	9.7%	6.8%

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562

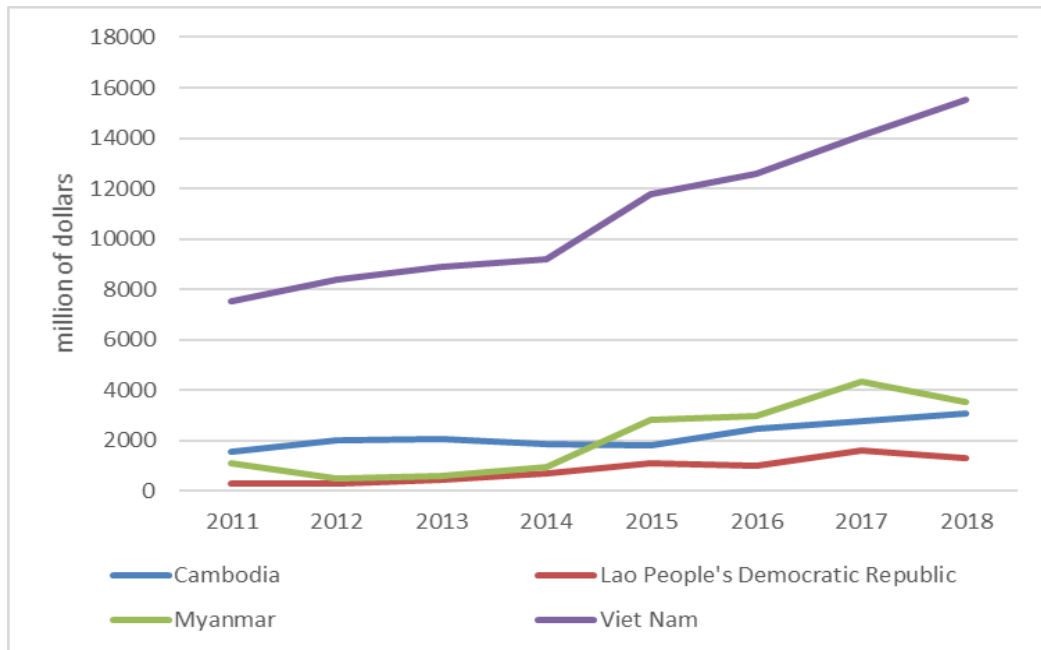
จากข้อมูล ตาราง 1 ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมธุรกิจระหว่างประเทศในรูปแบบของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของนักลงทุนไทยที่เริ่มมีบทบาทมากขึ้น มีการขยายตัวจากมูลค่า FDI จาก 8,599 ล้านบาท ในปี 2548 มาสูงสุดในปี 2559 กว่า 86,807 ล้านบาท แม้ว่าในเชิงมูลค่า

จะยังเทียบไม่ได้กับการส่งออกสินค้าที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องแต่ก็มีสัดส่วนเมื่อเทียบกับการส่งออกที่อยู่ในทิศทางเพิ่มมากขึ้น

ประเทศหนึ่งในกลุ่ม CLMV ที่เป็นที่น่าจับตามอง คือประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (เรียกโดยทั่วไปว่า “เมียนมา”) นับจากปี 2551-2554 มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศในทิศทางที่เสรียิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากนานาชาติเพิ่มขึ้นจนได้รับการผ่อนคลายการคว่ำบาตรจากประเทศต่าง ๆ ในปี 2555

โดยเฉพาะจากสหรัฐฯและสหภาพยุโรป ได้ส่งผลต่อทิศทางเศรษฐกิจเมียนมาค่อนข้างมาก ซึ่ง ช่วงเวลาสอดคล้องกับที่เมียนมาเร่งปฏิรูปนโยบายทางเศรษฐกิจและการเงิน เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภายนอกมากขึ้น ทั้งการปรับปรุงกฎหมายการลงทุนที่มอบสิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนต่างชาติมากขึ้น รวมทั้งการยกเครื่องระบบการเงินของประเทศใหม่โดยเริ่มจากการเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นอัตราลอยตัวแบบมีการจัดการ และการเร่งปรับปรุง ระบบการชำระเงินของประเทศสู่มาตรฐานและความเป็นสากลยิ่งขึ้น เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อมุมมองและความเชื่อมั่นนักลงทุนต่างชาติให้หันมาสนใจและแสวงหาโอกาสการเข้าสู่ตลาดเมียนมาดังเห็น ได้จากการหลั่งไหลของนักลงทุนต่างชาติเข้าไปในเมียนมาอย่างคึกคักนับจากช่วงต้นปี 2555 เป็นต้นมา (สถาบันวิจัยขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมการผลิต, 2556) ดังแสดงในภาพประกอบ 1 และลงทุนต่อเนื่องอย่างก้าวกระโดดในปี 2558 (ค.ศ. 2015) หลังจากพรรค NLD ชนะการเลือกตั้งและได้จัดตั้งรัฐบาลพลเรือน

ภาพประกอบ 1 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของกลุ่มประเทศ CLMV
(ข้อมูลรายปี แสดงมูลค่าการลงทุนหน่วยล้านเหรียญสหรัฐฯ ฯ)

ที่มา: UNCTAD, United Nations, 2019

สำหรับการลงทุนโดยตรงจากประเทศไทยไปยังเวียดนามนั้น มีสถิติดัง ตาราง 2 ซึ่งมีมูลค่าและสัดส่วนการลงทุนโดยตรง ในระดับสูงมากในช่วงปี 2556 – 2558 ด้วยอันสืบเนื่องจากการยกเลิกการคว่ำบาตร การเดินทางสู่แนวทางเสรีประชาธิปไตยและตลาดเสรีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้น แม้มีเม็ดเงิน FDI เข้าไปยังเวียดนามมาอย่างต่อเนื่อง แต่ความสนใจส่วนใหญ่ของนักลงทุนไทยกลับหันเหไปลงทุนในเวียดนามมากขึ้น

ก่อนวิกฤตการณ์การเงินโลกปี 2550 – 2551 FDI ของเวียดนามส่วนใหญ่อยู่ในการผลิตน้ำมันดิบ และการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้น อาทิ อุตสาหกรรมสิ่งทอ สะท้อน ถึงการลงทุนที่เน้นเฉพาะข้อได้เปรียบด้านต้นทุนแรงงานต่ำ อย่างไรก็ตาม หลังช่วงปี 2552 เป็นต้นมา FDI ในเวียดนามมีความหลากหลาย โดยเฉพาะในอุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ ที่บริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ได้เข้ามาลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดย ณ สิ้นปี 2562 เวียดนามมีมูลค่าเงิน ลงทุนโดยตรงสุทธิสะสมกว่า 161,111 ดอลลาร์ สรอ. อยู่ในภาคการผลิตร้อยละ 59 ในอสังหาริมทรัพย์ร้อยละ 16 และในการผลิตไฟฟ้าร้อยละ 7 โดยประเทศที่ เข้ามาลงทุนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ซึ่งการลงทุนของเวียดนามมี แนวโน้มเติบโตได้ดี สะท้อนจากข้อมูลมูลค่าการลงทุนที่ไหล

เข้าเวียดนามเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คาดว่าเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้สัดส่วนการลงทุนในเวียดนามลดลงในช่วงปี 2559 – 2561 ทั้งนี้เนื่องจาก

เวียดนามได้เริ่มการปฏิรูประบบการตลาดมาก่อนเมียนมาหลายปี และมีปัจจัยส่งเสริมหลายประการ โดยหลักได้แก่ เสถียรภาพทางการเมือง การเติบโตของชนชั้นกลาง และการย้ายฐานการผลิต กล่าวคือ

ว่าด้วยด้านเสถียรภาพทางการเมือง เวียดนามปฏิรูปเศรษฐกิจจากระบบคอมมิวนิสต์ไปสู่ระบบเศรษฐกิจตลาดเชิงสังคมนิยม (Socialist-Oriented Market Economy) และเริ่มใช้นโยบาย Doi Moi ในปี 2529 เพื่อลดการผูกขาดของภาครัฐและให้ประชาชน ประกอบธุรกิจเสรีมากขึ้น รวมถึงเปิดเสรีด้านการค้าและการลงทุนมากขึ้น สะท้อนจากการเข้าเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ในปี 2538 และองค์การการค้าโลก (WTO) ในปี 2550 ตลอดจนการปฏิรูประบบเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็น รากฐานสำคัญของพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ก้าวกระโดด เสถียรภาพทางการเมืองของเวียดนามที่อยู่ในเกณฑ์ดี ส่งผลให้นโยบายภาครัฐมีความชัดเจนและต่อเนื่อง และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนต่างชาติที่ต้องการลงทุนในระยะยาว ทั้งนี้ นโยบายหลัก ที่เป็นแม่เหล็กดึงดูด FDI ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ (1) การผ่อนคลายกฎระเบียบให้การลงทุนของต่างชาติ ทำได้สะดวก เท่าเทียม และสามารถแข่งขันกับธุรกิจในประเทศได้ เช่น การปรับปรุง Law on Enterprises และ Law on Investment ต่อเนื่อง และได้ออกกฎหมายสองฉบับล่าสุดในปี 2563 ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในปี 2564 (2) การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและสิทธิประโยชน์ เพื่อสนับสนุนการลงทุนที่ภาครัฐต้องการส่งเสริม เช่น การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตด้านเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเติบโตของประเทศในอนาคต เป็นต้น (3) การเข้าร่วมความตกลงการค้าเสรีกับประเทศต่าง ๆ จำนวน 13 ฉบับ โดยมีความตกลงที่สำคัญล่าสุด อาทิ ความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย (Eurasian Economic Union: EAEU) ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Trans-pacific Partnership: CPTPP) และ EU - Viet Nam FTA ซึ่งช่วยเพิ่มข้อได้เปรียบและโอกาส ในการขยายตลาดการค้าระหว่างประเทศ

เกี่ยวกับการเติบโตของชนชั้นกลาง เวียดนามมีประชากรวัยทำงาน (อายุ 15 – 59 ปี) กว่า 63 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 65 ของประชากรทั้งหมด และมีค่าอายุเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานที่ 36 ปี ส่งผลให้มีความพร้อมที่จะรองรับการขยายการลงทุน โดยเฉพาะในกลุ่มที่ใช้แรงงานเข้มข้น นอกจากนี้ กำลังซื้อสูงขึ้นตามสัดส่วนชนชั้นกลางที่ เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยคาดว่าจะ

เพิ่มขึ้นสองเท่า จากร้อยละ 13 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 26 ในปี 2569 ส่งผลให้ เศรษฐกิจมีแนวโน้มขยายตัวสูงตามแรงส่งของการบริโภค

เกี่ยวกับการย้ายฐานการผลิต ในปี 2562 เวียดนามได้รับ FDI เพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะในภาคการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึงร้อยละ 48 นอกจากนี้ ยังได้รับ FDI ในโครงการใหม่จากจีนกว่า 2.37 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวจากปีก่อนหน้า ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากสงครามการค้า จีน-สหรัฐฯ ที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงกลางปี 2561 โดยสหรัฐฯ เริ่มปรับเพิ่มอัตราภาษีเก็บภาษีสินค้าที่นำเข้าจากจีน และ จีนตอบโต้โดยการปรับเพิ่มอัตราภาษีต่อสินค้าของ สหรัฐฯ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เวียดนามได้รับประโยชน์ จากการเบี่ยงเบนทิศทางการค้า (Trade Diversion) ซึ่งนอกจากเวียดนามจะสามารถส่งออกสินค้าไปสหรัฐฯ ได้ เพิ่มขึ้นทดแทนสินค้าที่เดิมจีนเป็นผู้ส่งออกแล้ว เวียดนามยังได้รับการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น จาก การที่บริษัทต่าง ๆ ได้ย้ายฐานการผลิต (Relocation) จากจีนมายังเวียดนาม ตามกระแสของการที่บริษัทต่าง ๆ พยายามที่จะลดสัดส่วนการพึ่งพาจีนลง (China Plus One) และจากการเข้ามาลงทุนของบริษัทข้ามชาติจากเอเชียและตะวันตกอีกด้วย โดยบริษัทที่ย้ายฐานการผลิต มามีหลายรูปแบบ ทั้งอุตสาหกรรมกลุ่มเดิมที่ใช้แรงงานเข้มข้น รวมไปถึงอุตสาหกรรมรุ่นใหม่ที่เน้นนวัตกรรม และมีเทคโนโลยีการผลิตขั้นสูง ทั้งนี้ การย้ายฐานการผลิตและการเข้ามาลงทุนของบริษัทข้ามชาติจะส่งเสริมให้ เวียดนามเป็นผู้ผลิตสินค้าหมวดอิเล็กทรอนิกส์และ เครื่องใช้ไฟฟ้ารายใหญ่ของโลก ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีความได้เปรียบและเป็นสินค้าส่งออกหลัก และเป็นฐาน การผลิตสำคัญของบริษัทชั้นนำหลายแห่งในปัจจุบัน (ธนวัฒน์ พินิตพงศ์ศรี และ จุฑาพิพัฒน์กุล, 2563)

ในขณะที่ การเปิดประเทศของเมียนมาในปี 2554 (สังเกตว่าล่าช้ากว่าที่เวียดนามเริ่มใช้นโยบาย Doi Moi ในปี 2529 กว่า 25 ปี) เป็น จุดเริ่มต้นของการแก้ไขจุดอ่อนของระบบเศรษฐกิจแบบ ปิด และมุ่งไปยังการเปลี่ยนเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิดที่ เป็นไปตามกลไกตลาดมากขึ้น รัฐบาลเมียนมาหันมา ปฏิรูปการเมืองและเศรษฐกิจอย่างจริงจัง เพื่อดึงดูดการ ลงทุนจากในและต่างประเทศ โดยหวังให้การลงทุนเป็น ปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเมียนมา อย่างไรก็ตามเมียนมาประสบปัญหา การลงทุนโดยตรงชะลอตัว

เหตุผลส่วนหนึ่งมาจากการที่นักลงทุนชะลอการลงทุนเพื่อรอดูนโยบายรัฐบาลและการแก้ไขกฎหมายการลงทุนเมียนมาฉบับใหม่ หรือ Myanmar Investment Law 2016 (MIL 2016) โดยกฎหมายการลงทุนเมียนมา (MIL 2016) มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2017 ที่ผ่านมา แทนที่กฎหมายการลงทุนเดิม คือ Foreign Investment Law 2012 และ Myanmar Citizen Investment Law 2013 ผู้เชี่ยวชาญจากทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความเห็นว่ากฎหมายการลงทุน

ทุนเดิมทั้ง 2 ฉบับเต็มไปด้วยจุดอ่อนและคำอธิบายทางกฎหมายที่คลุมเครือ ทำให้การส่งเสริมการลงทุนในเมียนมาไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งยังก่อให้เกิดประเด็นคำถามเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างนักลงทุนเมียนมาและชาวต่างชาติ (จิรามน สุธีรชาติ และ นิธิ กวีวิวิชัย, 2560)

เหตุผลอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญได้แก่ วิกฤติปัญหาโรฮีนจา ซึ่งเหตุการณ์นี้ ทำให้นักวิเคราะห์เศรษฐกิจมองว่า หากพม่ายังใช้ปฏิบัติการทางทหารอย่างต่อเนื่อง และคลื่นผู้อพยพโรฮีนจา ยังเกิดขึ้นอย่างไม่หยุด เมียนมาจะต้องเผชิญกับแรงกดดันจากนานาชาติ ที่อาจหมายถึงการระงับการช่วยเหลือและการลงทุนจากต่างประเทศ นักลงทุนต่างชาติที่ฝากความหวังไว้กับกระบวนการประชาธิปไตยและการปฏิรูปเศรษฐกิจของเมียนมา ต่างก็วิตกกังวลมากหากเมียนมาจะถูกนานาชาติคว่ำบาตรแบบเดียวกับอดีตเพราะปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

แม้ยะไข่จะเป็นรัฐที่ยากจนที่สุดในบรรดา 14 รัฐของเมียนมา แต่พื้นที่ชายฝั่งทะเลของยะไข่เป็นแหล่งลงทุนด้านอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติมูลค่าหลายพันล้านดอลลาร์ จีนมีแผนการลงทุนก่อสร้างท่อน้ำมันและก๊าซที่จะมีเส้นทางยาวไปถึงยูนนาน นอกจากนี้ ยะไข่ยังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชายทะเล เพราะมีชายฝั่งที่ยังบริสุทธิ์แบบธรรมชาติ อินเดียให้เงินทุนสนับสนุนการพัฒนาท่าเรือที่ซิดด์เว (Sittwe) เมืองหลวงของรัฐยะไข่

นักวิเคราะห์เห็นว่า จนถึงเวลานี้ ความรุนแรงในรัฐยะไข่ที่ส่งผลกระทบต่อเมียนมาคือ “ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง” (Reputational Risk) เว็บไซต์ asia.nikkei.com อ้างความเห็นของนาย Katsuji Nakagawa ประธานหอการค้าญี่ปุ่นในเมียนมาที่กล่าวว่า “เราไม่คิดว่าจะมีผลทันทีต่อการลงทุนในเมียนมา เพราะทุกคนเห็นว่า ปัญหานี้ไม่สามารถแก้ได้ทันที เพราะเป็นเรื่องที่ฝังลึกในจิตใจคนและทางประวัติศาสตร์ แต่หากสถานการณ์ยังเกิดขึ้นต่อเนื่อง ก็สามารถทำลายชื่อเสียงของเมียนมา” (บุญชื้อ, 2560)

ตาราง 2 สถิติ %FDI ของไทยไปยังเมียนมา เทียบกับ กลุ่มประเทศ CLMV รายปี

ปี	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
FDI-เมียนมา (ล้านบาท)	7,867	2,221	-12,104	3,669	5,023	6,238	10,817
FDI-CLMV (ล้านบาท)	8,599	5,350	-8,919	13,490	21,729	24,171	18,196
% FDI เมียนมา/CLMV	91%	42%	n/a	27%	23%	26%	59%

ปี	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
FDI-เมียนมา (ล้านบาท)	10,381	23,061	13,183	25,483	16,611	16,143	11,052
FDI-CLMV (ล้านบาท)	30,535	45,869	31,007	51,878	86,807	82,771	63,839
% FDI เมียนมา/CLMV	34%	50%	43%	49%	19%	20%	17%

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562

เมื่อมองถึงประเทศที่เข้าไปลงทุนในเมียนมา (ข้อมูล ณ 31 มกราคม 2562) พบว่าไทยมีการลงทุนสูงอยู่ในลำดับที่ 3 มีมูลค่าการลงทุน (ที่ผ่านการอนุมัติแล้ว) กว่า 11,136 ล้านบาท หรือคิดเป็น 14.10% รองจากจีน และ สิงคโปร์ ที่มีสัดส่วน การลงทุนที่ 25.79% และ 26.17% ตามลำดับ (Directorate of Investment and Company Administration, 2019 a) โดยอุตสาหกรรมที่นักลงทุนไทยได้เข้าไปลงทุนแล้ว อาทิ สักรวจและผลิตก๊าซธรรมชาติ โรงไฟฟ้า และ อุตสาหกรรมผลิตปูนซีเมนต์และวัสดุก่อสร้าง (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2561)

สำหรับประเทศไทย ในภาพรวม การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมีประโยชน์ และมีความจำเป็นต่อยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในหลายๆด้าน ทั้งในแง่ของ

- ช่วยในการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันและเติบโตได้ ภายใต้เศรษฐกิจโลกที่เป็นโลกาภิวัตน์

- ช่วยให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนมีความสมดุลมากขึ้น อันจะส่งผลให้อัตราแลกเปลี่ยนและระบบการเงินของประเทศมีเสถียรภาพยิ่งขึ้นและประเทศสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

- ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น โอกาสทางการค้า หรือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดการเงินของประเทศ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559)

แต่ในภาพย่อย ของบริษัทเอกชน แต่ละบริษัทมีมุมมองต่อการลงทุนโดยตรงในประเทศเมียนมา อย่างไร เห็นประโยชน์อย่างไร ถือเป็นหัวข้อที่สมควรศึกษา ให้เกิดความกระจ่างว่าเหตุใดบริษัท จึงตัดสินใจเสี่ยงที่จะออกจากสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยในการทำธุรกิจมายังสภาพแวดล้อมใหม่ กล่าวโดยสรุปคือเหตุปัจจัยใดที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในประเทศเมียนมาของบริษัทเหล่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยภายใน บริษัทเอกชนไทยที่มีผลต่อการตัดสินใจของบริษัทเอกชนไทย ในการลงทุน ในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

2. เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอก บริษัทเอกชนไทยในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาที่มีผลต่อการตัดสินใจของบริษัทเอกชนไทยในการลงทุน ในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ประโยชน์ที่คาดหวังจากการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงข้อมูล และผลการศึกษาที่ทำให้ทราบถึง ปัจจัยภายใน ที่มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มบริษัทเอกชนไทย ในการลงทุนสร้างฐานการผลิต การจำหน่ายในประเทศเมียนมา เพื่อเป็นแนวทางให้บริษัทเอกชนไทยรายอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ลงทุนโดยตรงในประเทศเมียนมาได้เรียนรู้ถึงโอกาสและอุปสรรค ต้นทุนและความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากประสบการณ์ของบริษัทเอกชนไทย ที่ได้ดำเนินการลงทุนไปแล้ว ว่าในสภาพแวดล้อมการลงทุนที่เปลี่ยนไป บริษัทเอกชนไทย เหล่านี้มีมุมมองอย่างไรในการลงทุน อาทิเช่น มีการ

ประเมินความพร้อมของตนเองอย่างไร มีการจัดการต้นทุนอย่างไร มีการบริหารความเสี่ยงทางธุรกิจอย่างไร และมีการคาดการณ์ถึงการเติบโตในอนาคตอย่างไร เป็นต้น

2. เพื่อให้ทราบถึงข้อมูล และผลการศึกษาที่ทำให้ทราบถึง ปัจจัยภายนอกในประเทศ เมียนมา ที่มีผลต่อการตัดสินใจของบริษัทเอกชนไทย เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทั้งไทยและเมียนมา ได้ตระหนักรู้ถึงปัจจัยหลักที่สำคัญที่ต้องดำรงรักษา ปัจจัยเชิงบวกใดที่ควรเพิ่มความเข้มข้นและให้น้ำหนัก และปัจจัยเชิงลบใดที่ควรลดทอนตัดทิ้ง เพื่อให้เกิดการจูงใจ การส่งเสริม ให้บริษัทเอกชนไทย มีการลงทุนโดยตรงในประเทศเมียนมาอย่างต่อเนื่องและเติบโตอย่างยั่งยืน

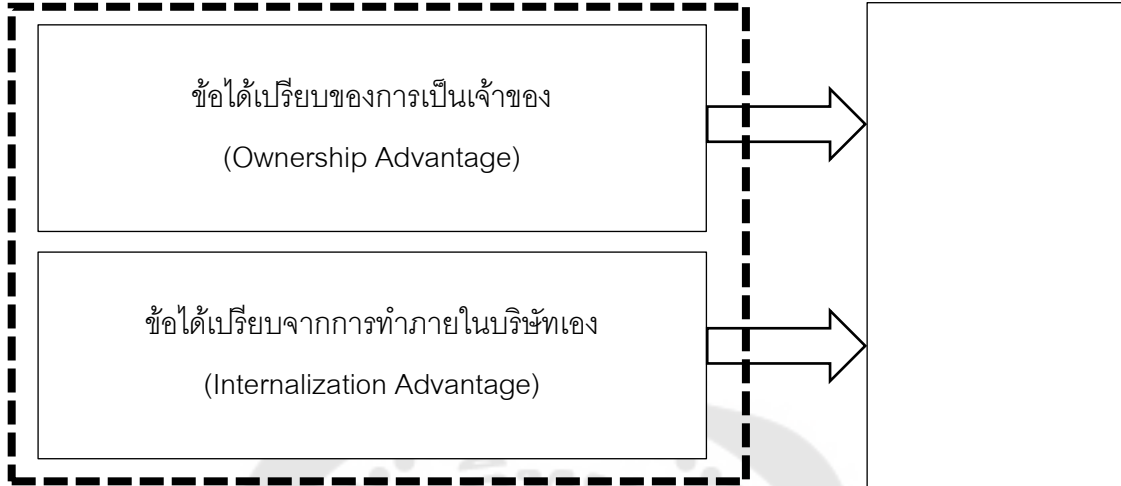
ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะบริษัทเอกชนจากประเทศไทยที่เข้าไปลงทุนโดยตรงในประเทศเมียนมาแล้ว โดยเลือกบริษัทที่ยินดี ร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ และอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลมาเพื่อการวิจัยเท่านั้น

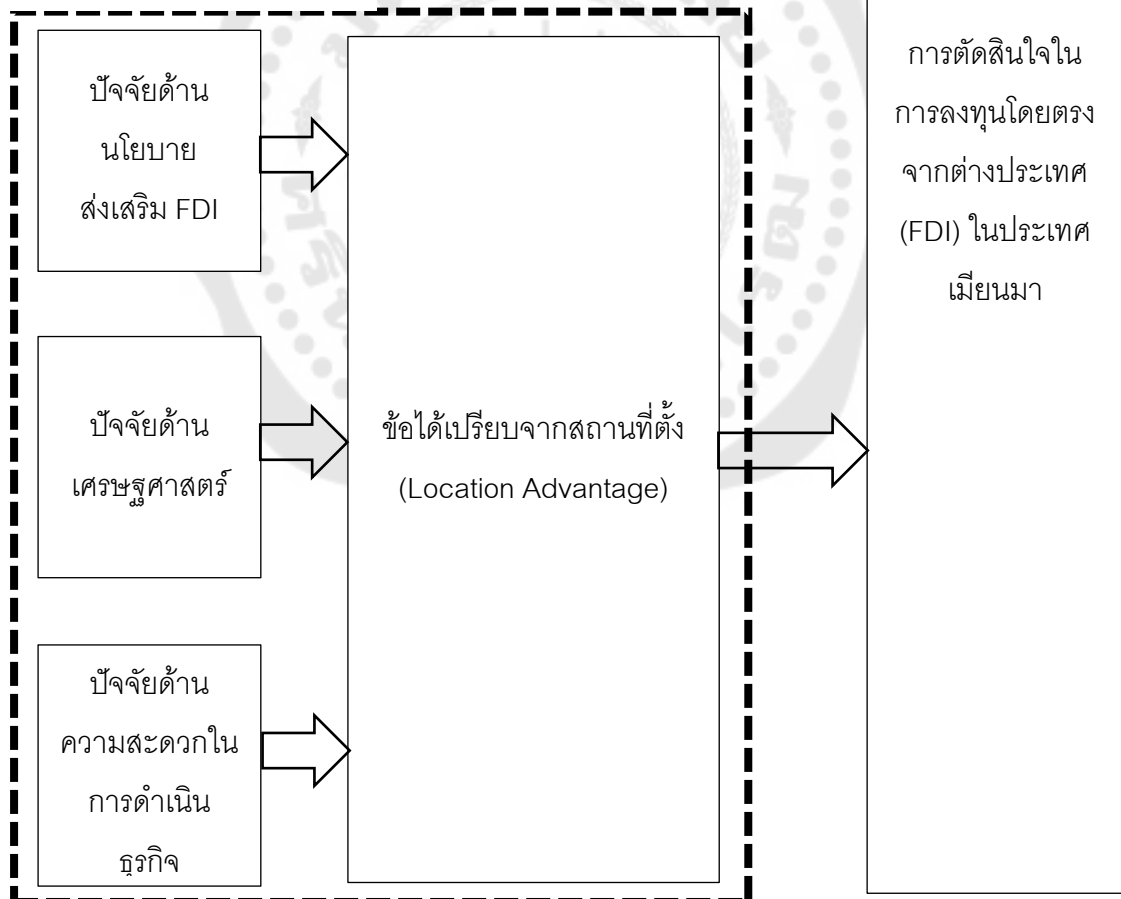

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ปัจจัยภายในบริษัทเอกชนไทย

ปัจจัยภายนอกบริษัทเอกชนไทย

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความหมายของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ
2. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ
3. สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของประเทศเมียนมา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

องค์กร หน่วยงานและ นักวิชาการ ได้มีการให้ความหมาย คำจำกัดความของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมากมาย ในลักษณะใกล้เคียงคล้ายคลึงกัน อาทิ

UNCTAD ได้นิยามว่า "การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ" หมายถึงการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการจัดการของผู้อยู่อาศัยในระบบเศรษฐกิจหนึ่งโดยผู้มีถิ่นที่อยู่ในองค์กรในเศรษฐกิจอื่น การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระยะยาวที่สะท้อนถึงความสนใจที่ยั่งยืนของนักลงทุนในหน่วยงานต่างประเทศ (UNCTAD, 2000)

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ให้นิยามของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (โดยหมายความเจาะจงไปที่นักลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ) ดังนี้

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Thai Direct Investment Abroad: TDI) หมายถึงธุรกรรมการลงทุนที่ผู้ลงทุนซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทยมีต่อธุรกิจที่มีถิ่นฐานในต่างประเทศที่เป็นกิจการในเครือ โดยที่ผู้ลงทุนถือหุ้นของกิจการในเครือหรือกิจการที่นำเงินไปลงทุนตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป

ทั้งนี้ ธุรกรรมการลงทุนจะครอบคลุมถึง

- 1) เงินลงทุนในหุ้นเรือนหุ้น (Equity Investment)
- 2) การกู้ยืมระหว่างบริษัทในเครือ (Direct Loans)
- 3) กำไรที่นำกลับมาลงทุน และ
- 4) ตราสารหนี้และสินเชื่อการค้าที่เป็นธุรกรรมระหว่างบริษัทในเครือด้วยกัน

การลงทุนที่เข้าข่ายเป็นการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ อาจทำให้ผู้ลงทุนได้รับสิทธิประโยชน์หรือได้รับข้อยกเว้นในด้านกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากทางภาครัฐ เช่น ตามกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน นิติบุคคลสามารถส่งเงินไปลงทุนในกิจการในเครือในต่างประเทศที่มีสัดส่วน

การถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป ได้ไม่จำกัดจำนวน ในขณะที่ การลงทุนในกิจการในต่างประเทศ ที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ข้างต้นสามารถทำได้ไม่เกินปีละ 50 ล้านดอลลาร์ ฝรอก. เป็นต้น

นิยามของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศข้างต้นที่กำหนดสัดส่วนการถือหุ้นของกิจการ ในเครือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 เป็นนิยามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้สำหรับอ้างอิงในกฎหมาย ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน รวมถึงใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำข้อมูลดุลการชำระเงินของประเทศ ซึ่งอ้างอิงมาจากนิยามของการลงทุนโดยตรงตามมาตรฐานของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) อย่างไรก็ตาม การกำหนดสัดส่วนของการถือหุ้นของกิจการในเครือที่นับเป็นการลงทุนโดยตรง ของหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ในประเทศไทยอาจมีความแตกต่างกันบ้างตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือ ข้อกำหนดของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น กรมสรรพากรกำหนดสัดส่วนของการถือหุ้นของกิจการที่ นับเป็นการลงทุนของกิจการในเครือในต่างประเทศไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 เป็นต้น (ธนาคารแห่ง ประเทศไทย, 2559)

สมชนก ภาสกรจรัส (2561) ได้รวบรวมและสรุปให้ความหมายว่า การลงทุนโดยตรง ต่างประเทศ หมายถึงการที่นักลงทุนหรือบริษัทหนึ่งๆ ได้มีการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรใน ต่างประเทศ หรือการลงทุนในกิจการที่อยู่ในต่างประเทศโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเข้าควบคุมการ บริหารสินทรัพย์หรือกิจการนั้น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับกิจการโดยรวม โดยการลงทุนนี้อาจเป็น การร่วมหุ้นกับนักลงทุนท้องถิ่น หรือนักลงทุนจากประเทศที่สาม หรือเป็นการลงทุนเองทั้งหมด 100% ก็ได้ และกิจการที่มีการลงทุนโดยตรงต่างประเทศอย่างน้อย 1 รายการ ก็จะถูกเรียกว่าเป็น บริษัทข้ามชาติ (Multinational Company: MNC)

อย่างไรก็ดี การลงทุนในต่างประเทศอีกรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายกันคือ การลงทุนใน หลักทรัพย์ต่างประเทศ (Foreign Portfolio Investment: FPI) โดยที่ความแตกต่างจะอยู่ที่อำนาจ ในการควบคุมหรือบริหารกิจการ เพราะโดยมากแล้วผู้ที่ลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศมักไม่ได้มี วัตถุประสงค์ในการจะควบคุมหรือบริหารกิจการนั้น ประเทศส่วนใหญ่กำหนดว่าทางสัดส่วนการ ลงทุนมากกว่า 10% ขึ้นไปของสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการที่เข้าไปซื้อจะถือว่าการลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศ

ในบริบทของการวิจัยนี้มุ่งเน้นที่การลงทุนโดยตรงต่างประเทศ เพราะเป็นการลงทุนที่หวัง ผลถึงการควบคุมและบริหารกิจการ ส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศจะไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ เพราะถือเป็นการบริหารจัดการทางการเงินมากกว่า

แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

มีการศึกษาจำนวนมากกล่าวถึงการไหลของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Foreign Direct Investment, FDI) โดยมุ่งเน้นไปยังปัจจัยเฉพาะที่ผลักดันให้บริษัทข้ามชาติ (Multinational Firms, MNFs) พิจารณาลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ในบริบทเกี่ยวกับการแข่งขันไม่ว่าจะเป็นระหว่างบริษัทข้ามชาติด้วยกันเอง หรือระหว่างบริษัทข้ามชาติกับบริษัทท้องถิ่น

การศึกษาในเชิงทฤษฎีถึงปัจจัยของ FDI สามารถย้อนไปได้ถึงในยุคของ Adam Smith, Stuart Mill และ Torrens แต่อย่างไรก็ตามบุคคลแรกที่ได้อธิบายถึงประเด็นปัจจัย FDI ได้แก่ Bertil G. Ohlin นักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า FDI ประกอบไปด้วย ส่วนหลักคือความเป็นไปได้ในการลงทุนเพื่อทำกำไรสูงในตลาดที่กำลังเจริญเติบโต ควบคู่ไปกับความเป็นไปได้ในการหาแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำเพื่อสนับสนุนการลงทุนนั้น ๆ ในประเทศผู้รับทุน (Ohlin, 1933) โดยในยุคสมัยเวลาต่อมาได้มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและมีการสร้างทฤษฎีที่ต่อมามีการอ้างอิงกันอย่างกว้างขวางดังนี้

ทฤษฎีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle Theory)

Vernon (1966) ผู้คิดค้นทฤษฎีนี้ในปี 1966 กล่าวว่า วัฏจักรชีวิตและขายผลิตภัณฑ์หนึ่งๆ จะเปลี่ยนไป เมื่อผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เข้าสู่ช่วงชีวิตที่อิ่มตัวหรือเติบโตขึ้นเรื่อยๆ กล่าวโดยย่อคือ ในช่วงเริ่มต้นของผลิตภัณฑ์หรือช่วงที่ยังเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ แหล่งผลิตมักอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะนวัตกรรมใหม่ๆ มักจะเกิดขึ้นในประเทศที่มีประชาชนมีรายได้สูงและมีการศึกษาที่สูง เมื่อผลิตภัณฑ์ก้าวเข้าสู่ช่วงกลางๆ ของช่วงที่เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่นี้ ก็จะเริ่มมีการส่งออกไปยังประเทศอื่น ๆ และเมื่อผลิตภัณฑ์ก้าวเข้าสู่ช่วงเจริญเติบโต ประเทศที่เคยนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล่านี้ก็จะเริ่มที่จะผลิตสินค้าขึ้นเองภายในประเทศ หลังจากที่ได้มีการเรียนรู้เทคโนโลยีมาระยะหนึ่ง และเมื่อผลิตภัณฑ์ก้าวเข้าสู่ช่วงเติบโตเต็มที่ ประเทศที่เป็นผู้คิดค้นผลิตภัณฑ์ก็เริ่มที่จะผลิตน้อยลง เพราะประเทศที่ตนเคยส่งออกไปนั้นได้พัฒนาจนสามารถผลิตได้เองภายในประเทศได้แล้วและยังอาจนำส่วนเกินที่ผลิตได้ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศอีกด้วย จากนั้นก็จะมีประเทศที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ ได้เรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตและช่วงชิงอาศัยความได้เปรียบทางด้านค่าจ้างแรงงานที่มีอัตราต่ำกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้กลายเป็นแหล่งผลิตสินค้าและส่งออกผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในที่สุด

ข้อจำกัดของทฤษฎีนี้คือสามารถอธิบายอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีสูง อุตสาหกรรมที่มีนวัตกรรมอยู่ตลอดเวลาได้เป็นอย่างดี แต่ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้นขึ้น ทำให้ความสามารถในการอธิบายรูปแบบการลงทุนโดยตรงต่างประเทศของทฤษฎีนี้ลดลงไป ตัวอย่างเช่นสินค้าเทคโนโลยีใหม่ๆ แม้ในการออกแบบคิดค้นนวัตกรรมยังเกิดขึ้นกระจุกตัวใน

ประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ไม่ได้จำเป็นว่าจะต้องเริ่มต้นการผลิตครั้งแรกในประเทศที่พัฒนาแล้วอีกต่อไป แต่จะใช้ฐานการผลิตในประเทศอื่น ๆ ที่มีศักยภาพในการผลิต ในทันทีที่เริ่มผลิตสินค้าป้อนตลาด นอกจากนี้กระแสโลกาภิวัตน์ ยังทำให้มีผู้บริโภคมียุคที่มีรายได้สูงกระจายอยู่ทั่วทุกประเทศในโลก ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ประเทศใดประเทศหนึ่งตามทฤษฎีได้กล่าวไว้ในอดีตและด้วยอิทธิพลของการสื่อสารที่ทันสมัยทำให้ทุกคนสามารถเรียนรู้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เกิดขึ้นไม่ว่าที่ไหนในโลกได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น จึงเป็นสาเหตุทำให้ความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์สำหรับแต่ละประเภทลดลงไปมาก รวมทั้งวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์โดยรวมก็สั้นลงด้วย แนวโน้มของข้อกีดกันทางการค้าที่ลดลงทำให้วิถีทำธุรกิจแตกต่างไปจากสมัยก่อน กล่าวคือตามทฤษฎีจะเป็นการอธิบายถึงการตั้งโรงงานผลิตที่ครอบคลุมทุกกระบวนการ ตั้งแต่การผลิตชิ้นส่วนต่าง ๆ ไปจนถึงการประกอบในประเทศต่าง ๆ ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ในปัจจุบันธุรกิจไม่จำเป็นต้องไปตั้งโรงงานผลิตที่ครบกระบวนการในทีเดียวเพียงแห่งเดียว ความนิยมในการเลือกแหล่งผลิตชิ้นส่วนหรือแหล่งประกอบอาจแยกกันได้ในหลายประเทศมีมากขึ้น ซึ่งทฤษฎีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้

ทฤษฎีความได้เปรียบแบบผูกขาด (Monopolistic Advantage Theory)

Hymer และ Kindleberger พัฒนาทฤษฎีนี้ในช่วงปี 1970 ซึ่งกล่าวไว้ว่า การที่บริษัทตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศเป็นเพราะต้องการใช้ความได้เปรียบที่ตนมีเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุดแทนที่จะใช้ความได้เปรียบนั้นแต่ในประเทศแม่เพียงแห่งเดียว ความได้เปรียบนี้อาจอยู่ในรูปของความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า ความสามารถทางการตลาด เทคโนโลยีการผลิต เป็นต้น ความได้เปรียบนี้เป็นสิ่งที่มีค่ากับบริษัทมากและเป็นความได้เปรียบที่ทำให้แข่งกับคู่แข่งท้องถิ่นได้ แม้ว่าคู่แข่งเรานั้นมีความได้เปรียบด้านความรู้ในตลาดท้องถิ่นที่เหนือกว่า แต่ความสามารถหรือความได้เปรียบเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความรู้ที่อยู่กับบริษัท ทำให้การโอนย้ายความรู้ทำได้ง่ายกว่าหากดำเนินกิจกรรมภายในบริษัทเอง จึงทำให้เป็นการบังคับไปในตัวที่บริษัทเหล่านี้จะเลือกที่จะลงทุนในต่างประเทศ แทนที่จะให้บุคคลที่สามเข้ามาดำเนินการให้ (โดยวิธีการอนุญาตให้ใช้สิทธิ) หรืออาจเป็นสาเหตุมาจากการที่ความรู้เหล่านี้ไม่สามารถจัดใส่ระบบหรือคู่มือแล้วขายให้กับบุคคลที่สามได้ เพราะไม่สามารถสื่อความ เขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือถ่ายทอดเป็นคำพูดได้ หรืออาจเป็นกรณีว่าบุคคลที่ 3 ก็ไม่แน่ใจที่จะซื้อสินทรัพย์ที่เป็นความรู้เหล่านั้นเพราะไม่มั่นใจว่าหากนำมาดำเนินการเองจะได้ผลเหมือนกับบริษัทแม่หรือไม่

นอกจากนี้ความได้เปรียบนี้ยังอาจเกิดจาก การประหยัดอันเนื่องมาจากขนาด (Economy of Scale) ผลจากการที่บริษัทขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศถือเป็นการช่วยลดต้นทุนต่อหน่วยลง เช่นต้นทุนการจัดการทางการเงิน การตลาด การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น และยังเป็น การลดความผันผวนในรายได้หรือยอดขายของบริษัทโดยรวม เนื่องจากว่าในแต่ละประเทศ ก็จะมีวงจรธุรกิจ Business Cycle ที่แตกต่างกันไป เช่นในขณะที่ประเทศ ก มียอดขายตก แต่หากประเทศ ข มียอดขายเพิ่มขึ้นก็จะเป็นการช่วยลดความผันผวนหรือความไม่แน่นอนของรายได้ลงไปได้ หรือหากเป็นการลงทุนในแนวตั้ง นั่นคือเลือกแหล่งลงทุนสำหรับผลิตสินค้าส่วนประกอบต่าง ๆ ในประเทศต่าง ๆ กันไป เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วว่าความคุ้มค่า จะเกิดจากการประหยัดจากทำเลที่ตั้ง ตัวอย่างเช่น เลือกประเทศ ก เป็นแหล่งผลิตชิ้นส่วนประกอบ A เนื่องจากมีค่าวัตถุดิบต่ำที่สุด เลือกประเทศ ข เป็นแหล่งผลิตชิ้นส่วนประกอบ B เนื่องจาก มีแรงงานที่มีทักษะฝีมือดี แล้วให้ประเทศ ค เป็นแหล่งประกอบชิ้นส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เนื่องจากประเทศ ค มีค่าแรงงานต่ำ รัฐให้สิทธิประโยชน์ดี อยู่ใกล้ตลาดผู้บริโภค ทั้งยังเป็นฐานการส่งออกไปยังภูมิภาคใกล้เคียงได้ การดำเนินงานในลักษณะนี้จะทำให้บริษัทได้ประโยชน์จากต้นทุนการผลิตโดยรวมที่ต่ำที่สุด และยังสร้างการประหยัดอันเนื่องมาจากขนาดอีกด้วย การกระทำดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้จากการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเท่านั้น ไม่สามารถกระทำผ่านการค้าระหว่างประเทศได้เนื่องจากต้องอาศัยการประสานงานที่ดีระหว่างสาขาต่าง ๆ ในต่างประเทศ (Hymer, 1976; Kindleberger, 1969)

นอกจากนี้ Caves (1971) ยังได้เสนอว่าเหตุจูงใจในการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ อาจเกิดจากปัจจัยสองประการ คือ หนึ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนที่เกิดจากตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ หรือเรียกว่าตลาดผู้แข่งขันน้อยราย (Oligopolistic Market) และ สอง เพื่อสร้างอุปสรรคกีดขวางไม่ให้คู่แข่งรายใหม่เข้าสู่ตลาด โดยที่บริษัทอาจเข้าไปมีบทบาทในการเป็นผู้ควบคุมแหล่งวัตถุดิบเอง ซึ่งทำให้นักลงทุนข้ามชาติรายอื่น ๆ ต้องจัดหาวัตถุดิบจากแหล่งอื่นเข้ามาทดแทน ส่งผลให้ต้นทุนสูงขึ้น และมีความสามารถในการแข่งขันด้อยลง

ทฤษฎีการเลือกทำโดยบริษัทเอง (Internalization Theory)

Buckley และ Casson (1976) ได้นำเสนอทฤษฎีการเลือกทำโดยบริษัทเอง ทฤษฎีนี้เชื่อว่าความไม่สมบูรณ์ของตลาด (Market Imperfections) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บริษัทเลือกที่จะทำกิจกรรมทางธุรกิจด้วยตนเองอันเป็นที่มาของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ความไม่สมบูรณ์ของตลาดเกิดมาจาก 2 ปัจจัยหลักคือ

1. การกีดกันทางการค้า

หากโลกนี้ไม่มีการกีดกันทางการค้าไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของภาษีหรือที่ไม่ใช่ภาษี การค้าเสรีจะเกิดขึ้นได้ตามทฤษฎีว่าด้วยความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage Theory) ทรัพยากรในโลกจะถูกจัดสรรตามความสามารถหรือความถนัดในการผลิตสินค้าของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามในโลกธุรกิจไม่ได้มีการค้าเสรีอย่างที่ทางทฤษฎีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบได้กล่าวไว้ ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดทางสมมติฐานที่สำคัญของทฤษฎีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ

ในความเป็นจริงแล้วการกีดกันทางการค้าเป็นสิ่งที่นักธุรกิจไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของภาษี (แม้ว่ากำแพงภาษีศุลกากรจะลดลงไปมากก็ตาม) และที่ไม่ใช่ภาษี จึงทำให้การส่งออกและการนำเข้าสินค้าไม่ได้เป็นไปอย่างเสรีตามทฤษฎีดังกล่าว การกีดกันทางการค้านี้จึงเป็นที่มาสำคัญของความไม่สมบูรณ์ของตลาด และมักเป็นสาเหตุที่ทำให้บริษัทเอกชนตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศแทนการส่งออก เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการกีดกันทางการค้าเหล่านั้นเพราะเมื่อไปทำการผลิตสินค้าในประเทศนั้นแล้วก็จะถือว่ามีแหล่งกำเนิดในประเทศนั้นทำให้การกีดกันสินค้าจากต่างประเทศไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้

2. อุปสรรคในการขายความรู้ ความสามารถ ของบริษัท

ความรู้ความสามารถ (Know How) แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือ 1 ด้านการผลิต ยกตัวอย่างเช่น บริษัทโตโยต้ามีความรู้ความสามารถด้านการผลิตรถยนต์สูง และมีการสั่งสมความรู้ความสามารถมาช้านานในหมู่วิศวกรที่ทำงานอยู่กับบริษัท 2 ด้านการจัดการ ยกตัวอย่างเช่นบริษัท Philips ที่มีความสามารถทางการจัดการสาขาที่อยู่ในต่างประเทศต่าง ๆ และมีระบบการควบคุมและจูงใจพนักงานที่ดี 3 ด้านการตลาด ยกตัวอย่างเช่นบริษัท พรอคเตอร์ แอนด์แกมเบล ที่มีความสามารถทางการตลาดสูง สามารถเป็นผู้นำตลาดในสินค้าอุปโภคบริโภคในโลกได้

หากพิจารณาว่าความรู้ความสามารถนี้เป็นสินทรัพย์ที่มีค่าอย่างหนึ่งของบริษัท ดังนั้นหากบริษัทขยายตลาดไปกว้างมากขึ้นเพียงใด ก็จะทำให้บริษัทได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้นโดยรวม แต่ก็ยังไม่ได้อธิบายว่าทำไมบริษัทถึงต้องเลือกการลงทุนในต่างประเทศ การที่บริษัทจะเลือกลงทุนในต่างประเทศนั้นต้องมีเงื่อนไขทั้ง 2 ประการนี้อยู่คือ 1) เมื่อพิจารณาถึงค่าขนส่งและกำแพงภาษีต่าง ๆ ทำให้การลงทุนดูน่าดึงดูดใจว่าการส่งออก 2) บริษัทมีเหตุผลที่จะไม่นำความรู้ความสามารถที่ได้สั่งสมมาในบริษัทออกไปขายให้กับผู้อื่น กล่าวคือไม่เลือกที่จะใช้วิธีการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์นั่นเอง

สาเหตุที่บริษัทไม่เลือกที่จะขายความรู้ความสามารถนี้ให้กับบุคคลที่สามนำไปใช้มีอยู่ด้วยกัน 3 ประการใหญ่ๆคือ 1) บริษัทได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการขายสินทรัพย์ที่มีค่านี้ออกไปเป็นการทำลายความสามารถในการแข่งขันของบริษัทในอนาคต เนื่องจากบริษัทที่ซื้อสิทธิ์นี้ไปอาจกลายมาเป็นคู่แข่งของตนในอนาคตได้ 2) บริษัทพิจารณาแล้วเห็นว่าการขายสิทธิ์นี้ให้ผู้อื่นผลิตแทนอาจทำให้ตนไม่สามารถที่จะควบคุมดูแลได้ทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่บริษัทมีการลงทุนในสาขานั้นเอง 3) ความรู้ความสามารถนี้ไม่อยู่ในรูปที่จะขายได้โดยง่าย เนื่องจากไม่สามารถที่จะเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดได้

ทฤษฎีการลงทุนโดยตรงต่างประเทศอย่างสมบูรณ (Eclectic Theory)

งานศึกษาของ John Dunning ที่มองจากมุมมองของเศรษฐศาสตร์จุลภาค ได้กล่าวไว้ว่า MNFs นั้นเกิดขึ้นมาได้เพราะการที่องค์กรครอบครองหรือมีสินทรัพย์ที่แตกต่างกัน มีการพัฒนาทฤษฎีที่เรียกว่า ทฤษฎีการลงทุนโดยตรงต่างประเทศอย่างสมบูรณ หรือ Eclectic Theory (DUNNING, 1980) ซึ่งสามารถอธิบายปัจจัย FDI ได้ครอบคลุมและสมบูรณ (มฤตฤณ เวสารัตน์ และ สมชนก ภาสกรจรัส, 2554) เป็นแนวคิดที่สังเคราะห์ปัจจัยจากทฤษฎีการลงทุนทางตรงอื่น ๆ เข้าด้วยกัน จึงเป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายความได้เปรียบของ FDI ในด้านต่าง ๆ ที่สามารถอธิบายการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศได้ ไม่ว่าจะบริษัทจะดำเนินธุรกิจลักษณะใด Dunning ได้อธิบายถึงข้อได้เปรียบที่มีทั้งหมดสามประการ ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะเกิดขึ้นเมื่อเกิดข้อได้เปรียบดังต่อไปนี้

1. ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ (Ownership Advantage) การที่บริษัทเลือกที่จะไปลงทุนทางตรงในต่างประเทศได้นั้นจำเป็นต้องมีข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของในสินทรัพย์บางประการเป็นเงื่อนไขแรก ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของนี้อาจอยู่ใน รูปของความสามารถทางเทคโนโลยี ทักษะในการบริหารองค์กร ความสามารถด้านการจัดการและการตลาด การมีเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งทุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูง ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ การวิจัยและพัฒนาสินค้า ตราสินค้าที่มีชื่อเสียง เป็นต้น ซึ่งความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของในสินทรัพย์บางประการของบริษัทนี้จะช่วยชดเชยข้อเสียเปรียบ ที่บริษัทผู้ไปลงทุนต้องประสบจากการที่บริษัทเอกชนท้องถิ่นมีความเชี่ยวชาญและเข้าใจตลาดมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hymer และ Kindleberger ที่กล่าวมาข้างต้น

2. ข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง (Location Advantage) การที่นักลงทุนเลือกสถานที่ทำการลงทุนโดยตรงในประเทศผู้รับทุนได้นั้น เกิดจากการที่ประเทศผู้รับทุนนั้นมีความได้เปรียบในแหล่งที่ตั้งในด้านการมีปัจจัยเฉพาะบางประการเช่น ขนาดตลาดที่ใหญ่กว่า หรือการที่

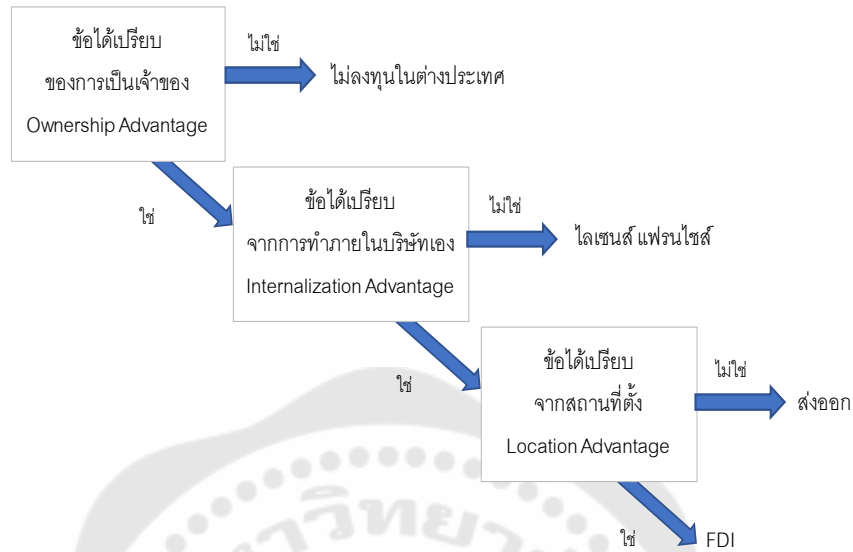
มีต้นทุนการผลิตในประเทศผู้รับทุนต่ำกว่าการลงทุนในประเทศของตน เช่นการมีทรัพยากร หรือ ปัจจัยการผลิตที่อุดมสมบูรณ์ ราคาปัจจัยการผลิตต่ำ ปัจจัยด้านแรงงานหรืออาจเป็นข้อได้เปรียบ ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานที่พร้อมหรือมีข้อเสนอจูงใจจากรัฐบาลประเทศผู้รับทุน

3. ข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง (Internalization Advantage) บริษัทเลือกที่จะลงทุนทางตรงแทนที่จะให้บุคคลอื่นเป็นคนผลิตเช่น การอนุญาตให้ใช้สิทธิ การทำแฟรนไชส์ ก็ต่อเมื่อบริษัทเล็งเห็นถึงข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดต้นทุนการทำธุรกรรมต่าง ๆ และทำให้กิจกรรมหรือธุรกรรมต่าง ๆ ในตลาดสามารถมีการเชื่อมโยงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกกีดกันทางการค้า การเข้าแทรกแซงของรัฐบาล เช่น การกำหนดโควตา การตั้งกำแพงภาษี นอกจากนี้การพึ่งพากันเพื่อให้กิจกรรมทางธุรกิจดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยตัวกลางของตลาดเพื่อมิให้ได้รับผลกระทบจากภายนอก แต่เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของตลาดสินค้าชั้นกลาง ทำให้การจัดตั้งตลาดสินค้าชั้นกลาง มีความยุ่งยาก ดังนั้นจึงมีการพยายามปรับปรุงเพื่อให้เกิดการทำภายในบริษัทเอง เพื่อให้กิจการของบริษัทเติบโตขึ้น แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Buckley และ Casson ที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ข้อได้เปรียบทั้งสามข้อข้างต้นนิยมเรียกรวมกันโดยย่อว่า OLI Paradigm (โดย OLI ย่อมาจาก Ownership, Location และ Internalization)

โดย โมเดล OLI นี้สามารถนำไปพิจารณาประเมินทางเลือกที่เหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมธุรกิจระหว่างประเทศได้ดัง ภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โมเดล OLI กับกิจกรรมธุรกิจระหว่างประเทศ

ที่มา: ดัดแปลงมาจาก Eschlbeck (2006)

จากภาพประกอบแสดงให้เห็นว่า ถ้าองค์กรธุรกิจใดมีความได้เปรียบเหนือกิจการอื่น เนื่องจากเป็นเจ้าของทรัพย์สินพิเศษบางอย่างเท่านั้น เช่น มีเทคโนโลยีในการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูง ตราเครื่องหมายการค้าของกิจการที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป เป็นต้น โดยไม่มีความได้เปรียบประการอื่น ๆ แล้ว องค์กรธุรกิจก็มักจะตัดสินใจเลือกการให้บริการแก่ตลาด โดยการทำสัญญาให้สิทธิหรือขายสิทธิบัตรต่าง ๆ แต่ถ้าองค์กรธุรกิจใดมีความได้เปรียบเนื่องจากการเป็นเจ้าของทรัพย์สินและมีความสามารถทำให้เป็นประโยชน์ด้วยตนเองแล้ว องค์กรธุรกิจก็จะตัดสินใจเลือกทำการผลิตภายในประเทศเพื่อขายภายนอกประเทศด้วย ส่วนองค์กรธุรกิจใดที่มีความได้เปรียบทั้งสามประการ คือความได้เปรียบอันเกิดจากการเป็นเจ้าของสินทรัพย์พิเศษบางอย่าง ทั้งสามสามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ด้วยตนเอง และแหล่งที่ตั้งโรงงานเหมาะสมด้วยแล้ว องค์กรธุรกิจนั้นก็เลยเลือกการลงทุนโดยตรงต่างประเทศ (รัตน สบายคณิต และ พุทธกาล รัชธร, 2549)

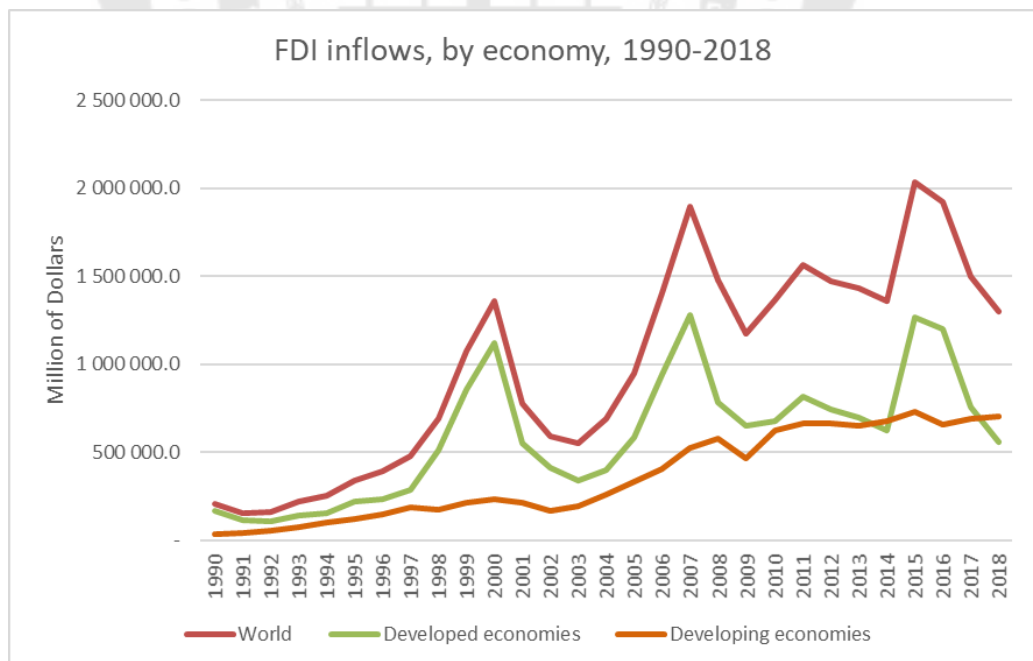
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยสถานที่ตั้ง ที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

Dunning (2003) ได้ทำการศึกษาต่อยอดโดย ได้พิจารณาศึกษาปัจจัยสถานที่ตั้งที่ทำให้เกิด FDI ที่เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากโลกาภิวัตน์ และบทบาทของนโยบายภาครัฐ

FDI ในช่วงแรกๆ มีเกิดขึ้นมากจากประเทศพัฒนาแล้วประเทศหนึ่ง ไปลงทุนในประเทศพัฒนาแล้วอีกประเทศหนึ่ง (ส่วนใหญ่เกิดขึ้นระหว่าง ญี่ปุ่น อเมริกาเหนือ และยุโรปตะวันตก) ซึ่งรูปแบบของ FDI สามารถแยกได้เป็นสองแบบ

แบบแรก เป็นลักษณะการควบรวมกิจการ (Merger & Acquisition) โดยข้อมูลในปี 2000 การควบรวมกิจการระหว่างประเทศพัฒนาแล้วด้วยกัน คิดเป็นสัดส่วนกว่า 93.2% ของการควบรวมกิจการที่เกิดขึ้นทั่วโลก การควบรวมกิจการข้ามพรมแดนนี้ส่วนใหญ่เกิดมาจากความคาดหวังที่จะให้บริษัทท้องถิ่นที่ถูกควบรวม ช่วยบริษัทต่างชาติที่เข้ามาซื้อกิจการในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน การเข้าสู่ตลาดใหม่ หรือการเข้าถึงปัจจัยการผลิต หรือทั้งสองอย่าง ปัจจัยที่มีผลมากต่อการเลือกสถานที่ที่จะเข้าไปลงทุนได้แก่ สภาพการแข่งขัน ความพร้อมทางการเงิน ความพร้อมด้านการวิจัยและพัฒนา ของประเทศผู้รับทุน

แบบที่สอง เป็นลักษณะของการแสวงหาประสิทธิภาพในทางแนวนอน ซึ่งเป็นผลมาจาก มีการเปิดตลาดเสรีมากขึ้น และจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกัน ในกรณีนี้ปัจจัยที่มีผลมากต่อการเลือกสถานที่ที่จะเข้าไปลงทุนได้แก่ ปัจจัยด้านความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจศาสตร์ในการแสวงหาประสิทธิภาพ

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดง FDI ไหลเข้าประเทศรับทุน แบ่งประเภทตามระดับการพัฒนา

ที่มา UNCTAD, FDI/MNE database (www.unctad.org/fdistatistics), 2019

FDI ในช่วงหลังมีสัดส่วนของการลงทุน จากประเทศพัฒนาแล้ว ไปลงทุนในประเทศกำลังพัฒนาสูงขึ้น ซึ่งรูปแบบของ FDI สามารถแยกได้หลักๆเป็นสองแบบเช่นกัน

แบบแรก เป็นการลงทุนเพื่อแสวงหาตลาด หรือ ทรัพยากร ซึ่งในกรณีนี้ไม่รวมถึงการลงทุนในประเทศที่ดินแดนภาษีต่ำ (Tax havens) การลงทุนในแบบนี้คิดเป็นสัดส่วนกว่า 70% ส่วนมากเกิดขึ้นที่ จีน อินเดีย และ บราซิล ในกรณีนี้ปัจจัยที่มีผลมากต่อการเลือกสถานที่ที่จะเข้าไปลงทุนได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์ในการแสวงหาตลาด และ ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์ในการแสวงหาทรัพยากร

แบบที่สอง เป็นการลงทุนในแนวคิดเพื่อแสวงหาประสิทธิภาพ โดยที่บริษัทข้ามชาติได้มองหาประเทศที่จะเข้าไปลงทุนในการผลิตสินค้าขั้นกลาง หรือขั้นสุดท้าย โดยจะเลือกประเทศที่ทำให้เกิดต้นทุนต่ำสุด ส่วนมากเป็นไปเพื่อการส่งออกไปยังประเทศที่สาม การลงทุนในลักษณะนี้พบเกิดขึ้นมากใน เอเชียใต้ เอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือกลุ่มประเทศอาเซียน และเม็กซิโก ในกรณีนี้ปัจจัยที่มีผลมากต่อการเลือกสถานที่ที่จะเข้าไปลงทุนได้แก่ ปัจจัยด้านความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ และปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์ในการแสวงหาประสิทธิภาพ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณา ภาพประกอบ 4 พบว่ามีความน่าสนใจที่ในปี 2018 FDI ในประเทศที่พัฒนาแล้ว มีมูลค่าลดลงต่ำกว่า FDI ในประเทศกำลังพัฒนาอีกครั้ง (หลังจากที่เคยเกิดเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันเมื่อปี 2014) โดยสาเหตุหลักมาจากความไม่มั่นใจในการลงทุนในกลุ่มประเทศยุโรป ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากการถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร (BREXIT) และนโยบายลดภาษี การผ่อนคลายนโยบายกีดกันทางการลงทุน เพื่อกระตุ้นการลงทุนในประเทศสหรัฐอเมริกา ของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์

ในภาพรวม Dunning ได้กล่าวถึงปัจจัยสถานที่ตั้งที่ทำให้เกิด FDI ที่สำคัญ สามประการ ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI 2. ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์ และ 3. ปัจจัยความสะดวกในการทำธุรกิจซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI

- เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม
- กฎระเบียบที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลงทุนและประกอบกิจการ
- วิธีปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติที่เป็นมาตรฐาน
- นโยบายว่าด้วยหน้าที่และโครงสร้างของตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแข่งขันทางการค้าและนโยบายการควบรวมกิจการ
- ข้อตกลง FDI ที่เป็นสากล

- นโยบายว่าด้วยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ
- นโยบายการค้าว่าด้วยค่าธรรมเนียมและ อุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี
- นโยบายว่าด้วยภาษี
- นโยบายว่าด้วยการอุตสาหกรรม และนโยบายส่วนภูมิภาค

ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์

สามารถแบ่งย่อยตามประเภทแรงจูงใจของ MNFs ได้ดังนี้

การแสวงหาตลาด (Market-seeking)

- ประเทศผู้รับทุนมีขนาดตลาดที่ใหญ่พอและมีรายได้ต่อหัวในระดับที่เหมาะสมกับการลงทุน
- ประเทศผู้รับทุนสามารถเข้าถึงตลาดภูมิภาคหรือตลาดโลกได้
- ประชากรของประเทศผู้รับทุนมีความเฉพาะเจาะจง ชื่นชอบในสินค้า
- ประเทศผู้รับทุนมีโครงสร้างตลาดที่เอื้ออำนวย

การแสวงหาทรัพยากร (Resource-seeking)

- ต้นทุนของที่ดินและอาคารอยู่ในระดับที่เหมาะสม
- ต้นทุนวัตถุดิบ ชี้นำส่วน อะไหล่อยู่ในระดับที่เหมาะสม
- ค่าแรงขั้นต่ำอยู่ในระดับที่เหมาะสม
- ปริมาณและคุณภาพของแรงงานฝีมือ

การแสวงหาประสิทธิภาพ (Efficiency-seeking)

- ผลิตภาพของแรงงาน
- ความสามารถในการลดต้นทุนค่าขนส่ง ต้นทุนค่าการติดต่อสื่อสาร ต้นทุน

สินค้าชั้นกลาง (Intermediate Product)

- การได้สิทธิประโยชน์จากการที่ประเทศผู้รับทุนเป็นสมาชิกในเขตเศรษฐกิจ หรือมีข้อตกลงทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น

การแสวงหาสินทรัพย์ (Asset-seeking)

- สินทรัพย์ที่เป็นเทคโนโลยี การจัดการ ความสัมพันธ์ หรือสินทรัพย์อื่น ๆ ที่อยู่ติดกับบุคคล บริษัท หรือกลุ่มบริษัท
- โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพเช่น ท่าเรือ ถนน ไฟฟ้า โทรคมนาคม
- นวัตกรรม ความเป็นผู้ประกอบการ ศักยภาพ/สภาพแวดล้อมของการศึกษา

ปัจจัยด้านความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ

- แนวทางส่งเสริมการลงทุน การสร้างภาพลักษณ์ กิจกรรมส่งเสริมการลงทุน และบริการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน
- สิทธิประโยชน์การลงทุน
- ลดต้นทุนความยุ่งยาก เช่น การคอร์รัปชัน ความสำเร็จไม่มีประสิทธิภาพของหน่วยงานราชการ
- สิ่งอำนวยความสะดวกทางสังคม อาทิเช่น โรงเรียนนานาชาติ สถานที่หรือกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพของชีวิต
- บริการทั้งก่อนและหลังการลงทุน ศูนย์บริการการลงทุนครบวงจร
- การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน
- การมีโครงสร้างพื้นฐานและบริการพื้นฐานที่ดีไม่ว่าจะเป็น การธนาคาร กฎหมาย บัญชี
- การมีและส่งเสริมทุนทางสังคม
- การส่งเสริมกลุ่มอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมเครือข่าย

แนวคิดความได้เปรียบของการแข่งขันของชาติ (The Competitive Advantage of Nations)

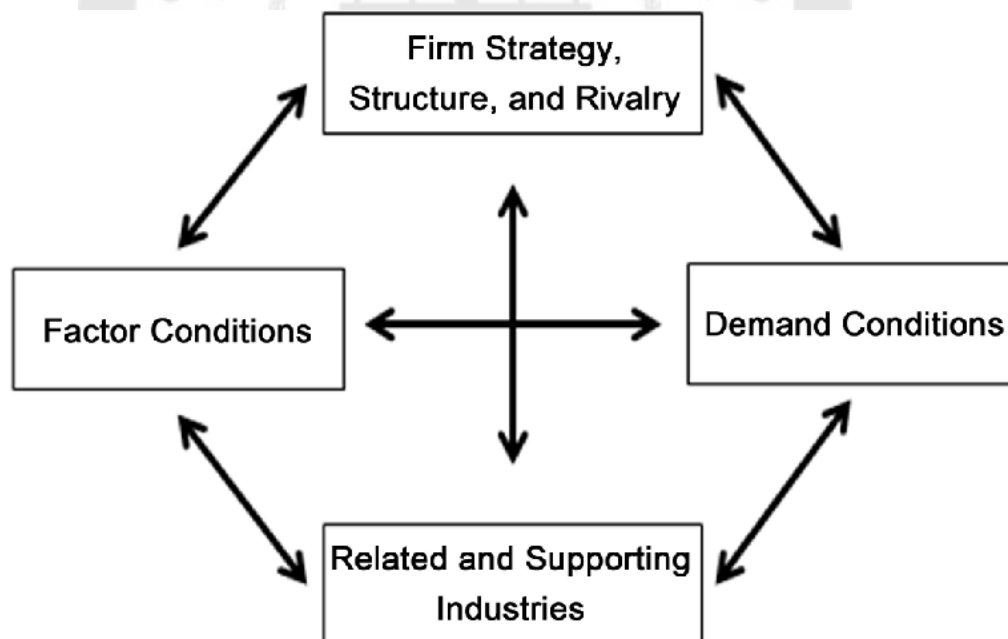
จากกรอบแนวคิด OLI (Ownership, Location, and Internalization) Paradigm ของ Dunning ซึ่งได้รับการอ้างอิงอย่างแพร่หลาย งานศึกษาด้านแรงจูงใจของการลงทุนในต่างประเทศ นี้ได้ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก โครงสร้างเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของแต่ละประเทศ นโยบายของบริษัทข้าม ชาติแต่ละแห่ง รวมถึงกระแสการพัฒนารวมตัวทางเศรษฐกิจและ โลกาภิวัตน์ โดยงานศึกษาที่ได้เป็นที่ยอมรับในปัจจุบันของ Porter (1990) แบ่งแรงจูงใจของการลงทุนใน ต่างประเทศ ได้เป็น 4 ด้านหลัก คือ

1) เงื่อนไขปัจจัยการผลิต (Factor conditions) หมายถึงทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางกายภาพและธรรมชาติ สภาพ ภูมิอากาศ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ จำนวนแรงงานไร้ ทักษะ และเงินทุน รวมถึงปัจจัยการผลิตที่ก้าวหน้า (Advanced factors) เช่น โครงสร้าง พื้นฐานที่ทันสมัย (Modern infrastructure) จำนวนสถาบันการศึกษา ขั้นสูง และแรงงานที่มีทักษะขั้นสูง (highly skilled labour) แม้ว่า แรงจูงใจแบบดั้งเดิมของ FDI คือความต้องการลดต้นทุนและ แสวงหา แหล่งแรงงานราคาถูก อย่างไรก็ตาม แนวโน้มความต้องการแรงงานที่มี ทักษะและมี คุณภาพก็มีส่วนสำคัญของการตัดสินใจลงทุนในหลาย อุตสาหกรรม

2) เงื่อนไขปัจจัยความต้องการสินค้าและบริการ (Demand conditions) ตลาดของประเทศผู้ลงทุนที่มีมิติด้าน นวัตกรรม และมีความสามารถในการแข่งขันสูงจะสร้างพลังให้บริษัท ในประเทศผู้ลงทุนมีความสามารถในการเข้าถึงตลาดต่างประเทศได้ มากกว่าคู่แข่ง ในขณะเดียวกัน ประเทศที่มีตลาดภายในประเทศ ขนาดใหญ่ก็จะเป็นปัจจัยดึงดูด FDI เข้ามาในประเทศ

3) ปัจจัยอุตสาหกรรมเชื่อมโยง (Related and supporting industries) ประเทศที่มีอุตสาหกรรมเชื่อมโยงอยู่มาก จะดึงดูดให้บริษัทต่างประเทศที่ต้องพึ่งพาอุตสาหกรรมนั้น ๆ มาลงทุน ในประเทศนั้นมากขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมบริการ (Service industries) และอุตสาหกรรมห่วงโซ่อุปทาน (Supplier industries)

4) ปัจจัยกลยุทธ์ของบริษัท โครงสร้างอุตสาหกรรม และคู่แข่ง (Firm strategy, structure, and rivalry) ความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศซึ่งเป็นผลจากวัฒนธรรม การดำเนินธุรกิจที่มีลักษณะเฉพาะตัว (unique corporate culture) รวมถึงคู่แข่งทางธุรกิจในประเทศเป็นแรงกดดันให้บริษัทต้องพัฒนา นวัตกรรมใหม่และหาโอกาสทางธุรกิจในต่างประเทศ

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิรูปเพชรแสดงปัจจัยจูงใจในการลงทุนในต่างประเทศตามแนวคิดความได้เปรียบของการแข่งขันของชาติ

ที่มา: <https://hbr.org/1990/03/the-competitive-advantage-of-nations>

นอกจากนี้ นักลงทุนต่างชาติจะสนใจลงทุนในประเทศที่มี นโยบายเป็นมิตรกับการลงทุนจากต่างประเทศ มีบรรยากาศทางการเมืองที่มั่นคง มีกฎเกณฑ์และกฎหมายที่เอื้อต่อการลงทุนและ บังคับใช้อย่างเท่าเทียมกัน และมีการเปิดเสรีทางการค้า รวมถึงการมี ปัจจัยทางวัฒนธรรม (Cultural factors) ที่คล้ายคลึงกัน ทั้งด้าน บรรทัดฐานทางสังคม (Social norms) ค่านิยม และภาษา (เสาวณี จันทะพงษ์ และ สุภัทร ธนบดีภัทร, 2555)

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของประเทศเมียนมา

เราสามารถถือได้ว่า เมียนมาเป็นตลาดที่ยังไม่ได้เปิดตลาดอย่างเต็มที่แห่งสุดท้ายของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบัน เมียนมายังคงมุ่งเน้นที่จะปรับปรุงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก ดึงดูดและรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อช่วยส่งเสริมกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ หลังจากทศวรรษที่ผ่านมาถูกปกครองภายใต้ระบอบเผด็จการทหาร ที่มีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมและการวางแผนเศรษฐกิจแบบรวมศูนย์ ตัดขาดจากระบบตลาดการเงินและ เส้นทางการค้าของโลก เมียนมากำลังมุ่งสู่การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ เศรษฐกิจแบบตลาดและประชาธิปไตยจากการเลือกตั้ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ดึงดูดความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลก

การค่อยๆผ่อนคลายยกเลิกการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ ที่เริ่มต้นจากรัฐบาลสหภาพยุโรป และในที่สุดจากสหรัฐอเมริกา ได้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เมียนมากลับมายืนบนเวทีโลกอีกครั้ง และมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น โดยดูได้จาก การลงทุนจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นในช่วงต้นปี 2010 นักถูกดึงดูดด้วยขนาดตลาดภายในประเทศที่มีศักยภาพ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินการเกษตร และจากการที่ประเทศตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ทางภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกคือ จีนและอินเดีย

เหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้เริ่มมาจากการจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนพฤศจิกายนปี 2015 ซึ่งผลของการเลือกตั้งคือชัยชนะของพรรค National League of Democracy (NLD) ชัยชนะอย่างถล่มทลายของพรรคของ Daw Aung San Suu Kyi แสดงให้เห็นถึงความต้องการของประชาชนชาวเมียนมาที่ต้องการการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังสร้างความตื่นตัวในสังคมของผู้ประกอบการนักธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ อย่างไรก็ตามหลังจาก 3 ปีผ่านไปความกระตือรือร้นของผู้ประกอบการ นักธุรกิจ ค่อยๆลดน้อยถอยลง พร้อมกับมีการตั้งข้อสังเกตข้อสงสัยต่าง ๆ ท่ามกลางความพยายามในการแก้ปัญหาที่ท้าทาย ที่พรรค NLD ได้เผชิญ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การปฏิรูปองค์กร และความขัดแย้งภายในประเทศ

ภูมิศาสตร์

ด้วยพื้นที่ที่กว้างถึง 676,552 ตารางกิโลเมตร ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (ต่อไปจะได้เรียกโดยย่อว่า เมียนมา), เดิมเรียกว่า พม่า (Burma) จนถึงปี 1989 เมื่อมีการเปลี่ยนชื่อประเทศ เป็นประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในภาคพื้นทวีป ที่มีขนาดพื้นที่มากที่สุด มีขนาดใหญ่กว่าประเทศไทย 20% หรือมีขนาดเป็นสองเท่าของประเทศมาเลเซีย ใจกลางประเทศทอดยาวไปตามแม่น้ำอิรวดี ที่ไหลจากเหนือลงใต้ แม่น้ำอิรวดียาว 2170 กิโลเมตร ไหลลงสู่ทะเลอันดามัน ผ่านที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ อันกว้างใหญ่ ระหว่างทางแม่น้ำไหลผ่านที่ราบตอนกลางของประเทศ ผ่านที่ราบและป่าแล้ง ซึ่งมีแม่น้ำ Chindwin ไหลผ่านด้วยทางฝั่งทิศตะวันตก ปัจจุบันแม่น้ำอิรวดียังคงเป็นเส้นทางลำเลียงขนส่งสินค้าทางน้ำที่สำคัญของประเทศ และยังเป็นระบบนิเวศที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นบ้านของสัตว์ที่มีชื่อเสียงเช่นโลมาอิรวดี และปลาชนิดต่าง ๆ กว่า 43 สายพันธุ์

ที่ราบลุ่มแม่น้ำสายหลัก และแม่น้ำสาขา ถูกล้อมรอบไปด้วยเทือกเขาที่โอบรอบเป็นเส้นโค้งจากทิศตะวันตกสู่ทิศตะวันออก ก่อให้เกิดเป็นพรมแดนทางธรรมชาติ ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าในอดีต ทางด้านทิศเหนือเทือกเขา Hengduan ทอดยาวไปตามชายแดนด้านประชิดกับภาคตะวันตกของประเทศจีน เทือกเขานี้มียอดเขาที่สูงที่สุดของประเทศ ชื่อว่า Hkakabo Razi มีความสูงประมาณ 5,881 เมตร

ทางด้านตะวันตกเป็นเทือกเขาอาระกัน เป็นพรมแดนด้านติดประเทศอินเดีย เทือกเขานี้ยังเป็นที่ตั้งของรัฐ Chin และ Naga Hills ปลายสุดด้านใต้ของเทือกเขาเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเล ได้แก่รัฐยะไข่ ซึ่งอยู่ติดกับแคว้นจิตตะกองของบังคลาเทศ

ทางด้านทิศตะวันออก เป็นกลุ่มเทือกเขาในรัฐฉาน ที่มีบางยอดเขาสูงถึง 2,563 เมตร แนวเทือกเขาบางส่วนในเขตกะเหรี่ยงเป็นพรมแดนด้านติดประเทศไทย ในพื้นที่ทุรกันดารและยากที่จะเข้าถึงมีบางส่วนเป็นพรมแดนติดกับประเทศลาว ทางใต้เป็นพื้นที่เรียกไปตามแนวชายฝั่งของทะเลอันดามัน พื้นที่ส่วนนี้ก็มีภูมิประเทศเป็นภูเขา ต่อเนื่องเป็นเทือกเขายาวลงไปจนถึงคาบสมุทรมลายู

ภาพประกอบ 6 แผนที่แสดงภูมิประเทศเมียนมา

ที่มา: <https://www.freeworldmaps.net/asia/เมียนมา/เมียนมา-map-physical.jpg>

เมืองสำคัญ

นครย่างกุ้งเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ มีประชากรกว่า 5.2 ล้านคนจากการสำรวจสำมะโนปี 2014 ซึ่งข้อมูลทางการล่าสุด เมื่อปี 2017 ประมาณการไว้ว่าอาจจะมีประชากรเพิ่มเป็น 6.2 ล้านคน เมืองตั้งอยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำอิรวดี เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ย่างกุ้งมีประชากรเชื้อ

สายอินเดียนเป็นส่วนใหญ่ แต่ในปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวพม่าดั้งเดิม อย่างกึ่งเป็นเมืองหลวงจนถึงปี 2006 หลังจากนั้นจึงมีการย้ายเมืองหลวงไปยัง กรุงเนปิดอว์เมืองหลวงใหม่ ที่ตั้งอยู่ห่างจากย่างกุ้งไปทางทิศเหนือ 320 กม. มีประชากรราว 1.16 ล้านคน และถือเป็นเมืองที่มีประชากรมากเป็นอันดับ 3 ของประเทศ เมืองที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศได้แก่ มัณฑะเลย์ ที่มีประชากร 1.22 ล้านคน เมืองนี้ตั้งอยู่ในใจกลางของประเทศบนฝั่งแม่น้ำอิรวดีในที่ราบลุ่มภาคกลาง

เมืองมัณฑะเลย์ก่อตั้งเมื่อปี 1857 ถือเป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจการค้าของตอนเหนือ ของประเทศเมียนมา จากการที่ทำธุรกิจมากมายเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับประเทศจีน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ที่ไม่ห่างไกลกันมากจากพรมแดนจีน และการมีสายสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ที่ใกล้ชิดกัน กรุงเนปิดอว์เองก็มีการเติบโตที่รวดเร็ว ส่วนใหญ่เป็นการผลักดันจากหน่วยงานภาครัฐ ชุมชนเมืองที่มีความสำคัญอื่น ๆ ได้แก่เมืองเมะลาโย ในรัฐมอญ ที่มีประชากร 451,000 คน เมืองตองจีเมืองหลวงของรัฐฉาน ที่มีประชากร 381,000คน จากการสำรวจในปี 2014

จากการสำรวจสำมะโนประชากรในปีเดียวกันนั้นเองได้ระบุว่าประชากรทั้งหมดของประเทศเมียนมาอยู่ที่ 51.4 ล้านคน จากการประมาณการขององค์การสหประชาชาติ ในปี 2018 คาดการณ์ว่าจำนวนประชากรทั้งหมดจะอยู่ที่ 53.6 ล้านคน แม้ว่าตัวเลขการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้าไปเป็นชุมชนเมืองมีสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการย้ายเข้าสู่ศูนย์กลาง ประเทศเมียนมาในภาพรวมยังถือว่าเป็นสังคมชนบทที่ภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญ จากการที่เป็นแหล่งรายได้หลักของครอบครัว ท้องถิ่น

ภูมิอากาศ

เมียนมามีภูมิอากาศแบบประเทศเขตร้อน และได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม และมีลักษณะภูมิอากาศแตกต่างกันไป ตามภูมิประเทศ ตั้งแต่ชายทะเลอันดามันไปจนถึงเชิงเขาหิมาลัย

มี 2 ลมมรสุมหลัก ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งประเทศ ได้แก่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือนำความเย็นและอากาศแห้ง ในขณะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาอากาศร้อนและความชื้น จากมหาสมุทรอินเดีย เข้าสู่ประเทศและทำให้เกิดฝนตกกว่า 3 ใน 4 ของปริมาณฝนทั้งปี ฝนตกหนักในบริเวณเทือกเขาหิมาลัยฝั่งและเทือกเขาทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออก ที่อาจเกิดฝนตกได้ถึง 2,000-2,500 มิลลิเมตรต่อปี ปริมาณฝนลดลงเหลือครึ่งหนึ่งในพื้นที่อื่น ๆ ที่เป็นพื้นที่เงาฝน

ช่วงเวลาก่อนลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เป็นช่วงที่มีอากาศร้อนที่สุดของปี ในช่วงราวเดือนมีนาคมจนถึงเดือนมิถุนายน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ต่ำหากมีอุณหภูมิระหว่างวันสูงขึ้นกว่า 40 องศาเซลเซียส ส่วนในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดพาความเย็นเข้ามา มีอุณหภูมิเฉลี่ย 20 ถึง 24 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นช่วงที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว ในพื้นที่ทางภาคเหนือ ภาคกลางตอนบน และภาคตะวันออกโดยปกติแล้วมีอุณหภูมิเย็นสบายตลอดทั้งปีเนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ที่สูงจากระดับน้ำทะเล ในพื้นที่นี้ช่วงกลางคืนอุณหภูมิอาจลดต่ำลงไปจนเหลือเลขตัวเดียว

ทรัพยากรธรรมชาติ

ด้วยภูมิประเทศที่มีความหลากหลาย ทำให้เมียนมามีแร่ธาตุและสินแร่ต่าง ๆ มากมาย นอกจากนี้ด้วยสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศที่เหมาะสม ทำให้เมียนมามีพื้นดินการเกษตร ป่าไม้ และการประมงที่อุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ได้เป็นเสาหลักให้กับเศรษฐกิจของประเทศ เป็นรากฐานที่สำคัญของอุตสาหกรรมมากมาย และแน่นอนเป็นเป้าหมายของการลงทุนจากต่างชาติในเวลาเดียวกัน

กรมสำรวจทรัพยากรธรณี และสำรวจแร่ธาตุ ของเมียนมา ได้สำรวจพบแร่ธาตุกว่า 62 ชนิด จำนวนจุดที่พบมากกว่า 2,000 แห่ง แร่ธาตุที่พบรวมไปถึงหินมีค่า เช่น แร่เหล็กที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่อยู่ในรัฐกะฉิ่น แหล่งนี้ยังได้ชื่อว่ามีชื่อเสียงว่าเป็น ดินแดนแห่งทับทิม ตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 นอกจากนี้ยังมีแหล่งแร่โลหะมีค่าที่มีขนาดใหญ่มีปริมาณสำรองมาก เช่น ดีบุก ทองแดง ทอง และสังกะสี และยังมีแร่ธาตุที่ใช้ในการอุตสาหกรรม เช่น ดินเหนียว ดินเบนโทไนท์ เฟลด์สปาร์ และแร่ใยหิน อีกด้วย

เมื่อกล่าวถึงทรัพยากรกลุ่มไฮโดรคาร์บอน หรือปิโตรเลียม อุตสาหกรรมการกลั่นไฮโดรคาร์บอนมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีการส่งออกน้ำมันดิบครั้งแรกตั้งแต่ยุคสมัยอาณาจักรมอญในทศวรรษที่ 19 ปริมาณสำรองน้ำมันดิบประมาณการอยู่ที่ 3.2 พันล้านบาร์เรล และรัฐบาลพยายามที่จะให้มีการลงทุนจากต่างชาติมาเพื่อเพิ่มอัตราการผลิตน้ำมันดิบจากแหล่งสัมปทานบนบกทั้ง 53 แห่ง

เมียนมา ยังมีชื่อเสียงจากการเป็นผู้ผลิตก๊าซธรรมชาติ จาก 4 แหล่งผลิตในทะเล ได้แก่ Yadana, Yetagon, Shwe และ Zawtika ซึ่งมีปริมาณสำรองก๊าซธรรมชาติประมาณการอยู่ที่ 18.3 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ในปี 2017 บริษัทน้ำมันของฝรั่งเศส Total เริ่มต้นการผลิตจากแหล่ง Badamyaar ซึ่งเป็นส่วนต่อขยายมาจากแหล่งก๊าซ Yadana การเปิดตัวของแท่นผลิตก๊าซความดันต่ำที่ Badamyaar นี้แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ราคาน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติจะมีราคาตกต่ำ

ในปี 2016 บริษัทน้ำมันต่างชาติยังคงลงทุนในภาคอุตสาหกรรมนี้ แม้ว่าปริมาณสำรองก๊าซธรรมชาติจะยังมีปริมาณที่สูง แต่ก็ยังมีความไม่แน่นอนอยู่มาก เมื่อพบว่าอัตราการผลิตก๊าซธรรมชาติของแหล่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันเริ่มที่จะลดลง

ป่าไม้ถือเป็นทรัพยากรหลักของประเทศ การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนถือเป็นเรื่องที่สำคัญและสำคัญต่ออนาคตของประเทศ ประชากรในชนบทกว่า 70% ใช้ประโยชน์จากป่าไม้ในการดำรงชีวิต ขณะที่ตามแนวชายฝั่งความยาวกว่า 2,228 กิโลเมตร ตามบริเวณปากแม่น้ำขนาดใหญ่ เกาะแก่งต่าง ๆ มากมาย และตามแม่น้ำสายหลักๆ เช่นแม่น้ำอิรวดี การทำประมงถือเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ และอุตสาหกรรมประมงถือเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเพิ่มมากขึ้น

ที่ดินที่อุดมสมบูรณ์และเหมาะแก่การเพาะปลูกของเมียนมา ทำให้เมียนมาเป็นประเทศที่ปลูกข้าวได้มากที่สุดในโลก นอกจากนี้เกษตรกรยังปลูกข้าวโพด ถั่ว ถั่วลิสง หัวหอม อ้อยและถั่วลิสง พื้นที่เพาะปลูกคิดเป็น 15% ของพื้นที่ประเทศทั้งหมด โดยมีพื้นที่ชลประทานประมาณ 11.7 ล้านไร่ และมีแหล่งน้ำกว่า 1 ล้านล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีมากเกินไปสำหรับการเกษตรกรรม

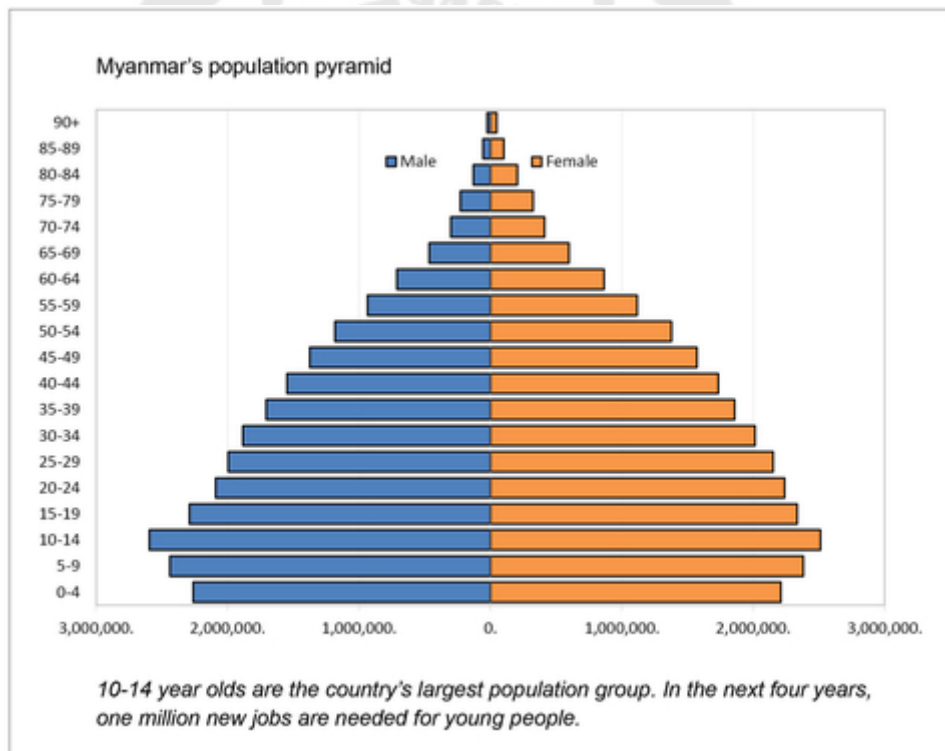
ประชากรศาสตร์

การสำรวจสำมะโนประชากรที่จัดทำขึ้นในปี 2014 ถือเป็นครั้งแรกในรอบ 30 ปี การสำรวจสำมะโนประชากรครั้งนี้ จัดทำโดยเงินทุนสนับสนุนจากกองทุนประชากรของสหประชาชาติ (The UN Population Fund) ถือว่าจัดทำขึ้นด้วยความยากลำบาก เนื่องจากมีกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มไม่เข้าร่วมในกระบวนการ ความขัดแย้งและการโยกย้ายถิ่นอาศัย ล้วนมีผลกระทบต่อการดำเนินการสำรวจ ส่งผลให้ท้ายที่สุดผลของการสำรวจพบว่า มีตัวเลขต่ำกว่าประมาณการ ซึ่งจากเดิมเคยประมาณการจำนวนประชากรไว้ที่ 60 ล้านถึง 70 ล้านคน แม้ว่าตัวเลขที่ได้มาจากการสำรวจสำมะโนประชากรในปี 2014 อาจจะไม่แม่นยำ แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้อาจได้แสดงให้เห็นข้อมูลโครงสร้างประชากรศาสตร์ที่น่าสนใจ

ข้อมูลสำรวจสำมะโนประชากรในปี 2014 พบว่ามีประชากรทั้งหมดประมาณ 50 ล้านคน มีสัดส่วนประชากรหญิงมากกว่าประชากรชาย ที่ 51.8 % และ 48.2 % ตามลำดับ ประชากร 29.6 % อาศัยอยู่ในเขตเมือง ทั้งนี้เกิดจากการอพยพของชาวชนบท เข้าสู่ในเมืองเพื่อหาโอกาสในการทำงาน อย่างกึ่งถือเป็นเขตที่มีชุมชนเมืองใหญ่ที่สุด 70.1 % ของประชากรอาศัยอยู่ในเขตเมือง อย่างกึ่งยังเป็นเขตที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดของประเทศ 14.3 % ของประชากรทั้งหมดของเมียนมาอาศัยอยู่ในเขตนี้

ควบคู่ไปกับการอพยพถิ่นฐานภายใน การอพยพถิ่นฐานออกไปยังต่างประเทศที่เป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลให้ความสนใจ ประมาณการว่ามีประชากรกว่า 2 ล้านคนอาศัยและทำงานอยู่ต่างประเทศ ประมาณ 70 % อยู่ในประเทศไทย และในจำนวนนี้ 61 % เป็นชาย แรงผลักดันที่ทำให้เกิดการอพยพถิ่นฐานไปยังต่างประเทศมีทั้ง จากความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ ปัญหาความยากจนและค่าแรงที่สูงกว่ามากในต่างประเทศ

ข้อสรุปที่น่าสนใจอีกอย่างที่ได้จากการสำรวจประชากรในปี 2014 คือ เมียนมามีประชากรส่วนใหญ่เป็นคนหนุ่มสาว และมีการศึกษา อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 27 ปี 55 % ของประชากรทั้งหมดมีอายุต่ำกว่า 30 ปี อัตราการอ่านออกเขียนได้อยู่ที่ 89.5 % สูงกว่ากัมพูชา (80 %) และลาว (73 %)

ภาพประกอบ 7 แผนภูมิประชากรศาสตร์ของเมียนมา จากข้อมูลปี 2014

ที่มา: <https://เมียนมา.unfpa.org>

ด้วยส่วนผสมทางประชากรศาสตร์ที่กล่าวมาเมียนมามีภาพของสังคมที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคนหนุ่มสาวที่มีความรู้และไม่มีภาระ ด้วยรูปแบบนี้ ถือเป็นแนวโน้มที่ดีสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะสั้นและระยะกลาง อย่างไรก็ตามมีผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการส่งเสริมเรื่องการศึกษา แม้ว่าเรื่องการศึกษาจะเป็นประเด็นหลักที่ทางพรรค NLD ได้ใช้ในการรณรงค์หาเสียง แต่ภาคการศึกษานี้ก็ยังไม่ได้รับงบประมาณที่เพียงพอ การเรียนยังเน้นการท่องจำ มากกว่าการกระตุ้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และหลักสูตรที่มีในโรงเรียนส่วนใหญ่มักจะล้าสมัย

ศาสนา

เมียนมามีการนับถือศาสนาหลากหลาย ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าศาสนาเป็นส่วนสำคัญของชีวิต ประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธถือเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด มีจำนวนกว่า 87.5 % ศาสนาพุทธที่นับถือเป็นนิกายเถรวาทใช้ภาษาบาลี เป็นหลักรายการถ่ายทอดคำสอน นิกายเถรวาทนี้ถือว่าพบได้ทั่วไปในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เมียนมาถือเป็นประเทศที่มีสัดส่วนของประชากรที่เป็นพระในศาสนาพุทธที่สูงที่สุดในโลก (นับรวมพระภิกษุ แม่ชี และสามเณร) และมีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์และการเมืองของประเทศ นอกเหนือจากชุมชนชาวพุทธ ชุมชนชาวคริสต์ถือเป็นกลุ่มที่ใหญ่รองลงมา มีสัดส่วน 6.2 % การเผยแพร่ศาสนาคริสต์เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 18 จากมิชชันนารีชาวตะวันตก 3 ใน 4 ของชาวคริสต์เป็นนิกายโปรเตสแตนต์ ส่วนที่เหลือเป็นคาทอลิก กลุ่มที่ใหญ่ถัดมาเป็นอันดับ 3 คือกลุ่มชุมชนชาวมุสลิม มีสัดส่วน 4.3 % อย่างไรก็ตามด้วยข้อขัดแย้งและข้อถกเถียงทางการเมืองทำให้ขนาดของชุมชนชาวมุสลิมยังเป็นที่สงสัย ยกตัวอย่างเช่นชาวโรฮีนจา หนึ่งในกลุ่มชุมชนชาวมุสลิมที่มีขนาดใหญ่ ไม่ได้ถูกนับรวมในการสำมะโนประชากรปี 2014 เนื่องจากยังไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นทางการ

แม้ว่าความเชื่อทางศาสนาทั้งหลายได้มีคำสอนว่าด้วยเรื่องสันติภาพ แต่ก็ยังคงมีความไม่สงบในพื้นที่บางส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางตอนเหนือของรัฐยะไข่ ในช่วงปี 2017 มีเหตุการณ์ความไม่สงบจากกลุ่มชาวโรฮีนจา ซึ่งต่อมาถูกปราบปรามโดยกองทัพเมียนมา เหตุการณ์ความไม่สงบดังกล่าวได้ถูกถ่ายทอดโดยสื่อมวลชนนานาชาติและสร้างผลลบต่อเศรษฐกิจเมียนมา ภาพความไม่สงบและขัดแย้งดังกล่าว ได้สร้างความกังวลใจให้กับประเทศคู่ค้าและนักลงทุนต่างชาติ

ภาษาและกลุ่มชาติพันธุ์

เมียนมามี 135 กลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นที่รับรู้อย่างเป็นทางการ กลุ่มใหญ่ที่สุดได้แก่ชาวพม่า มีสัดส่วน 68% ของประชากรทั้งหมด ชาวพม่าพูดภาษาเมียนมา (หรือแต่เดิมเรียกว่าพม่า) ซึ่ง

เป็นหนึ่งในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต อาศัยรวมตัวกันอยู่ในที่ราบลุ่มอิรวดี นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ชาวพม่ามักมีอำนาจ ในทางการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ ของประเทศ

กลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ได้แก่ชาวจาน มีสัดส่วนประมาณ 9% ความใกล้ชิดกับประเทศไทย นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐฉาน และมีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย ลาวและจีน

ชาวจานพูดหลายภาษาทั้งตระกูลภาษาย่อยทิเบต-พม่า และ ตระกูลภาษามอญ-เขมร ชาวจานมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานในการเรียกร้องเอกราช มีความขัดแย้งทางการทหารบ่อยครั้ง กับรัฐเพื่อนบ้าน ข้อตกลงหยุดยิงแห่งชาติที่ได้มีการลงนามในปี 2015 ถือเป็นการสิ้นสุดของการเป็นอริต่อกัน แต่กระนั้นก็ยังมียุทธศาสตร์ของกลุ่มชาวจานบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการลงนามในข้อตกลงนี้

กลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ได้แก่ชาวกะเหรี่ยงมีสัดส่วนประมาณ 7% ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐกะเหรี่ยง ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ มีชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากข้ามพรมแดนมาอยู่ในประเทศไทย เพื่อหลีกเลี่ยงจากความขัดแย้งและการต่อสู้ ระหว่างกลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวกะเหรี่ยง กับกองทัพเมียนมา ชาวกะเหรี่ยงใช้ภาษา กะเหรี่ยงที่มาจากตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท และอีกประมาณ 35 % นับถือศาสนาคริสต์

กลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่เป็นลำดับถัดมา ได้แก่ชาวยะไข่ มีจำนวนประมาณ 3.5 % ของประชากรทั้งหมด อาศัยอยู่ในแคว้นยะไข่ ร่วมกับชาวมุสลิม โรฮีนจา ที่ไม่ได้มีการรับรองจากราชการ แต่เดิมเรียกว่าชาวอาระกัน ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน บังคลาเทศ และอินเดีย นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ใช้ภาษาอาระกัน ซึ่งใกล้เคียงกับภาษาเมียนมา

ประวัติศาสตร์

ความหลากหลายทางศาสนาและชาติพันธุ์ ในประเทศเมียนมาอาจจะเป็นความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่พรรค NLD ต้องเผชิญ กลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ตามแคว้นต่าง ๆ เป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาคที่เป็นเสมือนสะพานเชื่อมต่อมหาสมุทรอินเดีย ประเทศจีน อินเดีย และมหาสมุทรแปซิฟิก

เมื่อหลายร้อยปีที่ผ่านมา มีกลุ่มชนชาติต่าง ๆ ย้ายถิ่นฐานผ่านภูเขาและที่ราบจนรวมตัวกันเป็นประเทศเมียนมาในปัจจุบัน ชนชาติที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีอำนาจมากที่สุดคือพม่า ซึ่งสามารถจัดตั้งอาณาจักรพุกามได้ในศตวรรษที่ 11 ในศตวรรษต่อมา มอญ มองโกล จีน และ ฉาน ผลัดเปลี่ยนกันมามีอิทธิพลในประเทศ เมื่อถึงยุคการล่าอาณานิคม โปรตุเกสเป็นชาติ

แรกที่เขาเข้ามาพร้อมกับนำความเชื่อของศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก เข้ามาเผยแพร่ ในช่วงปี ค.ศ. 1785 และ 1817 - 19 พม่าทำสงคราม แผลขยายอิทธิพลมาจนถึงเขตชายแดนอาระกัน (ปัจจุบันนี้คือแคว้นยะไข่) และอัสสัม สงครามนี้เป็นสงครามแรกที่พม่าพบกับจักรวรรดิอังกฤษ ซึ่งต่อมาพม่ากับอังกฤษรบกันอีก 3 ครั้ง ครั้งสุดท้ายในปี 1885 ซึ่งอังกฤษได้รับชัยชนะและยึดครองพม่าได้ทั้งหมด การปกครองภายใต้อังกฤษเป็นไปด้วยความวุ่นวายเช่นเดียวกับเขตแดนอื่น ๆ ที่ตกอยู่ภายใต้การปกครองแบบอาณานิคม ความรู้สึกชาตินิยม ที่มีมากขึ้นนำไปสู่การต่อต้านการอยู่ใต้อาณานิคม ภายใต้การนำของนายพลอองซาน กองทัพเพื่ออิสรภาพของพม่าได้ถูกก่อตั้งและเข้าต่อสู้ในช่วงเวลาที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ในภาคพื้นแปซิฟิก ได้แผ่ขยายมาจนถึงเมียนมา ภายหลังจากเสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการขับเคื้อนประเทศไปสู่การประกาศอิสรภาพอย่างรวดเร็ว และประสบผลสำเร็จในปี 1948

แต่เนื่องจากผลเสียหายของสงครามโลกครั้งที่ 2 มีมากมาย ประกอบกับรัฐบาลอยู่ในสภาพอ่อนแอ ทำให้ไม่สามารถบูรณาการสถาบันทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างแคว้นให้เป็นอย่างหนึ่งอันเดียวกันได้ ประเทศที่เกิดใหม่ตกอยู่ในสภาพที่มีความปั่นป่วนวุ่นวาย ความพยายามของนายพลอองซาน ในการสร้างความสมานฉันท์ในชาติตามข้อตกลงปางโหลง ที่ตกลงกันไว้เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 1947 ได้ถูกทำลายลงไปหลังจากที่เขาถูกลอบสังหารก่อนที่ประเทศจะได้รับอิสรภาพเพียงเล็กน้อย ตามมาด้วยช่วงเวลาแห่ง การสู้รบระหว่างกลุ่มนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ และกลุ่มตรงข้าม และการสู้รบที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ ระหว่าง ฉาน พม่า จีน และกะฉิ่น

เผด็จการทหาร

ในยุคสมัยที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนทางการเมือง เปิดทางให้นายพลเนวินทำรัฐประหารในปี 1962 และประกาศจัดตั้งรัฐสังคมนิยม ที่บริหารโดยสภาปฏิวัติแห่งสหภาพ อย่างไรก็ตามนายพลเนวินและผู้นำทหารคนต่อ ๆ มา ก็ไม่สามารถบูรณาการสถาบันทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างแคว้นต่าง ๆ ให้เป็นอย่างหนึ่งอันเดียวกันได้ ทั้งยังไม่สามารถยุติข้อขัดแย้งระหว่างรัฐเมียนมา กับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย ที่ดำเนินการภายใต้องค์กรเพื่ออิสรภาพกะฉิ่น และกองทัพแห่งรัฐฉาน

ความพยายามของกองกำลังชนกลุ่มน้อยในอันที่จะ แบ่งแยกเศรษฐกิจ และสถาบันการเมือง ได้เปลี่ยนแปลงเมียนมา จากประเทศที่ร่ำรวยที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สู่อันดับประเทศที่ยากจนที่สุดในทศวรรษแห่งการโดดเดี่ยวตัวเองจากสังคมโลกทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ ทำให้เมียนมาเป็นประเทศที่ดูลึกลับในสายตาของโลกภายนอก อีกทั้งมีการตัดขาด

ตัวเองออกจาก นวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยี และเครื่องมือที่จำเป็น สำหรับการเคลื่อนไหวทางสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภายใต้เผด็จการทหารมีการปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง อย่างเป็นปกติวิสัย จนกระทั่งความอ่อนแอของระบอบ ที่ประจักษ์ชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ การลุกฮือต่อต้านรัฐบาล ครั้งใหญ่ นำโดยนักศึกษามหาวิทยาลัยเกิดขึ้นในปี 1988 ได้สั่นคลอนรากฐานของระบอบเผด็จการ ทำให้ต่อมา นายพล ซอ หม่อง ทำการยึดและปิดมหาวิทยาลัยอย่างกึ่ง เพื่อยุติการต่อต้านทางการเมือง ที่มาจากมหาวิทยาลัย ในปี 1989 มีการเปลี่ยนชื่อประเทศเป็นประเทศเมียนมา และมีการจัดเลือกตั้งทั่วไปในปีถัดมา ในการเลือกตั้งครั้งนี้พรรค NLD นำโดยนางอองซานซูจี บุตรสาวของนายพลอองซาน ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามทางฝ่ายทหารไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง และจับเธอคุมขังในบ้านพักของตัวเอง จากการที่นางอองซานซูจีถูกคุมขังในบ้านพักและกิจกรรมการแสดงออกทางประชาธิปไตย ทำให้เธอเป็นที่รู้จักและนับถือในสังคมโลก จนนำไปสู่การเสนอชื่อเพื่อรับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ

ในปี 1992 นายพล ตานฉ่วย ขึ้นสู่อำนาจในขณะที่แรงกดดันต่อระบอบเผด็จการเริ่มมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ยังคงอยู่ ความไม่สงบและการประท้วงต่อต้านรัฐบาลมีทั่วไป การปฏิวัติชาวยิว (Saffron Revolution) ถือเป็นหนึ่งในการประท้วงที่เป็นสัญลักษณ์ จุดเริ่มต้นของการประท้วงเกิดจากการขึ้นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงโดยขับพลังส่งผลให้เกิดการประท้วงนำโดยพระภิกษุสงฆ์ การที่พระภิกษุสงฆ์เข้าร่วมและสนับสนุนการประท้วงเป็นสัญญาณที่ทุกคนที่เนปิดอว์ไม่สามารถที่จะเพิกเฉยได้ ในเดือนพฤษภาคมปี 2018 หายนะจากวาทภัยพายุไซโคลนนาร์กีส ยิ่งทำให้เห็นถึงความไม่มีประสิทธิภาพในการบรรเทาภัยพิบัติ ของระบอบเผด็จการทหาร

ในปี 2010 มีการรับรองรัฐธรรมนูญใหม่ และการจัดการเลือกตั้งทั่วไป ก่อนการเลือกตั้งเล็กน้อยนางอองซานซูจีได้ถูกปล่อยตัวจากการคุมขังที่บ้านพัก และในการเลือกตั้งซ่อมใน 2 ปีถัดมา ทำให้เธอได้นั่งอยู่ในสภาที่มีเสียงข้างมากเป็นทหาร ในปี 2011 นายพลเต็งเส่ง รับตำแหน่งประธานาธิบดี และได้ทำการผ่อนคลาย และ ปฏิรูปเศรษฐกิจและการเมือง ที่ได้ส่งผลอย่างเป็นรูปธรรมและสร้างความเจริญเติบโตให้กับเศรษฐกิจ

ในปี 2015 พรรค NLD ประสบชัยชนะอย่างยิ่งใหญ่ในการการเลือกตั้งทั่วไปทั่วประเทศ แม้รัฐธรรมนูญไม่ให้สิทธินางอองซานซูจี ในการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งประธานาธิบดี เธอยังคงมีบทบาทในฐานะ ที่ปรึกษาแห่งรัฐ (State Counsellor) และมีสถานะเป็นผู้นำโดยพฤตินัย นางอองซานซูจี ได้แสดงความชัดเจนในเวทีสาธารณะต่าง ๆ ว่า ในการเข้าสู่อำนาจของเธอ เธอมี

จุดประสงค์ที่ชัดเจน คือการสานต่องานของนายพลองซาน ในอันที่จะสร้างความสามัคคีในชาตินางองซานซูจีถือเรื่องนี้เป็นวาระที่มีความสำคัญสูงสุดของเธอ มากกว่า วาระเรื่องการปฏิรูปเศรษฐกิจที่หลายฝ่ายเห็นว่ามีควมจำเป็นอย่างยิ่งยวดเช่นกัน

ในปี 2015 8 ใน 14 กลุ่มติดอาวุธได้ลงนามในข้อตกลงหยุดยิง ในปี 2016 ได้มีการจัดประชุมปางโหลงในศตวรรษที่ 21 เวทีแห่งการเจรจาต่อรองเพื่อหนทางไปสู่ความสมานฉันท์ในชาติ โดยมีนางองซานซูจีเป็นผู้นำในการประชุม

ประมุขแห่งรัฐ

ภายใต้รัฐธรรมนูญปี 2008 ประธานาธิบดีคือประมุขของรัฐ ในต้นปี 2018 ตำแหน่งประธานาธิบดีตกเป็นของ U Htin Kyaw จากพรรค NLD การเลือกประธานาธิบดีกระทำโดยผ่านที่ประชุมรวมของทั้งสองสภา

ในปี 2018 U Htin Kyaw ได้ประกาศลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี โดยระบุเรื่องปัญหาสุขภาพและต้องการพักผ่อน ซึ่งต่อมารัฐสภาเมียนมาได้ลงมติเลือก U Win Myint สมาชิกของพรรค NLD เป็นประธานาธิบดีคนต่อไป

อำนาจนิติบัญญัติ

เมียนมาใช้ระบบรัฐสภาแบบ 2 สภา สภาสูง ได้แก่ Amyotha Hluttaw มี 224 ที่นั่ง ในจำนวนนี้ 168 คนได้จากการเลือกตั้งโดยตรงและ 56 คนได้รับการแต่งตั้งจากกองทัพเมียนมา ในจำนวน 224 ที่นั่งจากการเลือกตั้ง พรรค NLD ได้รับเลือก 135 ที่นั่ง พรรค Union Solidarity and Development Party (USDP) (ตัวแทนของกลุ่มทหารเดิม) ได้ 11 ที่นั่งและ พรรค Arakan National Party (ANP) ได้ 10 ที่นั่ง ที่เหลือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ จากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

สภาล่างหรือสภาผู้แทนราษฎร เรียกว่า Pyithu Hluttaw มี 440 ที่นั่ง ในจำนวนนี้ 330 คนได้จากการเลือกตั้งโดยตรงและ 110 คนได้รับการแต่งตั้งจากกองทัพเมียนมา ในจำนวน 330 ที่นั่งจากการเลือกตั้ง พรรค NLD ได้รับเลือก 255 ที่นั่ง พรรค USDP ได้ 30 ที่นั่ง พรรค ANP ได้ 12 ที่นั่ง เท่ากับพรรค Shan Nationalities Democratic Party ที่เหลือ อีก 13 ที่นั่งเป็นของพรรคที่เป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ 1 ผู้แทนอิสระ และมีตำแหน่งว่าง 7 ที่นั่ง อันมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งในพื้นที่

โดยเมื่อรวมสองสภา 664 ที่นั่ง ได้เป็นองครัฐสภาที่มีชื่อเรียกว่า Pyidaungsu Hluttaw สมาชิกสภามีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี ทั้งนี้ไม่อนุญาตให้พระภิกษุสงฆ์ใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง

กระบวนการยุติธรรม

ศาลสูงสุดแห่งสหภาพเป็นองค์กรศาลสถิตยุติธรรมที่สูงที่สุด และมีลำดับชั้นทางศาลลดหลั่นลงมาจนถึงระดับ ศาลสูงของเขตหรือของรัฐ ศาลสูงดังกล่าวรับพิจารณาคดีความแพ่งและยังรับพิจารณาคดีความอาญาในชั้นอุทธรณ์ ที่ผ่านมาจากศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นรับพิจารณาความคดีอาญา และคดีแพ่งที่มีความเสียหายไม่เกิน 500 ล้านจ๊าด ถัดลงไปจากชั้นนี้เป็นศาลประจำเมืองที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 7 วันและคดีแพ่งที่มีความเสียหายไม่เกิน 100 ล้านจ๊าด

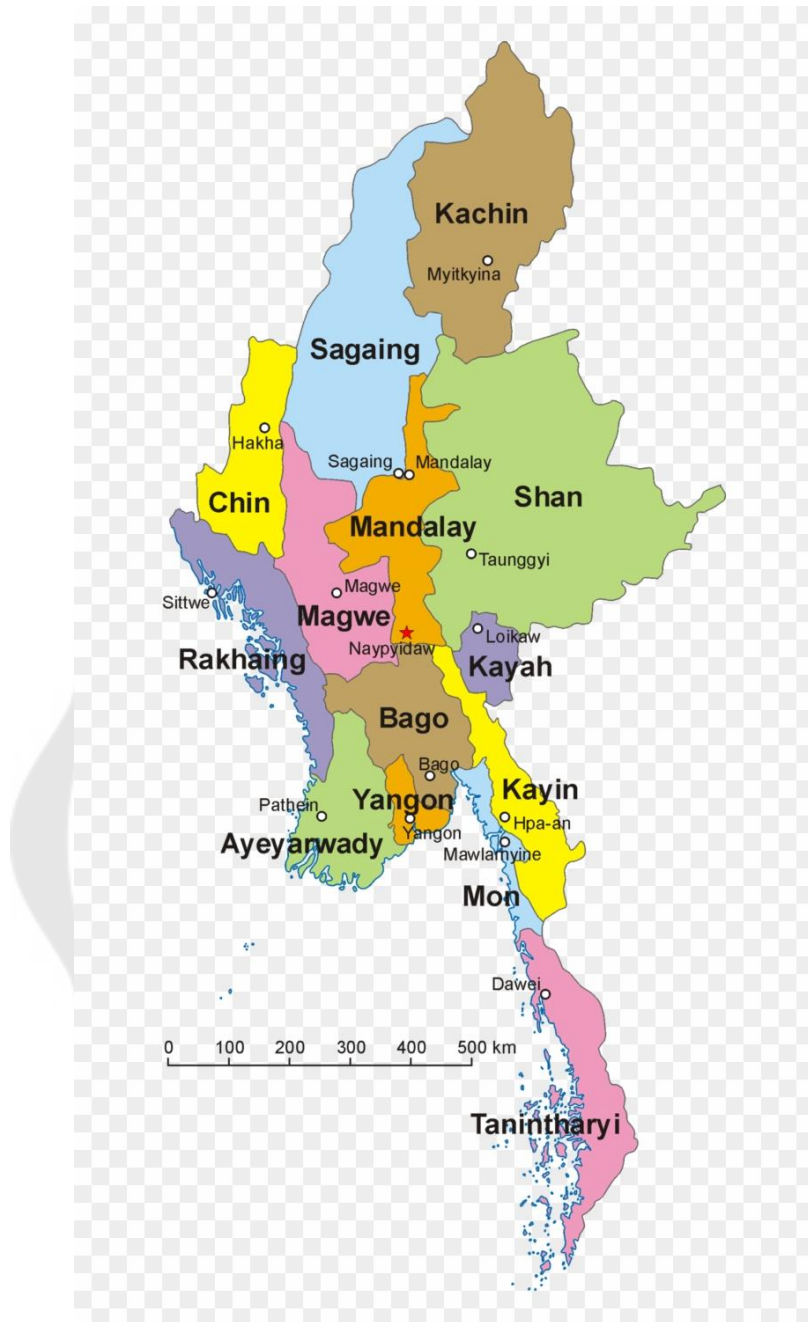
การปกครองท้องถิ่น

เมียนมาแบ่งเขตการปกครองเป็น 7 รัฐ ได้แก่ รัฐฉิน รัฐคะฉิ่น รัฐคะยา รัฐคะยิ่น รัฐมอญ รัฐยะไข่ รัฐฉาน และ 7 เขต ได้แก่ มันทะเลย์ อีระวดี พะโค มาเกว สะกาย ตะนาวศรี ย่างกุ้ง นอกจากนี้ ยังมี 6 เขตปกครองตนเอง (Self-Administered Zone) ที่มีขนาดพื้นที่ไม่ใหญ่นัก ได้แก่ Danu, Kokang, Naga, Pa'O, Pa Laung, Wa และ หนึ่งเขตดินแดนสหภาพ (กรุงเนปิดอว์) แต่เขตการปกครองมีรัฐบาลท้องถิ่น ผู้นำรัฐบาลท้องถิ่นคือมุขมนตรี แต่เขตการปกครองมีสภาท้องถิ่นที่ได้จากการเลือกตั้งในวันเดียวกับที่มีการเลือกตั้งทั่วไป รัฐและเขตมีศักดิ์และสิทธิ์เท่ากันตามรัฐธรรมนูญ มีความแตกต่างกันที่ว่า ประชากรของรัฐจะเป็นประชากรที่ไม่ใช่เชื้อสายพม่า ในขณะที่เขตประกอบไปด้วยประชากรที่มีเชื้อสายพม่าเป็นหลัก

เขตการปกครองตนเอง ดำเนินงานโดยผ่านคณะกรรมการผู้นำ ซึ่งนำโดยประธานกรรมการ สามารถใช้ทั้งอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารได้ คณะกรรมการนี้บางส่วนถูกเลือกมาจากรัฐสภาและบางส่วนจากการแต่งตั้งจากทางทหาร

ที่เขตดินแดนสหภาพ เมืองหลวงกรุงเนปิดอว์ มีองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นของตัวเอง อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานาธิบดี กิจกรรมงานแต่ละวันในเขตนี้ ดำเนินการโดยสภาเมืองภายใต้การกำกับดูแลของประธานสภาเมือง

ในขณะที่ องค์กรปกครองขนาดเล็กที่สุดในเขตชนบทคือ หมู่บ้าน และหลายๆหมู่บ้านรวมตัวเป็นกลุ่มหมู่บ้าน ชุมชนเมืองมีลักษณะคล้ายกับหมู่บ้าน และเมื่อกลุ่มหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมกัน จะเรียกว่าเป็นเมือง หลายๆเมืองรวมกันเป็นเขต หลายๆเขตรวมกันกลายเป็นรัฐหรือเขตการปกครอง ในระดับการปกครองชั้นล่างสุด ผู้นำได้มาทั้งจากการเลือกตั้งและจากการแต่งตั้งโดยกรม General Administration สังกัดกระทรวง Home Affairs

ภาพประกอบ 8 แผนที่รัฐและเขตการปกครองในเมียนมา

ที่มา: <https://www.pngfind.com>

ความสัมพันธ์กับประเทศไทย

เมียนมากับไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม ค.ศ.1948 สถานะความสัมพันธ์อยู่ในระดับดี ในห้วงที่ไทยเผชิญกับสถานการณ์ความไม่สงบภายในซึ่ง

นำไปสู่การยึดอำนาจของกองทัพเมื่อปี 2014 นั้น รัฐบาลเมียนมายุติมตินโยบายสอดคล้องกับหลักการของอาเซียนคือ ไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น เว้นแต่จะมีประเด็นที่กระทบต่อผลประโยชน์ของเมียนมา ในภาพรวม เมียนมาใช้แนวทางแสดงความเห็นใจสถานการณ์ในประเทศไทย ทั้งยังไม่วิพากษ์วิจารณ์การเมืองไทยและกองทัพในเชิงลบ แม้ว่าเมียนมาจะถูกกดดันจากประเทศตะวันตกและนักเคลื่อนไหวด้านประชาธิปไตยที่ต้องการเห็นเมียนมาแสดงบทบาทในการเป็นประธานอาเซียนต่อประเด็นการเมืองไทยมากกว่านี้

เมียนมามีความสำคัญต่อไทยหลักๆ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านความมั่นคง การเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดที่มีพรมแดนติดกันกว่า 2,000 กิโลเมตร ทำให้ไทยต้องแบกรับความเสี่ยงจากปัญหาความไม่สงบภายในเมียนมาที่ดำรงมาอย่างยาวนานโดยตลอดทั้งทางตรงและทางอ้อม ปัจจุบันไทยรับภาระผู้หนีภัยจากการสู้รบชาวเมียนมากว่าหนึ่งแสนคน นอกจากนี้ผลพวงจากความไม่สงบทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบร่วมในประเด็น การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน รวมไปถึงชาวมุสลิมโรฮีนจา ซึ่งเป็นผลพวงจากแนวทางกีดกันทางชาติพันธุ์ที่รัฐบาลเมียนมายังปฏิบัติกับชนกลุ่มอื่น

ด้านพลังงาน ไทยนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากเมียนมาเพื่อใช้ผลิตไฟฟ้าร้อยละ 9 ของการปริมาณการบริโภคพลังงานไฟฟ้าภายในประเทศ (กระทรวงพลังงาน, 2019) ทั้งนี้ในช่วง 20 ปี ตั้งแต่ปี 2010-2030 ไทยมีแผนที่จะนำเข้าไฟฟ้าพลังน้ำจากเมียนมาเพิ่มขึ้นอีก ซึ่งจะทำให้เมียนมากลายเป็นแหล่งพลังงานสำคัญแห่งหนึ่งของไทย อย่างไรก็ตามความต้องการทางด้านพลังงานในเมียนมามีมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการปฏิรูปนโยบายทางเศรษฐกิจของเมียนมาเอง ทั้งนี้เมื่อปี 2012 เมียนมาเคยลดสัดส่วนการขายก๊าซธรรมชาติให้ไทย จากปัจจัยทั้งสองนี้ทำให้ไทยควรพิจารณาเกี่ยวกับความมั่นคงทางพลังงานของตนเองเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้หากเมียนมามีการปรับลดการขายสินค้าพลังงานให้ไทยในอนาคต

ด้านเศรษฐกิจ ณ เดือนกันยายน 2019 ไทยเป็นผู้ลงทุนอันดับ 3 ของเมียนมา รองมาจากสิงคโปร์ และจีนมูลค่าการลงทุนประมาณ 11,327 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Directorate of Investment and Company Administration, 2019b) มูลค่าการค้ารวมปี 2018 เท่ากับ 7,630 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้า 1,606 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าที่ไทยส่งออกไป เมียนมา ที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป เครื่องดื่ม เคมีภัณฑ์ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์เครื่องจักรกล และส่วนประกอบของเครื่องจักรกล ผ้าฝ้าย เครื่องสำอาง สบู่ และ ผลิตภัณฑ์รักษาผิว ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลี และอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และ ผลิตภัณฑ์

พลาสติก เป็นต้น สินค้าที่ไทยนำเข้าจากเมียนมา ที่สำคัญ ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ พืชและผลิตภัณฑ์ จากพืช สินแร่ โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค สัตว์มีชีวิตไม่ได้ทำ พันธุ์ สัตว์น้ำสด แขนงเย็น แขนงแข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป ผัก ผลไม้และของปรุงแต่งที่ทำจากผัก ผลไม้ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ไม้ ชุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ และสัตว์และผลิตภัณฑ์จาก สัตว์ เป็นต้น (กระทรวงพาณิชย์, 2019)

เมียนมากับอาเซียน

บทบาทของอาเซียนที่มีต่อเมียนมาทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมนั้น ไม่สามารถแยกบทบาทขององค์กรและบทบาทของชาติสมาชิกออกจากกันโดยสิ้นเชิงได้ เนื่องจาก บทบาทจากทั้งสองฝ่ายล้วนเชื่อมต่อกันมาโดยตลอด แต่บทบาทของอาเซียนที่เป็นเรื่องขององค์กร โดยตรงนั้น ในทางด้านเศรษฐกิจดูจะโดดเด่นกว่ามาก เพราะทางด้านการเมืองและสังคมนั้น ตัว องค์กรเองมีข้อจำกัดในหลักการอันนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติขององค์กร

ซึ่งด้วยบทบาทของอาเซียน ทำให้เมียนมาไม่ต้องเอาตัวเองเข้าไปพึ่งพาเศรษฐกิจ ของชาติตะวันตก ซึ่งประกาศการแทรกแซงทางเศรษฐกิจเมียนมาอยู่ และมีทางออกสำหรับภาค เศรษฐกิจของตัวเองอีกด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสำเร็จที่ไม่สามารถหาได้ หากไม่มีความร่วมมือ ในภูมิภาคอาเซียนเกิดขึ้น ทว่าบทบาทของอาเซียนที่มีต่อเมียนมาทางด้านการเมืองและด้านสังคม นั้น แม้ไม่โดดเด่นเท่าใดนัก แต่อย่างไรก็ตามความเห็นในเชิงลบของอาเซียนต่อเมียนมา ส่งผลต่อ การตัดสินใจในการปฏิรูปภายในเมียนมาพอสมควร

อย่างไรก็ตามสิ่งที่สามารถอธิบายถึงบทบาทอาเซียนที่มีต่อเมียนมาได้ คือแนวคิด เรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งเห็นได้จากที่ชาติสมาชิกอาเซียนชาติอื่น ๆ มองเห็นผลประโยชน์ ทางด้านเศรษฐกิจของตนที่จะได้รับจากการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับเมียนมาผ่านองค์กรความ ร่วมมือในภูมิภาค จึงได้เลือกใช้นโยบายปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์กับเมียนมา ซึ่งแนวคิดแบบ ปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์นี้ทำให้อาเซียนปฏิบัติกับเมียนมาในรูปแบบที่ความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจแยกออกจากกันกับทางการเมือง สิทธิมนุษยชน หรือประเด็นทางสังคม

เนื่องจากการปฏิบัติของอาเซียนต่อเมียนมานั้น เกิดจากการเห็นประโยชน์ทาง เศรษฐกิจที่ชาติสมาชิกจะสามารถตัดวงจากเมียนมาได้เป็นสำคัญ ซึ่งแน่นอนว่าความต้องการ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากเมียนมานี้ จะทำให้อาเซียนจำเป็นต้องหวั่นเกรงที่จะว่ากล่าวเมียน มาในเรื่องของปัญหาการเมืองและสังคมภายในประเทศเมียนมา และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาด้าน ความสัมพันธ์ ดังชื่อของนโยบายที่ว่าเป็นการปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนโยบายปฏิสัมพันธ์เชิง สร้างสรรค์นี้ถือได้ว่าเป็นข้อบกพร่องข้อหนึ่ง แม้จะทำให้อาเซียนกับ เมียนมาไม่มีปัญหา

กระทบกระทั่งและยังส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ แต่การเลือกใช้นโยบายปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์นี้ ก็เป็นอุปสรรคในการที่จะกดดันให้เมียนมาแก้ปัญหาภายในของตนเอง (ประภาสี, 2559)

กรณีศึกษาการลงทุนโดยตรงในเมียนมาของบริษัทเอกชนไทย

จากกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ พบมีกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องและน่าสนใจดังนี้

กรณีศึกษาของธุรกิจไทยในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

บริษัท ไทยเพรซิเด้นส์ฟู๊ด เป็นผู้ผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปชื่อดังในประเทศไทยยี่ห้อ “มาม่า” ซึ่งได้ทำการ ขยายตลาดไปในหลายประเทศในอาเซียน รวมทั้ง เมียนมา ในตลาดเมียนมานั้น “มาม่า” ประสบความสำเร็จอย่างมากในการ ทำตลาด โดยมีส่วนแบ่งตลาดบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในเมียนมาสูงเป็นอันดับ 2 ตลาดบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในเมียนมามีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทางบริษัท ไทยเพรซิเด้นส์ฟู๊ด มองเห็นโอกาสดังกล่าว จึงออกไปลงทุนขยายตลาดในเมียนมาโดยการ จัดตั้งบริษัท อุตสาหกรรมอาหารเอยาวดีจำกัด (Ayeayawaddy Food Industry Co.,Ltd) ในปี 2554 โดยเป็นการร่วมทุนระหว่างบริษัท ไทยเพรซิเด้นส์ ฟู๊ดซึ่งถือหุ้นในสัดส่วนร้อยละ 70 และบริษัทเอ็มเค (MK Company Limited) ของเมียนมา ซึ่งถือหุ้นร้อยละ 30 ทั้งนี้การร่วมทุนกับกลุ่มเอ็มเค (MK Group) ซึ่งเป็น ธุรกิจใหญ่ของเมียนมา ส่งผลดีต่อบริษัท ไทยเพรซิเด้นส์ฟู๊ด เนื่องจาก กลุ่มเอ็มเคมีความชำนาญ ในการดำเนินธุรกิจ ในเมียนมา และประกอบธุรกิจ ในหลากหลาย ประเภท เช่น กิจการค้าปลีก การผลิตสินค้าแฟชั่น เครื่องใช้ไฟฟ้า และเฟอร์นิเจอร์ธุรกิจการ ผลิตอาหารและยารักษาโรค ธุรกิจกระจายสินค้าและโลจิสติกส์และธุรกิจบริการต่างๆ

ในช่วงเริ่มแรก การทำการตลาดในเมียนมาเป็นการนำเข้าบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป “มาม่า” จากประเทศไทยเข้ามาขายใน เมียนมา ซึ่งในขณะนั้น “มาม่า” เข้ามาทำการตลาดช้ากว่าผลิตภัณฑ์ยี่ห้ออื่น จึงทำให้มีส่วนแบ่งตลาดไม่มากนัก (เพียงร้อยละ 5 ในปี 2547) ต่อมา ในปี 2554 ได้ก่อตั้งบริษัท อุตสาหกรรมอาหารเอยาวดี (Ayeayawaddy Food Industry Co. Ltd) เพื่อทำการผลิตในประเทศเมียนมา ทางบริษัทฯ จึงให้ความสำคัญในการทำวิจัยทางการตลาด ปรับปรุงรสชาติให้เข้ากับรสนิยม ผู้บริโภคชาวเมียนมา และกำหนดกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นคนรุ่นใหม่ รวมทั้ง สินค้ายังผ่านการรับรองมาตรฐานฮาลาลจึง สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคชาวมุสลิมได้ด้วย ในปัจจุบัน “มาม่า” ครองส่วนตลาดบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในเมียนมาเป็นอันดับ 2 รองจาก “ยำยำ”

ในปัจจุบัน โรงงานผลิตตั้งอยู่ที่ เขต 3 ในเขตอุตสาหกรรมเหลียงทายา (Hlaing Thar Yar) ซึ่งอยู่ทางตะวันตกของ กรุงย่างกุ้ง และใช้เทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพจากประเทศไทย โดยโรงงานทำการผลิตตลอด 24 ชั่วโมง มี พนักงานรวม 555 คน และในส่วนของช่างเทคนิค สัดส่วนของช่างเทคนิคไทยและ เมียนมาอยู่ในอัตรา 70: 30 ทั้งนี้บริษัทฯ มีแผนขยายโรงงานเพิ่มอีกหนึ่งแห่งที่มัณฑะเลย์เนื่องจากยอดขายในเมืองมัณฑะเลย์คิดเป็นประมาณร้อยละ 50 ของยอดขาย ทั้งหมด ซึ่งการตั้งโรงงานที่มัณฑะเลย์จะช่วยลดต้นทุนในการขนส่ง บริษัทฯ ให้มีความสำคัญในการทำวิจัยและสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดในเมียนมา ยกตัวอย่างเช่น การวิจัยรสชาติของ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปที่ชาวเมียนมาชื่นชอบ และพบว่า ชาวเมียนมาชื่นชอบรสชาติที่แตกต่างจากชาวไทย โดยจะนิยมทานรสเค็ม นอกจากนี้ยังจัดทำกิจกรรมส่งเสริมการขายในรูปแบบต่างๆ (เช่น การโฆษณาทางโทรทัศน์และการจัดบูธชิมอาหารตาม ร้านค้าปลีก) รวมทั้งการทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR) เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีส่วนช่องทางทางการจัดจำหน่าย และการขนส่ง ดำเนินการผ่านบริษัท MK Distribution ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเอ็มเค

โดยสรุป ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารในเมียนมา ได้แก่การมีบริษัทคู่ค้าที่ดี มีความชำนาญในการประกอบธุรกิจและมีช่องทางการจัดจำหน่ายในประเทศ การให้ความสำคัญในการวิจัยและกำหนดกลยุทธ์ ทางการตลาด รวมถึง การรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2560)

กรณีศึกษาของธุรกิจไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

บริษัท วีทีการ์เมนท์จำกัด ผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มในรูปแบบรับจ้างผลิตสินค้าตามแบบที่ลูกค้ากำหนด (original equipment manufacturer: OEM) โดยมีกลุ่มลูกค้าทั้งในสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป บริษัทฯ มีจุดเด่นสำคัญคือ การกำหนดเป้าหมายลูกค้าไปที่ตลาดเฉพาะและความสามารถในการผลิตสินค้าที่มีความซับซ้อนหรือต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ ในการผลิต

บริษัทฯ ได้ขยายการลงทุนไปยังเมียนมา เนื่องจากความต้องการขยายฐานการผลิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ของลูกค้าในสหภาพยุโรป เพราะการส่งออกเครื่องนุ่งห่มจากเมียนมาได้รับสิทธิประโยชน์ทางการค้า หรือ Everything But Arm (EBA) จากสหภาพยุโรป ประกอบกับบริษัทมีความคุ้นเคยกับชาวเมียนมา เพราะมีแรงงานเมียนมาจำนวนมากที่ทำงานอยู่ในโรงงานในไทย และมีคนเมียนมาที่รู้จักกันและไว้ใจได้มาเป็นหุ้นส่วน การลงทุนในเมียนมาเป็น การก่อตั้งบริษัท สอบวา วีทีจำกัด (Sawbwa VT Ltd.) ในปี 2557 ซึ่งเป็นการร่วมทุน ระหว่าง กลุ่มวีที (VT Group) สัญชาติไทย ซึ่งถือหุ้นในสัดส่วนร้อยละ 95 และนักลงทุนชาวเมียนมา ซึ่งถือหุ้น

ร้อยละ 5 โดย โรงงานมีที่ตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรมอย่างถาวร เพราะสะดวกในการเดินทางและขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ

ในช่วงเริ่มแรก โรงงานมี จำนวนแรงงานเพียง 80 คน แต่ปัจจุบัน เพิ่มขึ้นเป็น 700 คน ซึ่งใกล้เคียงกำลังการผลิตสูงสุด และมียอดขายประมาณ 200-300 ล้านบาทต่อปีโดยเน้นผลิตสินค้าเสื้อแจ๊คเก็ตให้กับแบรนด์ชื่อดังเพื่อส่งออกไปยังสหภาพยุโรป การดำเนินธุรกิจในเมียนมาเป็นไปด้วยดีเนื่องจาก บริษัทฯ ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการและการควบคุม คุณภาพ จึงลงทุนใช้ระบบการวางแผนทรัพยากร (enterprise resource planning: ERP) ทั้งในไทยและเมียนมา

นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญในการฝึกอบรมพนักงาน จึงส่งเสริมให้พนักงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน และส่งแรงงานเมียนมามาฝึกอบรมที่ประเทศไทย ตลอดจน ให้ความสำคัญในการดูแลพนักงาน จึงมีการให้แรงจูงใจในการทำงาน เช่น ค่าทักษะและเงินพิเศษ ในกรณีที่ทำได้ตามเป้าหมายที่กำหนด อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญในการลงทุนในเมียนมา คือ

- 1) ต้นทุนการขนส่งสินค้าในเมียนมายังสูงกว่าไทยมาก โดยคิดเป็นประมาณ 7 เท่า
- 2) ระบบสาธารณูปโภคในเมียนมายังไม่ค่อยพัฒนา เช่น ระบบไฟฟ้าที่ไม่เสถียรและมีปัญหาบ่อยโดยเฉพาะใน หน้าแล้ง ทุกโรงงานในเมียนมาจึงจำเป็นต้องมีเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (generator) และ เครื่องปรับแรงดันไฟฟ้า (stabilizer) เป็น ของตนเอง
- 3) ระบบอินเทอร์เน็ตไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้บริษัทต้องมีต้นทุนในการติดตั้งสายไฟเบอร์ออปติก
- 4) กฎหมายและกฎระเบียบแรงงานของเมียนมามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ซึ่งบางครั้งผู้ประกอบการไม่สามารถ ปรับตัวได้ทัน

โดยสรุป การออกไปลงทุนในเมียนมาช่วยสร้างการเติบโตให้ธุรกิจจากการขยายฐานการผลิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการควรมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการทำธุรกิจนั้นในประเทศไทยก่อนที่ จะออกไปลงทุนในต่างประเทศ นอกจากนี้ควรมีความพร้อมในการรับมือกับความท้าทายที่จะเกิดขึ้น และปรับตัวให้ทันต่อ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจน คว้าศึกษาข้อมูลภาพรวมของประเทศ กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และคู่ค้าทาง ธุรกิจให้ถี่ถ้วนก่อนออกไปลงทุน (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2560)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ พบมีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

การวิจัยว่าด้วยปัจจัยของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในประเทศกำลังพัฒนาของ Nonnemberg และ de Mendonça (2004) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล Panel Data ของประเทศกำลังพัฒนา 38 ประเทศในช่วงปี 1975 ถึง 2000 ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของเศรษฐกิจ วัดตามผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และอัตราการเติบโตของ GDP มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการไหลเข้าของ FDI ในลำดับถัดมา ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยบวกที่สำคัญต่อ FDI ประเทศที่มีนโยบายยกระดับการศึกษาสามารถดึงดูดการลงทุนธุรกิจที่ใช้องค์ความรู้ได้ (Knowledge-Intensive) ปัจจัยบวกที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือระดับการเปิดประเทศ ส่วนปัจจัยลบที่สำคัญคือ อันดับความเสี่ยงในการลงทุนของแต่ละประเทศ (Country Risk Rating) ในด้านประเทศที่ส่งออกทุน ประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีการเจริญเติบโตของตลาดทุนที่แข็งแกร่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ประเทศเหล่านั้นส่งออกทุน ยังมีกรณีศึกษาที่น่าสนใจของประเทศจีนซึ่งจากการทดสอบสมมติฐานเชิงเป็นเหตุเป็นผล (Granger Causality Test) พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวระหว่าง GDP กับ FDI โดยการเติบโตของ GDP ส่งผลชักนำให้ FDI เติบโตตาม อาจกล่าวได้ว่า ด้วยขนาดตลาดที่ใหญ่มหาศาลของจีน ทำให้จีนเป็นประเทศที่ดึงดูด FDI ได้มากที่สุด

อภิรัตน์ จิตต์ช่วย และ อรุณี ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์ (2554)กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลาเป็นรายปี ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2530 ถึงปีพ.ศ. 2552 รวมระยะเวลา 23 ปีเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างและลักษณะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยพบว่าสัดส่วนการลงทุนจาก ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป มีสัดส่วนการลงทุนในประเทศไทยมากที่สุดตามลำดับดังกล่าว ในช่วงปีพ.ศ. 2530 ถึงปีพ.ศ. 2541 ปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประเทศไทยมีการใช้นโยบายเปิดเสรีทางการเงินในปีพ.ศ. 2532 อย่างไรก็ตาม ช่วงปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยเกิดสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเงิน ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจในประเทศไทยขาดเสถียรภาพทำให้การลงทุนจากต่างประเทศลดลง ภายหลังจากปี พ.ศ. 2546 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กลับมามีมากขึ้นเนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้น ประกอบกับรัฐบาลมีการใช้นโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุน

จากต่างประเทศ ทำให้มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบอีกว่า GDP มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในทิศทางเดียวกัน อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกล่าวคือ เมื่อค่าเงินบาทในประเทศลดลงทำให้ต้นทุนจากต่างประเทศลดลงส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ได้แก่อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ กล่าวคือเมื่ออัตราค่าจ้างขั้นต่ำโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น จะทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลง

มฤตฤณ เวสาร์ตัน และ สมชนก ภาสกรจรัส (2554) ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของบริษัทไทยในการลงทุนทางตรงในประเทศสหพันธรัฐรัสเซีย โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารบริษัทผลิตอาหารสัตว์และเลี้ยงสุกร บริษัทผลิตเครื่องสำอาง และนักธุรกิจไทยที่กำลังจะเปิดร้านอาหารไทย ณ กรุง มอสโก และได้จากเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าการลงทุนของบริษัทไทยในรัสเซียสอดคล้องกับทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดการลงทุนระหว่างประเทศ (Eclectic theory) และสามารถสรุปเหตุผลหลักในการไปลงทุนดังนี้ 1. เพื่อใช้ประโยชน์จากการมีความได้เปรียบเฉพาะในด้านเทคโนโลยีและความชำนาญด้านการผลิตและจัดการ 2. เพื่อใช้ประโยชน์จากขนาดหรือศักยภาพของตลาด 3. เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งวัตถุดิบอันเป็นปัจจัยการผลิต 4. เพื่อลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการขนส่ง 5. เพื่อสร้างกลยุทธ์ความได้เปรียบคู่แข่งด้านราคา 6. เพื่อหลีกเลี่ยงการรั่วไหลของความรู้ที่เป็นข้อได้เปรียบสำคัญของบริษัท โดยสาเหตุการลงทุนส่วนใหญ่คือเพื่อเป็นการแสวงหาตลาด

ในอีกภูมิภาคของโลก Owusu-Antwi, Antwi, และ Poku (2013) ได้ทำการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสำหรับประเทศ Ghana 2011 ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาและได้เปิดกว้างต้อนรับนักลงทุนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยใช้โมเดลทางเศรษฐมิติและการวิเคราะห์ข้อมูล Panel Data ในช่วงปี 1988 ถึง 2011 ผลการศึกษาพบว่าการเปิดกว้างทางการค้า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่ไม่ผันผวน ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดี และการเปิดเสรีทางการค้า เป็นแรงขับที่สำคัญของ FDI การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญ อาจมาจากการจัดตั้ง หน่วยงานส่งเสริมการลงทุน Ghana Investment Promotion Council ที่ได้ช่วยปรับปรุงกฎเกณฑ์การลงทุนที่เอื้อต่อ FDI ควบคู่ไปกับการค่อยๆ เปิดเสรีระบบบิรวรรตเงินตรา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เกิด FDI ไหลเข้าอย่างมากในช่วงทศวรรษ 1990 จนถึงต้น ทศวรรษ 2000 โดยการลงทุนรายใหญ่ที่เข้ามาลงทุน ที่

ควรกล่าวถึงในที่นี้ได้แก่ การลงทุนในเหมืองทองคำ Ashanti และการเข้ามาถือหุ้นในบริษัท Ghana Telecom โดย บริษัท Telekom Malaysia ในเรื่องการเปิดกว้างทางการค้า หรือระดับการเปิดประเทศ ผลจากการวิจัยนี้ได้ยืนยันว่า การเปิดกว้างทางการค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้น FDI โดยเฉพาะ FDI เพื่อสร้างฐานการส่งออก ปัจจัยตัวแปรเศรษฐกิจเชิงมหภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อัตราเงินเฟ้อเป็นส่วนที่สำคัญเช่นกัน การที่รัฐบาลดูแลใกล้ชิดและรักษาระดับตัวแปรเศรษฐกิจเชิงมหภาคเหล่านี้ให้มีเสถียรภาพ จะสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน ในส่วนของอัตราแลกเปลี่ยน ถือว่ามีผลต่อ FDI เช่นกัน ในทางหนึ่ง ค่าเงินที่ลดลงจะทำให้บริษัทต่างชาติ คิดถึงผลกำไรที่ได้จากการขายในประเทศนั้น ๆ ลดลงเมื่อเทียบกลับมาเป็นสกุลเงินของประเทศที่ส่งออกทุน แต่ในทางกลับกัน ค่าเงินที่อ่อนตัวช่วยให้ต้นทุนการผลิตต่าง ๆ ลดลง แม้ว่าการนำเข้าจะมีต้นทุนสูงขึ้นบ้าง ในภาพรวมแล้ว การที่มีค่าเงินที่อ่อนของประเทศที่รับทุนส่งผลดีต่อ FDI มากกว่า อีกหนึ่งในความท้าทายของประเทศที่เริ่มจะพัฒนาคือเรื่องระบบโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค คมนาคมและการสื่อสาร ซึ่งอยู่ในสภาพย่ำแย่ และไม่ส่งผลดีต่อการดึงดูด FDI เลย ประเทศที่เริ่มจะพัฒนาเหล่านี้จึงต้องพิจารณาถึงการลงทุนในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ให้มาก การรับความช่วยเหลือด้านเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อการพัฒนาเป็นทางออกที่สำคัญประการหนึ่ง อย่างไรก็ตามการรักษาระดับพาดานนี้สาธารณะ และการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันเป็นสิ่งที่ต้องให้ความใส่ใจควบคู่กันไป

สมศักดิ์ โชติช่วง (2557) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทย เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไหลเข้า (Inflow FDI) โดยใช้ข้อมูลแบบ Panel Data ระหว่างปีพ.ศ 2548 ถึง 2555 พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศผู้ลงทุนและของประเทศไทย 2) ระดับการเปิดประเทศของประเทศไทย ทั้งนี้ระดับการเปิดประเทศที่สูงหมายถึงว่ามีมูลค่าการนำเข้าและส่งออกเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูง แสดงว่า FDI ที่เข้ามาลงทุนในไทยนั้นใช้ไทยเป็นฐานการส่งออก 3) อัตราแลกเปลี่ยน ทั้งนี้เมื่อเงินบาทอ่อนค่าจะส่งผลให้ต้นทุนในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติลดลง 4) อัตราส่วนระหว่างดอกเบี้ยของประเทศผู้ลงทุนกับประเทศไทย และ 5) การเข้าร่วมเขตการค้าเสรี เนื่องจากไทยได้รับประโยชน์ภายใต้ข้อตกลงของเขตการค้าเสรีด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้รับประโยชน์จากการขยายตัวของอุปสงค์และขนาดตลาดที่ใหญ่ขึ้น ในขณะที่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ อัตราค่าจ้างแรงงาน ระยะทางระหว่างประเทศผู้ลงทุนกับประเทศไทยเนื่องจาก

ระยะทางแสดงถึงต้นทุนของการขนส่ง ต้นทุนค่าดำเนินการต่าง ๆ ระดับความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยและวิกฤตเศรษฐกิจ

Hein (2014) ได้ทำการวิจัยศึกษาในเรื่องการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศเมียนมาและเวียดนาม โดยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนาควบคู่ไปกับการใช้โมเดลทางเศรษฐมิติ โดยมีกรอบการวิจัยไปยังประเทศ เมียนมาและเวียดนาม เนื่องด้วยมีความคล้ายคลึงกันในหลายประการ เช่นมีการปฏิรูปเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีในเวลาไล่เลี่ยกัน มีสภาพแวดล้อมเพื่อการลงทุนคล้ายกัน มีแรงงานค่าแรงต่ำจำนวนมากเหมือนกัน มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และ นโยบายที่เป็นมิตรต่อการลงทุน สำหรับประเทศเวียดนาม ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปเศรษฐกิจในที่สุด ในขณะที่เมียนมา การพัฒนาดังกล่าวไม่ค่อยต่อเนื่องนัก จากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้ข้อสรุปว่าสำหรับเมียนมา GDP อัตราค่าแรง อัตราเงินเฟ้อและอัตราแลกเปลี่ยนมีผลต่อ FDI ในขณะที่สำหรับเวียดนาม การเปิดกว้างทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรสำคัญและมีความโดดเด่น ส่งผลต่อการดึงดูดการลงทุนสำหรับเวียดนามอย่างแท้จริง

ฐานัญญา ไชยะพนม และ จิตติวรรณ ศรีเจริญ (2559) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในประเทศไทย ขอบเขตของการศึกษาคือ เฉพาะประเทศที่มีการลงทุนโดยตรงในประเทศไทยเฉลี่ยสูงสุด 20 ประเทศจากทั่วโลก ใช้ข้อมูลทุดิจิทัลแบบอนุกรมเวลาเป็นรายปี ตั้งแต่ปีพ.ศ 2537 ถึง 2556 รวมระยะเวลา 20 ปี เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน และใช้วิธีการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในประเทศมากขึ้น ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศซึ่งแสดงถึงอุปสงค์และขนาดตลาดของไทยมีผลต่อ FDI สูง อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำโดยเฉลี่ยจากการศึกษาพบว่า การเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างส่งผลให้ FDI ลดลงมากซึ่งในกรณีนี้แสดงว่า FDI ที่เข้ามาลงทุนนั้นเป็นอุตสาหกรรมขั้นต้นเน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor Intensive) อัตราเงินเฟ้อภายในประเทศ การที่มีระดับเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจะเป็นสิ่งจูงใจแก่นักลงทุนในการเข้ามาทำตลาด ในทางตรงกันข้าม การใช้จ่ายของภาครัฐบาล และตัวแปรการเก็บภาษีมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในประเทศไทย

จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศเวียดนามในปี 2013 กล่าวคือเวียดนามมียอดการส่งเสริมการลงทุนสูงมากเป็นประวัติการณ์ แต่ปรากฏว่ามีเม็ดเงินเพียง 47.4 % ของยอดที่ได้รับการส่งเสริมเท่านั้นที่ได้มีการลงทุนจริง ปัญหาเกิดจากระบบเศรษฐกิจของเวียดนามไม่สามารถซึมซับและจัดการการลงทุนที่มีปริมาณมากเช่นนี้ได้ และเกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาคอขวดในระบบราชการ ปัญหาบุคลากรที่มีความสามารถมีไม่เพียงพอ เป็นต้น สืบเนื่องจากประเด็นปัญหา

นี้ Thanh Hoang (2016) ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเจาะประเด็นไปยัง ประเทศกำลังพัฒนาที่มีความสนใจที่จะดึงดูด และขยายการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศของตนเอง แต่ได้ละเลยเงื่อนไขเบื้องต้นบางประการ ที่ประเทศควรจะต้องมีเพื่อที่จะ ชี้นำประโยชน์จาก FDI ได้ อย่างเต็มที่ ในส่วนระเบียบวิธีวิจัย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสามารถในการดึงดูดประโยชน์จาก FDI โดยใช้วิธีการ แบบนิรนัย (Deductive Approach) จากความเห็นของผู้ชำนาญการ และนักวิชาการในเรื่องของ FDI และการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้เกี่ยวข้อง ผลของการวิจัยได้ข้อสรุปว่าเงื่อนไขเบื้องต้นที่ประเทศผู้ลงทุน ควรจะต้องมีได้แก่ 1. ความสามารถในการดึงดูดของบริษัทท้องถิ่น 2. ทุนมนุษย์ 3. ระบบการเงิน 4. โครงสร้างพื้นฐาน 5. เทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนา 6. การพัฒนาหน่วยงานภาครัฐ

ในส่วนท้ายของงานวิจัยมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจได้แก่ 1. รัฐบาลควรมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่ต้งเป้าที่จะเปิดช่องว่างทางเทคโนโลยีระหว่างประเทศผู้ให้ทุนกับประเทศผู้ลงทุน ในขณะเดียวกันควรส่งเสริมให้บริษัทท้องถิ่นได้มีการปรับตัวปรับปรุงประสิทธิภาพ ความสามารถในการดึงดูดเทคโนโลยี และความสามารถในการแข่งขัน รัฐบาลควรจะต้องส่งเสริมบริษัทท้องถิ่นในการลงทุน ด้านการวิจัยและพัฒนา เพื่อที่จะยกระดับความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมไปถึงการเพิ่มศักยภาพของทุนมนุษย์ 2. ด้วยเหตุที่ว่าศักยภาพของทุนมนุษย์ที่มีในระดับต่ำ ก็จะต้องได้เพียงอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีต่ำ ดังนั้นรัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาทุนมนุษย์ เพื่อให้สามารถดึงดูดอุตสาหกรรมที่ใช้องค์ความรู้สูงขึ้นไป นโยบายเรื่องการศึกษา การอาชีวะ และการฝึกอบรม มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ 3. เพื่อให้การดึงดูด การลงทุนเป็นไปอย่างราบรื่น ประเทศผู้ลงทุนควรที่จะต้องปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบการเงินการธนาคาร ตลอดจนการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐ

Thunt และ Jung (2018) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการค้า การลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศ ทุนมนุษย์ การพัฒนาระบบการเงิน รายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในเมียนมา โดยใช้โมเดล Vector Error Correction Model ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ข้อมูลได้จากแหล่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้แก่ KNOEMA, World Bank Data และ TRADE MAP ตั้งแต่ปี 1970 ถึงปี 2016 ผลการวิจัยพบว่า FDI และ GDP มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในขณะที่การส่งออกส่งผลด้านบวกในระยะสั้นต่อ GDP และการนำเข้าส่งผลด้านลบในระยะสั้นต่อ GDP ผลจากการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์เป็นนโยบายเช่น ประการแรก การส่งเสริมการส่งออก ผู้วิจัยเสนอให้มีการเปิดกว้างเสรีทางการค้า ผ่านทางเขตการค้าเสรี เนื่องจาก การเปิดกว้างทางการค้ามีบทบาทสำคัญในความสัมพันธ์ ระหว่าง FDI และ GDP ภาครัฐควร

เน้นยุทธศาสตร์ในการส่งออก ให้มีสินค้าส่งออกที่หลากหลาย และมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เช่นนี้แล้ว จะทำให้การส่งออกส่งผลดีต่อเศรษฐกิจในระยะยาว การที่กล่าวว่าส่งออกมีผลดีต่อเศรษฐกิจในระยะสั้นนั้นก็เพราะ เมียนมามีทรัพยากรที่จำกัด และสินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้า การเกษตร ประเภทหรือชนิดของสินค้าที่ส่งออกมีเพียงไม่กี่ชนิด เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ มีแนวโน้มที่จะด้อยค่าทางเศรษฐกิจเมื่อเวลาผ่านไป ประการที่ 2 การ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทุนมนุษย์ถือเป็นภารกิจที่สำคัญในการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การส่งออก การพัฒนาทุนมนุษย์ควรดำเนินการโดยภาครัฐ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาทุนมนุษย์ ผ่านทางการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการฝึกอบรม มักจะไม่ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทเอกชนไทยที่เข้าไปลงทุนโดยตรงในประเทศเมียนมา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภาครัฐ และภาคนักวิชาการ โดยบริษัทเอกชนไทยที่ขึ้นทะเบียนสมาชิกกับสมาคมนักธุรกิจเมียนมา มี 219 รายแบ่งตามประเภทธุรกิจ ดังแสดงใน ตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนประเภทธุรกิจ

ลำดับ	ประเภทธุรกิจ	จำนวนบริษัทเอกชน
1	บริการทั่วไป	58
2	อุตสาหกรรม	31
3	ก่อสร้าง	28
4	ค้าขาย	25
5	โครงสร้างพื้นฐาน	23
6	โลจิสติกส์	18
7	จัดจำหน่าย	16
8	ธนาคาร	13
9	กฎหมาย	7
รวม		219

ที่มา: สมาคมนักธุรกิจเมียนมา, 2562

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มบริษัทเอกชนไทยขึ้นทะเบียนสมาชิกกับสมาคมนักธุรกิจเมียนมา ผู้วิจัยทำการเลือกตัวอย่างเป็นการเลือกแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non- Probability Sampling) โดย

ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือก 1-2 บริษัทที่ยินดีให้ความร่วมมือเปิดเผยข้อมูล เข้ามาศึกษาตลาดหรือดำเนินกิจการในเมียนมามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และเป็นแบรนด์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก จากแต่ละประเภทธุรกิจ โดยจำนวนประเภทธุรกิจที่เลือกจะเลือกประเภทธุรกิจที่มีจำนวนบริษัทเอกชนมากที่สุดก่อน เนื่องจากประเภทธุรกิจที่มีจำนวนบริษัทเอกชนมาก แสดงให้เห็นในตัวเองแล้วว่ามีแนวโน้มในการลงทุนมากกว่าประเภทธุรกิจอื่น และมีนักลงทุนเล็งเห็นโอกาสเป็นจำนวนมากในประเภทธุรกิจเหล่านั้น โดยจะเพิ่มการเลือกตัวอย่างจำนวนประเภทธุรกิจไปจนได้จำนวนบริษัทเอกชนรวมกันได้เกิน 50% ของจำนวนบริษัทเอกชนทั้งหมด

จากหลักข้างต้นจะได้ ประเภทธุรกิจที่มีจำนวนบริษัทเอกชนมากที่สุด 3 ประเภทธุรกิจ ได้แก่ ประเภทธุรกิจบริการทั่วไป 58 บริษัท ประเภทธุรกิจอุตสาหกรรม 31 บริษัท และประเภทธุรกิจก่อสร้าง 28 บริษัท รวมทั้ง 3 ประเภทธุรกิจได้จำนวนบริษัทเอกชน 117 บริษัท คิดเป็น 53% ของจำนวนบริษัททั้งหมด

สำหรับแต่ละบริษัท ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ถูกลักษณะ/ผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าของธุรกิจ/ผู้บริหารระดับสูงหรือ ตัวแทนผู้รับมอบอำนาจจากบริษัท ทั้งนี้ต้องเป็นผู้รับผิดชอบด้านการลงทุนในต่างประเทศ ที่มีประสบการณ์ทำงานในเมียนมาไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภาครัฐ และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีบอกต่อ (Snowball) คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักแนะนำต่อว่าควรไปสัมภาษณ์ใครที่มีความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่องการลงทุนโดยตรงในเมียนมา จนได้ข้อมูลเพียงพอต่อการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structural Interview) โดยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็นสองชุด ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ตัวแทนบริษัท มีสองส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของบริษัทเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงในประเทศเมียนมา ตัวอย่างเช่น บริษัทมีเกณฑ์ในการเลือกประเทศที่จะเข้าไปลงทุนอย่างไร เหตุใดบริษัทจึงเลือกลงทุนในเมียนมา เมื่อเทียบกับการลงทุนในกัมพูชา ลาว หรือ เวียดนาม มูลเหตุและปัจจัยจูงใจหลักที่ทำให้บริษัทไปลงทุนโดยตรงในเมียนมาคืออะไร บริษัทเข้าไปลงทุนดำเนินธุรกิจในเมียนมา ตั้งแต่เมื่อใด ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ทำให้บริษัททำการลงทุนโดยตรงในเมียนมา ครอบคลุม ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ

และข้อได้เปรียบจากการทำภายในในบริษัทเอง และส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง

2. แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับลงทุนโดยตรงในประเทศเมียนมา มุ่งประเด็นไปที่ ปัจจัยที่ทำให้บริษัททำการลงทุนโดยตรงในเมียนมา ครอบคลุมปัจจัยภายนอก ได้แก่ข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) จะทำการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จัดทำโดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structural Interview) สัมภาษณ์บุคคลที่สามารถเป็นตัวแทนของบริษัทที่ไปลงทุนโดยตรงในประเทศเมียนมา ที่สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ เพื่อศึกษาปัจจัยภายใน บริษัทเอกชนไทยที่มีผลต่อการตัดสินใจของบริษัทเอกชนไทย ในการลงทุนโดยตรง ในประเทศเมียนมา นอกจากนี้ยังได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากภาครัฐ และ จากหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูตไทยในย่างกุ้ง Directorate of Investment and Company Administration สมาคมนักธุรกิจไทยในเมียนมา และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จัดทำโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลทางสถิติและข้อมูลจากเว็บไซต์ของหน่วยงานที่น่าเชื่อถือทางอินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ งานวิจัย บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์และเอกสารต่าง ๆ รวมถึงสารสนเทศจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์ สำนักงานส่งเสริมการลงทุนกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพการณ์แวดล้อมโดยรวม ของประเทศเมียนมา ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Research) ซึ่งจะจัดข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เรียงเรียงเป็นระบบ จำแนกประเด็นหลักที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลสามเ้า (Triangulation) หาความเชื่อมโยงและ

วิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในทางตรง (Directed Content Analysis) มีการจัดหมวดหมู่จากความรู้แบบนิรนัย (Deductive Knowledge) โดยใช้ทฤษฎีเป็นฐานในการจำแนกข้อมูล (วรรณดี สุทธินรากร, 2561)อ้างอิงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ให้ได้ประเด็นสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ ถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของบริษัทเอกชนไทย ในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยศึกษาจากกรณีการลงทุนของบริษัทรวม 6 บริษัท ใน 3 ประเภทธุรกิจ โดยมีข้อมูลพื้นฐานดังตาราง 4

ตาราง 4 ข้อมูลพื้นฐานในส่วนบริษัทเอกชนไทย

ข้อมูลพื้นฐาน	ประเภทธุรกิจ					
	บริการทั่วไป	อุตสาหกรรม		ก่อสร้าง		
บริษัทที่ 1 โรงแรม	บริษัทที่ 2 ตกแต่งภายในและจัด นิทรรศการ	บริษัทที่ 3 เครื่องสุขภัณฑ์	บริษัทที่ 4 ก๊าซ อุตสาหกรรม	บริษัทที่ 5 สีในงาน ก่อสร้าง	บริษัทที่ 6 โครงสร้าง เหล็ก	
ระยะเวลาในตลาดเมียนมา	20 ปี	5 ปี	10 ปี	9 ปี	7 ปี	4 ปี
จำนวนพนักงาน	200	9	6	40	ไม่เปิดเผย	108
สัดส่วนการรวมทุน ไทย:	100:0	100:0	100:0	65:35	100:0	95:5
เมียนมา						
การส่งเสริมการลงทุน	ไม่ได้รับ เนื่องจากไม่ได้ อยู่ในมาตรการผลิต	ไม่ได้รับ เนื่องจากไม่ได้ อยู่ในมาตรการผลิต	ไม่ได้รับ เนื่องจากยัง ไม่ได้ลงทุนจัดตั้งโรงงาน	ได้รับการ ส่งเสริม	ได้รับการ ส่งเสริม	ได้รับการ ส่งเสริม
มูลค่าการลงทุน (ล้านบาท)	-	-	-	540	300	600

และส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีข้อมูลพื้นฐานดังตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลพื้นฐานในส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อมูลพื้นฐาน	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองประธาน สมาคมนักธุรกิจ ไทยในเมียนมา	ข้าราชการ ระดับสูงประจำ สถาน เอกอัครราชทูต ไทยในเมียนมา	ผู้บริหารระดับสูง ของธนาคารที่ ส่งเสริมการลงทุน ในเมียนมา	ผู้บริหารระดับสูง ของบริษัท
ประสบการณ์ การทำงานกับ เมียนมา	22 ปี	1 ปี	8 ปี	7 ปี

จากบทสัมภาษณ์ผู้บริหารธุรกิจระดับสูงทั้ง 6 ท่าน จาก 6 บริษัท และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
จำนวน 4 ท่าน ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในบริษัทเอกชนไทย ด้านข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ

สำหรับข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ (Ownership Advantage: O) นั้น ตามทฤษฎี
การลงทุนโดยตรงต่างประเทศอย่างสมบูรณ์ ได้กล่าวไว้ว่าข้อได้เปรียบนี้อาจอยู่ในรูปของ
ความสามารถทางเทคโนโลยี ทักษะในการบริหารองค์กร ความสามารถด้านการจัดการและ
การตลาด การมีเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งทุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูง ความรู้ความ
เชี่ยวชาญเฉพาะ การวิจัยและพัฒนาสินค้า ตราสินค้าที่มีชื่อเสียง เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าข้อได้เปรียบดังกล่าว บางประการ มีอยู่ในทั้ง 6 บริษัท
ดังนี้

กรณีของบริษัทที่ 1 เป็นเครือโรงแรมที่มีความชำนาญในด้านการจัดการ มีแบรนด์ที่ดี อยู่
ในตลาดมานานจนเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง โรงแรมนี้ดั้งเดิมสร้างชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับมากใน
ประเทศไทย เป็นที่รู้จักคุ้นเคยกับลูกค้ากลุ่มนักธุรกิจคนไทยและลูกค้ากลุ่มนักธุรกิจคนญี่ปุ่นในวง

กว้าง เมื่อโรงแรมไปเปิดกิจการในเมียนมา และลูกค้ากลุ่มนักธุรกิจดังกล่าวเมื่อขยายฐานการลงทุนในเมียนมาและได้ทราบว่า โรงแรมนี้เป็นแบรนด์ที่คุ้นเคย บริหารงานโดยคนไทย เจ้าของเป็นคนไทย และมีความที่เป็น Thai Hospitality สูง ลูกค้าจึงเข้ามาสนับสนุนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีลูกค้าชาวญี่ปุ่นจำนวนมาก เนื่องจากญี่ปุ่นได้เข้ามาลงทุนอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมการผลิต และโครงสร้างพื้นฐานอย่างมาก ตัวอย่างเช่น การสร้างโรงงานรถยนต์ และโครงการก่อสร้างสะพานขนาดใหญ่ในเขตต่างๆ

กรณีของบริษัทที่ 2 เป็นธุรกิจรับตกแต่งภายในร้านค้า ที่มีจุดแข็งในเรื่องคุณภาพและบริการหลังการขาย ที่เหนือกว่าบริษัทท้องถิ่น บริษัทขยายตัวเข้ามาทำธุรกิจในเมียนมาเนื่องจากมีกลุ่มลูกค้าเดิมจากประเทศไทย ได้เข้ามาขยายกิจการในเมียนมาเป็นจำนวนมาก บริษัทจึงได้ติดตามกลุ่มลูกค้าดังกล่าว มายังเมียนมาด้วย ด้วยความสามารถสื่อสารกันได้อย่างชัดเจนและมีความไว้วางใจในคุณภาพ ทำให้กลุ่มลูกค้าให้การสนับสนุนบริษัท

กรณีของบริษัทที่ 3 เป็นธุรกิจเครื่องสุขภัณฑ์ บริษัทนี้ยังอยู่ในช่วงที่กำลังจะเข้ามาลงทุนในส่วนโรงงานผลิตสินค้า ในอนาคตอันใกล้ ปัจจุบันบริษัทยังใช้การนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในประเทศไทยเข้าไปวางจำหน่ายในตลาดเมียนมา เริ่มแรกบริษัทให้บริษัทท้องถิ่นเป็นผู้จัดจำหน่าย และทำการตลาด และเมื่อ 4-5 ปีที่ผ่านมา บริษัทได้เข้ามาจัดตั้งสาขาอย่างเป็นทางการ และดำเนินการตลาดอย่างเป็นระบบระเบียบ มีลักษณะเป็นเชิงรุกมากขึ้น และดำเนินการจัดจำหน่ายเอง ด้วยความที่บริษัทมีความเข้าใจในผลิตภัณฑ์จึงสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ต่อตลาดเมียนมาที่กำลังเติบโตขึ้นได้ดีกว่าการใช้บริษัทท้องถิ่น บริษัทได้เข้ามาวางแผนการตลาดใหม่โดยมีการแบ่งส่วนตลาดที่ชัดเจนสอดคล้องกับความกว้างของผลิตภัณฑ์ของบริษัท ที่มีหลากหลายตอบสนองต่อแต่ละส่วนตลาด ในขณะที่แต่เดิมบริษัทท้องถิ่นที่เป็นผู้จัดจำหน่ายนั้นเน้นทำตลาดเพียงรุ่นเดียวโมเดลเดียว เน้นการขายใน mass market เป็นหลัก ทั้ง ๆ ที่บริษัท มีผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนอง กลุ่ม Upper middle จนถึง Upper high และบริษัทท้องถิ่นไม่ได้ทำการตลาดสินค้ากลุ่มนี้เลย

นอกจากจุดแข็งด้านการตลาดแล้ว ตัวผลิตภัณฑ์เองก็มีจุดแข็งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัย บริการหลังการขาย และตราสินค้าที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับระดับโลก ในเมียนมานั้นไม่มีเครื่องสุขภัณฑ์ที่เป็นแบรนด์ท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่แข่งขันในตลาดเป็นสินค้านำเข้าทั้งหมด ซึ่งจุดนี้บริษัทพบว่าสินค้าที่ด้อยคุณภาพ และมีราคาต่ำมาก ๆ ทะลักเข้ามาใน เมียนมา สาเหตุเนื่องจากการที่เมียนมาไม่มีการจัดทำมาตรฐานอุตสาหกรรมที่คอยคัดกรองสินค้าด้อยคุณภาพเหล่านี้ออกจากตลาด

กรณีของบริษัทที่ 4 ธุรกิจก๊าซอุตสาหกรรม ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและกำลังการผลิตที่เหนือกว่า ทำให้บริษัทได้เปรียบเหนือบริษัทท้องถิ่น การดำเนินงานของบริษัทท้องถิ่นนั้นเป็นลักษณะผลิตเพื่อใช้ภายในอุตสาหกรรมของรัฐมีกำลังการผลิตที่จำกัด ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เก่าและไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เข้าใจได้ว่าความต้องการใช้ก๊าซอุตสาหกรรมในสมัยอดีตมีอยู่ในวงจำกัด นอกจากอุตสาหกรรมของรัฐแล้วก็ไม่มียุทธศาสตร์ของเอกชนใดที่พัฒนาขึ้นมาจนถึงขั้นมีความต้องการใช้ก๊าซอุตสาหกรรม จวบจนเมื่อเมียนมาเปิดประเทศไม่นานมานี้ และการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมติลาวา ที่มีอุตสาหกรรมที่ทันสมัยและมีความต้องการใช้ก๊าซอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพสูง จำนวนมาก บริษัทท้องถิ่นไม่สามารถที่จะรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นนี้ได้ เนื่องจากขาดเงินทุน จึงเป็นโอกาสให้บริษัทได้เข้าไปจัดตั้งโรงงานแยกอากาศเพื่อผลิตก๊าซอุตสาหกรรมขายอย่างจริงจัง

ในเฉพาะด้านเทคโนโลยีการผลิตนั้น บริษัทได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ช่วยลดต้นทุนการผลิตมาจากบริษัทแม่ที่สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุดของโลก

ในส่วนกลยุทธ์ทางการตลาด จากประสบการณ์ในประเทศไทย บริษัทเห็นว่าควรจะเข้าไปเป็นผู้นำตลาดโดยเร็ว เนื่องจากกลยุทธ์การเป็นผู้นำตลาด มีความได้เปรียบสูง กว่าการเป็นผู้ตามในตลาด ประกอบกับบริษัทมีแบรนด์ที่แข็งแกร่งอยู่แล้ว เนื่องจากในธุรกิจนี้ ลูกค้ามักจะเลือกใช้แบรนด์ที่มีความน่าเชื่อถือ ทำสัญญาซื้อขายระยะยาว และไม่เปลี่ยนผู้ให้บริการบ่อยครั้งนัก

กรณีของบริษัทที่ 5 ธุรกิจสีในงานก่อสร้าง เทคโนโลยีที่ทันสมัยและกำลังการผลิตที่เหนือกว่า ทำให้บริษัทได้เปรียบเหนือบริษัทท้องถิ่น สำหรับบริษัทท้องถิ่นนั้น ใช้โรงงานเก่าที่ได้ซื้อมาจากบริษัทชาวต่างชาติที่เลิกกิจการไป ซึ่งเทคโนโลยีการผลิตต่าง ๆ ก็ไม่ได้พัฒนาขึ้นหลังจากนั้นเป็นต้นมา ด้วยความเป็นผู้ผลิตรายเดียวในขณะนั้น บริษัทท้องถิ่นนั้นจึงครองตลาดเรื่อยมา จนเมื่อบริษัทได้เข้าไปทำการผลิตสินค้าเพื่อขาย ด้วยเทคโนโลยีที่ดีกว่าและราคาที่แข่งขันได้ ทำให้บริษัทสามารถสร้างแบรนด์ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และได้ช่วงชิงส่วนแบ่งการตลาดอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับเป้าหมายของการขยายกิจการของบริษัทคือต้องเป็นที่ 1 ในทุกประเทศที่เข้าไปทำการตลาด ไม่นานมานี้บริษัทได้ทำการเพิ่มโรงงานเป็นแห่งที่ 2 ในเมียนมาจัดตั้งในนิคมอุตสาหกรรมติลาวา เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตให้สอดคล้องกับการเติบโตของเศรษฐกิจเมียนมา จุดเด่นอีกประการที่ผลิตภัณฑ์ของบริษัทมีเหนือบริษัทท้องถิ่น คือความกว้างของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตอบสนองได้ทุกตลาด ซึ่งบริษัทท้องถิ่นไม่มีไลน์ผลิตภัณฑ์ที่กว้างขนาดนี้

กรณีของบริษัทที่ 6 ธุรกิจผลิตโครงสร้างเหล็ก โดยส่วนมากบริษัทผลิตโครงสร้างเหล็กเพื่อป้อนอุตสาหกรรมกิจการโทรคมนาคม ในตลาดนี้ไม่มีบริษัทท้องถิ่นที่สามารถแข่งขันได้ การ

แข่งขันในตลาด จะเป็นการแข่งขันระหว่างบริษัท ซึ่งเมื่อไม่นานมานี้ได้จัดตั้งโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมติลาวา กับบริษัทผลิตโครงสร้างเหล็กจากประเทศจีน ที่ผลิตสินค้าตามคำสั่งซื้อและส่งออกจากจีนเข้ามาในตลาดเมียนมา จุดแข็งของบริษัทที่เหนือกว่าบริษัทจีน คือความยืดหยุ่นในการออกแบบ การใช้ฐานการผลิตในเมียนมาเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง มีการสนับสนุนทางวิศวกรรม มีคุณภาพสินค้าที่ดีกว่า ภาพลักษณ์ของบริษัทที่ดีกว่า และมีบริการหลังการขายที่ดี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้ง 6 บริษัท สามารถยืนยันได้ว่าเหตุผลปัจจัยภายในที่บริษัทเอกชนไทย ตัดสินใจลงทุนโดยตรงในเมียนมา นั้นเป็นเพราะบริษัทเอกชนไทยมีข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ อันได้แก่ การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย การมีกำลังการผลิตสูง การมีความชำนาญในการจัดการ การมีแบรนด์ที่ดีและแข็งแกร่ง การมีคุณภาพสินค้าและบริการที่ดี มีบริการหลังการขายที่ดี มีความชำนาญในการทำตลาด การมีความกว้างของผลิตภัณฑ์

ตาราง 6 ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของของแต่ละประเภทธุรกิจ

ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ	ประเภทธุรกิจ					
	บริการทั่วไป		อุตสาหกรรม		ก่อสร้าง	
	บริษัทที่ 1	บริษัทที่ 2	บริษัทที่ 3	บริษัทที่ 4	บริษัทที่ 5	บริษัทที่ 6
	โรงแรม	ตกแต่งภายในและจัดนิทรรศการ	เครื่องสุขภัณฑ์	ก๊าซอุตสาหกรรม	สีในงานก่อสร้าง	โครงสร้างเหล็ก
การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย				✓	✓	
การมีกำลังการผลิตสูง				✓	✓	
การมีความชำนาญในการจัดการ	✓					

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อได้เปรียบของ การเป็นเจ้าของ	ประเภทธุรกิจ					
	บริการทั่วไป		อุตสาหกรรม		ก่อสร้าง	
	บริษัทที่ 1	บริษัทที่ 2	บริษัทที่ 3	บริษัทที่ 4	บริษัทที่ 5	บริษัทที่ 6
	โรงแรม	ตกแต่ง ภายใน และจัด นิทรรศการ	เครื่อง สุขภัณฑ์	ก๊าซ อุตสาหกรรม	สีในงาน ก่อสร้าง	โครงสร้าง เหล็ก
การมีแบรนด์ที่ดี และแข็งแกร่ง	✓		✓	✓	✓	✓
การมีคุณภาพ สินค้าและบริการ ที่ดี		✓	✓			✓
บริการหลังการ ขายที่ดี		✓	✓			✓
ความชำนาญใน การทำการตลาด			✓			
การมีความกว้าง ของผลิตภัณฑ์			✓		✓	
การมีเงินทุน				✓	✓	✓
การเข้าถึงแหล่ง ทุนบุคลากรที่มี ความรู้				✓	✓	

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อได้เปรียบของ การเป็นเจ้าของ	ประเภทธุรกิจ					
	บริการทั่วไป		อุตสาหกรรม		ก่อสร้าง	
	บริษัทที่ 1	บริษัทที่ 2	บริษัทที่ 3	บริษัทที่ 4	บริษัทที่ 5	บริษัทที่ 6
	โรงแรม	ตกแต่ง ภายใน และจัด นิทรรศการ	เครื่อง สุขภัณฑ์	ก๊าซ อุตสาหกรรม	สีในงาน ก่อสร้าง	โครงสร้าง เหล็ก
ความรู้ความ เชี่ยวชาญเฉพาะ				✓	✓	✓

โดยข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ เมื่อพิจารณารายบริษัท อันดับหนึ่งที่เป็นคุณลักษณะร่วมกันของ 5 ใน 6 บริษัท คือการมีแบรนด์ที่ดีและแข็งแกร่ง อันดับรองลงมาที่เป็นคุณลักษณะร่วมกันของ 3 ใน 6 บริษัท คือการมีคุณภาพสินค้าและบริการที่ดี การมีบริการหลังการขายที่ดี การมีเงินทุน และการมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ เมื่อพิจารณารายประเภทธุรกิจ พบว่าคุณลักษณะร่วมกันพบในทุกประเภทธุรกิจ คือการมีแบรนด์ที่ดีและแข็งแกร่ง การมีคุณภาพสินค้าและบริการที่ดี การมีบริการหลังการขายที่ดี ส่วนคุณลักษณะร่วมกันของ ประเภทธุรกิจอุตสาหกรรมและก่อสร้าง คือ การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย การมีกำลังการผลิตสูง การมีความกว้างของผลิตภัณฑ์ การมีเงินทุน การเข้าถึงแหล่งทุนบุคลากรที่มีความรู้และการมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ เมื่อพิจารณาตามระยะเวลาที่เข้ามาลงทุนไม่พบว่ามีคุณลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันที่ชัดเจน ระหว่างบริษัทที่เข้ามาลงทุนนานแล้วกับบริษัทที่เข้ามาลงทุนไม่นาน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในบริษัทเอกชนไทย ด้านข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัท

เมื่อบริษัทสังเกตเห็นข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง (Internalization Advantage : I) บริษัทจะเลือกที่จะลงทุนทางตรงแทนที่จะให้บุคคลอื่นเป็นผู้ดำเนินการ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับทั้ง 6 บริษัท พบว่ามีลักษณะที่สอดคล้องกับปัจจัยภายในด้านข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง ดังนี้

กรณีของบริษัทที่ 1 ธุรกิจโรงแรม บริษัทตัดสินใจลงทุนทางตรงตั้งแต่แรกเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา แทนที่จะให้กับบริษัทท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจาก เห็นว่าการทำภายในบริษัทเองจะทำให้มีประสิทธิภาพในการบังคับบัญชางาน ได้อย่างชัดเจน สามารถควบคุมต้นทุน ความเสี่ยงและได้รับผลกำไรอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย อย่างไรก็ตาม ด้วยสภาพของประเทศเมียนมาเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ก็ไม่มีองค์กรเอกชนท้องถิ่นใด ที่มีความสามารถที่จะดำเนินธุรกิจโรงแรมในระดับนี้ได้

กรณีของบริษัทที่ 2 ธุรกิจรับตกแต่งภายในร้านค้า วงจรธุรกิจของบริษัท ตั้งแต่ติดต่องาน ประมูลงาน ออกแบบ ผลิต ติดตั้ง และส่งมอบงานให้กับลูกค้า ดำเนินการภายในบริษัทเองทั้งสิ้น มีงานบางส่วน เช่นในด้านการผลิตและติดตั้ง ที่ได้มีการว่าจ้างบริษัทท้องถิ่น ให้ทำงานเป็นส่วนไป แต่ในเนื้องานหลักที่เป็นส่วนที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ยังคงอยู่ในตัวบริษัท ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทต้องการให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน สามารถส่งมอบงานที่มีคุณภาพให้กับลูกค้าภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ โดยไม่ล่าช้า ในส่วนบริษัทท้องถิ่นนั้น บางบริษัทมีความชำนาญในด้านการผลิต แต่โดยส่วนใหญ่ บริษัทท้องถิ่นยังไม่มีทักษะความสามารถ ในขั้นตอนการประสานงานกับลูกค้า การเข้าใจความต้องการของลูกค้า และความสามารถในการออกแบบให้ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้า

กรณีของบริษัทที่ 3 ธุรกิจเครื่องสุขภัณฑ์ บริษัทเคยให้สิทธิในการจัดจำหน่ายและทำการทำการตลาด ให้แก่บริษัทท้องถิ่น ในช่วงแรกๆของการทำตลาดในเมียนมา จนเมื่อ 4-5 ปีที่ผ่านมา บริษัทได้ยกเลิกสิทธิที่นั้นและดำเนินการจัดตั้งสาขา แล้วทำการจัดจำหน่ายและทำการตลาดเอง ทั้งนี้เป็นเพราะบริษัทเห็นว่า บริษัทท้องถิ่นนั้น แม้จะมีความสามารถทางการตลาดอยู่บ้าง แต่ไม่สามารถผลักดันยอดขายให้ได้ตามเป้า เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์อย่างแท้จริง ดังนั้นบริษัท ด้วยความที่มีความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์อย่างชัดเจน จึงตัดสินใจที่จะทำการจัดจำหน่ายและทำการตลาด เป็นการดำเนินการภายในบริษัทเอง ทั้งนี้เพื่อผลักดันยอดขายให้เติบโตมากขึ้น เพื่อเปิดตลาดให้มากขึ้น

กรณีของบริษัทที่ 4 ธุรกิจก๊าซอุตสาหกรรม แต่เดิมสำหรับตลาดเมียนมา รูปแบบการค้าเป็นลักษณะการนำเข้าส่งออก โดยตัวแทนจำหน่ายในเมียนมานำเข้าก๊าซอุตสาหกรรมจากโรงงาน

ในประเทศไทยไปขายในตลาดเมียนมา จนถึงเมื่อเมียนมาเริ่มเปิดประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิคมอุตสาหกรรมติลาวา ทำให้ความต้องการก๊าซอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างมาก บริษัทจึงตัดสินใจลงทุนทางตรงในการจัดตั้งโรงงานแยกอากาศ เพื่อผลิตและขายในเชิงปริมาณให้กับลูกค้าที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น การลงทุนครั้งนี้มีลักษณะการลงทุนระหว่างทุนไทยและทุนเมียนมาในสัดส่วน 65 ต่อ 35 โดยร่วมลงทุนกับตัวแทนจำหน่ายฝั่งเมียนมานั้นเอง เนื่องจากความไว้วางใจจากการเป็นคู่ค้าคู่ธุรกิจกันมาอย่างยาวนานทำให้รู้สึกเสียใจคอและมีความไว้วางใจทางธุรกิจเกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามหุ้นส่วนใหญ่ก็ยังคงอยู่ในฝั่งทุนไทย ทั้งนี้เพื่อให้มีความมั่นใจในการดำเนินงาน ในการบังคับบัญชา และควบคุมต้นทุนการผลิต ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจนี้ งานในส่วนนี้เป็นเหมือนการดำเนินการภายในบริษัทเองทั้งสิ้น โดยหุ้นส่วนฝั่งเมียนมา จะได้ดูแลเฉพาะในเรื่องการจัดจำหน่าย และการประสานงานกับภาครัฐ เท่านั้น

กรณีของบริษัทที่ 5 ธุรกิจสีในงานก่อสร้าง ด้วยแบรนด์ที่แข็งแกร่ง และความตั้งใจที่จะสร้างผลตอบแทนสูงสุดให้กับผู้ถือหุ้น บริษัทจึงเน้นดำเนินการภายในบริษัทเอง ไม่ว่าจะลงทุนในประเทศใด เพื่อที่จะสามารถควบคุมต้นทุน และควบคุมการดำเนินการทางธุรกิจทั้งหมด ในเมียนมาก็เช่นกัน ด้วยศักยภาพทางเงินทุนและความสามารถในการคัดสรรบุคลากรทั้งชาวต่างชาติและชาวเมียนมาที่มีความสามารถ ทำให้บริษัทสามารถดำเนินการภายในบริษัทเองได้โดยไม่มีอุปสรรคใด ๆ

กรณีของบริษัทที่ 6 ธุรกิจผลิตโครงสร้างเหล็ก บริษัทตัดสินใจลงทุนโดยตรงในเมียนมา และเน้นการดำเนินการภายในบริษัทเอง เนื่องจากต้องการควบคุมคุณภาพการผลิต และควบคุมการผลิตให้เสร็จตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ในตลาดนี้ไม่มีบริษัทท้องถิ่นใดที่มีความสามารถในการผลิตโครงสร้างเหล็กในระดับเดียวกันได้ การลงทุนครั้งนี้มีลักษณะการลงทุนระหว่างทุนไทยและทุนเมียนมาในสัดส่วน 95 ต่อ 5 โดยหุ้นส่วนฝั่งเมียนมานั้นดูแลแต่ในเรื่องการประสานงานภาครัฐ เท่านั้น การดำเนินธุรกิจในส่วนอื่น ๆ อยู่ภายใต้การดำเนินการของบริษัทเองทั้งสิ้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้ง 6 บริษัท สามารถยืนยันได้ว่าเหตุปัจจัยภายในที่บริษัทเอกชนไทย ตัดสินใจลงทุนโดยตรงในเมียนมา นั้นเป็นเพราะบริษัทเอกชนไทยมีข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง อันได้แก่

ตาราง 7 ข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเองของแต่ละประเภทธุรกิจ

ข้อได้เปรียบ จากการทำ ภายในบริษัท	ประเภทธุรกิจ					
	บริการทั่วไป		อุตสาหกรรม		ก่อสร้าง	
	บริษัทที่ 1	บริษัทที่ 2	บริษัทที่ 3	บริษัทที่ 4	บริษัทที่ 5	บริษัทที่ 6
เอง	โรงแรม	ตกแต่ง ภายในและ จัด นิทรรศการ	เครื่อง สุขภัณฑ์	ก๊าซ อุตสาหกรรม	สีในงาน ก่อสร้าง	โครงสร้าง เหล็ก
ประสิทธิภาพ ในการบังคับ บัญชางาน	✓	✓		✓	✓	
ควบคุม ต้นทุน และ ความเสี่ยง	✓			✓	✓	
ความรู้ความ เข้าใจใน ผลิตภัณฑ์ อย่างแท้จริง			✓	✓		
ควบคุม คุณภาพ		✓				✓

โดยข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง อันดับหนึ่งที่เป็นคุณลักษณะร่วมกันของ 4 ใน 6 บริษัท คือการมีประสิทธิภาพในการบังคับบัญชางาน อันดับรองลงมาที่เป็นคุณลักษณะร่วมกันของ 3 ใน 6 บริษัท คือประเด็นการควบคุมต้นทุน และความเสี่ยง

ข้อได้เปรียบจากการทำภายในในบริษัทเอง เมื่อพิจารณารายประเภทธุรกิจ พบว่า คุณลักษณะร่วมกันพบในทุกประเภทธุรกิจ คือการมีประสิทธิภาพในการบังคับบัญชา งาน การควบคุมต้นทุน และความเสี่ยง ส่วนคุณลักษณะร่วมกันของ ประเภทธุรกิจบริการทั่วไปและก่อสร้าง คือ การควบคุมคุณภาพ ส่วนคุณลักษณะความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์อย่างแท้จริง พบใน ประเภทธุรกิจอุตสาหกรรม ประเภทเดียว

ข้อได้เปรียบจากการทำภายในในบริษัทเอง เมื่อพิจารณาตามระยะเวลาที่เข้ามาลงทุนไม่ พบว่ามีคุณลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันที่ชัดเจน ระหว่างบริษัทที่เข้ามาลงทุนนานแล้วกับ บริษัทที่เข้ามาลงทุนไม่นาน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ด้านข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง

สำหรับข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง (Location Advantage : L) นี้ เกิดจาก 3 ปัจจัยได้แก่

ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI

กรณีของบริษัทที่ 1 ธุรกิจโรงแรม ตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนจะเน้นหนักไปที่ภาคการผลิต ดังนั้นส่วนธุรกิจโรงแรมซึ่งเป็นธุรกิจภาคบริการจึงไม่เข้าข่ายที่จะได้รับการส่งเสริมการลงทุน แต่อย่างไรก็ตาม ธุรกิจได้รับผลประโยชน์ทางอ้อมจากการที่มีการลงทุนไหลเข้ามาในเมียนมา เนื่องจากการมีบรรยากาศการลงทุนที่คึกคัก ทำให้จำนวนผู้เดินทางกลุ่มนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้น ตามไปด้วย ในความเห็นของบริษัท เห็นว่าเมียนมาเน้นหนักที่จะสนับสนุนอุตสาหกรรมภาคการผลิตไปเสียมาก โดยไม่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนภาคบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว มากสักเท่าไร ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายเนื่องจากธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวนี้แท้จริงแล้วส่งเสริมการจ้างงานจำนวนมาก ประกอบกับทั้งเมียนมามีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อยู่อย่างมากมาย แต่ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เช่นถนนหนทางที่สะดวก ห้องน้ำสะอาด ร้านอาหารที่ถูกสุขอนามัย ที่ยังมีไม่เพียงพอ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้ประกอบการนำเที่ยวมีต้นทุนสูงในการทำตลาดและการประกอบกิจการ ทำให้ธุรกิจด้านนี้ไม่พัฒนาไปมากนัก

กรณีของบริษัทที่ 2 ธุรกิจรับตกแต่งภายในร้านค้า ด้วยความเป็นธุรกิจภาคบริการจึงไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน แต่อย่างไรก็ตามผลประโยชน์ทางอ้อม จากการท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในเมียนมามากขึ้น (เป็นผลต่อเนื่องมาจากการส่งเสริมการลงทุน) ทำให้มีกลุ่มลูกค้าเดิมของบริษัทที่อยู่ในประเทศไทย เข้ามาลงทุน ในส่วนห้างสรรพสินค้า ซึ่งบริษัทได้ประโยชน์จากการว่าจ้างตกแต่งภายในร้านค้าจากกลุ่ม

ลูกค้าเดิมเหล่านี้ อย่างไรก็ตามบริษัทขออยากให้รัฐบาลช่วยส่งเสริมการลงทุนในด้านภาคบริการบ้าง เนื่องจากนักลงทุนต่างชาติภาคบริการประสบปัญหาในการแข่งขันในตลาดเมียนมา ซึ่งบริษัทมองว่าการแข่งขันที่ไม่เต็มที่ จะทำให้คุณภาพของงานบริการในประเทศเมียนมาไม่พัฒนา

กรณีของบริษัทที่ 3 ธุรกิจเครื่องสุขภัณฑ์ เนื่องจากตั้งเพียงสำนักงานตัวแทนเพื่อดำเนินการด้านการตลาดเป็นหลัก จึงไม่ได้รับสิทธิพิเศษส่งเสริมการลงทุน แต่อย่างไรก็ตาม บริษัทเองมีแผนระยะยาวที่พร้อมที่จะเข้ามาลงทุนสร้างโรงงานเพื่อผลิตเครื่องสุขภัณฑ์ในเมียนมา โดยมีเงื่อนไขหลักคือตลาดขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง และระดับค่าแรงไม่เพิ่มสูงขึ้นมาก ในอนาคต นอกเหนือจากนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่ดีอยู่แล้ว บริษัท เห็นว่าเมียนมาควรมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องของมาตรฐานอุตสาหกรรม ควบคู่กันไปด้วย เพื่อป้องกันธุรกิจภายในประเทศและตลาดภายในประเทศจากการท่วมตลาดด้วยสินค้าด้อยคุณภาพจากต่างประเทศ นอกจากประเด็นความอยู่รอดของผู้ประกอบการภายในประเทศแล้ว มาตรฐานอุตสาหกรรมยังมีความสำคัญยิ่งกว่าในประเด็นเรื่องความปลอดภัยในการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสุขภัณฑ์ ไปจนถึงเรื่องของผลิตภัณฑ์เหล็กเส้นในงานก่อสร้าง

กรณีของบริษัทที่ 4 ธุรกิจก๊าซอุตสาหกรรม บริษัทได้เข้ามาก่อสร้างโรงงานแยกอากาศในนิคมอุตสาหกรรมติลวา ซึ่งการลงทุนครั้งนี้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน และได้สิทธิประโยชน์การลงทุนครบถ้วนตามที่ได้รับการประชาสัมพันธ์ไว้ สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับนั้นถือว่าทัดเทียมกับประเทศในกลุ่ม CLMV ด้วยกัน แต่ข้อจำกัดที่พบ มี 2 ข้อ กล่าวคือ ข้อแรกคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่อนุญาตให้มีการเช่าช่วงที่ดิน และข้อที่ 2 คือ การเข้มงวดและจำกัดรูปแบบการดำเนินธุรกิจจากคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งอนุญาตให้บริษัท สามารถลงทุน ผลิตและจำหน่าย แต่ไม่อนุญาตให้เพิ่มรูปแบบการดำเนินธุรกิจเทรดดิ้ง ทำให้บริษัทต้องตั้งบริษัทเทรดดิ้ง (ที่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์การลงทุน) แยกขึ้นมาต่างหาก จึงไม่สะดวกในการบริหารงาน การบริหารเงินทุนและการบริหารบัญชี ในส่วนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนด้านอื่น ๆ เห็นว่าเมียนมาควรที่จะมีการป้องกันอุตสาหกรรมในประเทศมากขึ้น จากที่ได้เห็นตัวอย่างในหลายอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมเหล็ก ที่โรงงานภายในประเทศไม่สามารถผลิตออกขายแข่งขันในตลาดได้ เนื่องจากถูกตีตลาดจากสินค้าคุณภาพทัดเทียมกัน ที่นำเข้ามาจากจีนและเวียดนามที่สามารถขายได้ในราคาต่ำกว่า

กรณีของบริษัทที่ 5 ธุรกิจสีในงานก่อสร้าง สำหรับการลงทุนในโรงงานใหม่ที่นิคมอุตสาหกรรมติลวา ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามที่ทางการได้ประชาสัมพันธ์ไว้ อย่างไรก็ตามมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการขยายตัวทางธุรกิจ โดยเมื่อบริษัทต้องการเพิ่มรูปแบบการดำเนิน

ธุรกิจ บริษัทได้ยกตัวอย่างการดำเนินงานในประเทศกัมพูชา ที่เมื่อคราวแรก เมื่อบริษัทขอรับการส่งเสริมการลงทุน บริษัทมีรูปแบบการดำเนินธุรกิจเน้นหนักไปที่การผลิต ต่อมาเมื่อธุรกิจได้ดำเนินต่อไปและมีการเจริญเติบโตที่ดี บริษัทมีความต้องการที่จะเพิ่มรูปแบบการดำเนินธุรกิจด้านเทรดดิ้งเพิ่มขึ้นมา ซึ่งเมื่อดำเนินการขอใบอนุญาตกับทางภาครัฐกัมพูชา ก็ได้รับการสนับสนุนให้โดยไม่ติดขัด แต่สำหรับเมียนมาแล้วเมื่อได้สิทธิประโยชน์ในรูปแบบการดำเนินธุรกิจ ด้านการผลิตไปแล้ว ก็จะไม่อนุญาตให้เพิ่มรูปแบบการดำเนินธุรกิจอื่น ๆ แม้ดำเนินการโดยบริษัทเดียวกัน โดยมีการผลักดันให้ไปตั้งบริษัทใหม่แยกต่างหาก รวมถึงให้ไปจัดตั้งโกดังนอกเขตเศรษฐกิจพิเศษอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ บริษัทถือเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางธุรกิจ ทำให้มีต้นทุนเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น และคิดว่าทางการเมียนมาควรคิดในมุมของผู้ประกอบการมากขึ้น ในประเด็นด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของผลิตภัณฑ์สินค้านั้น ทางบริษัทไม่เป็นห่วงมากเนื่องจากผู้บริโภคสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนว่าผลิตภัณฑ์ใด มีหรือไม่มีคุณภาพ กล่าวคือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ดีก็จะใช้สีเปลืองในการทาสี และมีการร่อนลอกหลังจากใช้งานไปไม่นาน ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ดีก็มีลักษณะตรงกันข้าม

กรณีของบริษัทที่ 6 ธุรกิจผลิตโครงสร้างเหล็ก สำหรับการลงทุนในโรงงานที่นิคมอุตสาหกรรมติลาวา ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามที่ทางการเมียนมาได้ประชาสัมพันธ์ไว้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้ง 6 บริษัท สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- บริษัทที่ได้เข้าไปลงทุนด้านการผลิตมีการจัดตั้งโรงงานได้รับการส่งเสริมการลงทุน ตามที่ทางการได้ประชาสัมพันธ์ไว้
- นโยบายส่งเสริมการลงทุนของเมียนมา ใกล้เคียงกับของประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในกลุ่ม CLMV
- เมียนมาเน้นหนักสนับสนุนอุตสาหกรรมภาคผลิตมากกว่าสนับสนุนอุตสาหกรรมภาคบริการ
- เมียนมาควรมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องของมาตรฐานอุตสาหกรรม
- เมียนมาควรที่จะมีมาตรการป้องกันอุตสาหกรรมในประเทศมากขึ้น
- ข้อจำกัดจากที่คณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่อนุญาตให้มีการเช่าช่วงที่ดิน
- ข้อจำกัดจากการเข้มงวดรูปแบบการดำเนินธุรกิจจากคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ในส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการลงทุนโดยตรงใน เมียนมา ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 1 มองว่าเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุนตามเมียนมา Investment Law เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถือว่าต่ำ (ถ้าไม่ใช่กรณีสิทธิประโยชน์ที่ได้จาก SEZ ซึ่งดูน่าสนใจกว่า) กล่าวคือ สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้ในการลงทุนในเขตเมืองหลักเช่น ย่างกุ้ง และมัณฑะเลย์ มีอายุเพียง 3 ปี โดยในเขตเมืองรองมีอายุเพิ่มมากขึ้นเป็น 5 ปี และในเขตทุรกันดารอายุ 7 ปี แต่ทั้งนี้การลงทุนส่วนใหญ่ เป็นการลงทุนในเมืองหลัก และเป็นไปอย่างจำกัด ในมุมมองส่วนตัวคิดว่ารัฐบาลลดสิทธิประโยชน์เร็วเกินไป

อย่างไรก็ตามขอยืนยันอีกครั้งว่า สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้เมื่อลงทุนใน SEZ เป็นที่สนใจมากสำหรับนักลงทุน

ในส่วนการคุ้มครองการลงทุน ที่มีการประกาศชัดเจนคือจะไม่มีการ Nationalize อย่างไรก็ตามด้วยสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ที่มีกฎหมายเก่าจำนวนมากที่ยังใช้อยู่ และกฎหมายใหม่ที่ทยอยออกมาทำให้นักลงทุนต้องคอยติดตามข้อกฎหมายใหม่ๆที่บังคับใช้ มองว่าเมียนมายังมีความช้าและความไม่พร้อมในด้านกฎหมายที่รองรับการลงทุน อย่างไรก็ตามแนวโน้มดูว่าจะมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น สำหรับนักลงทุน ก็คงต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์

ในส่วนของการปกป้องธุรกิจภายในประเทศ มีมาตรการควบคุมการนำเข้า อาทิเช่น สินค้าที่จะนำเข้าได้ต้องขอ Import License และในส่วน Trade Law ที่จะออกมาใหม่ก็มีการควบคุมคุณภาพสินค้ามากขึ้น ทำให้มีการตรวจสอบกลับได้มากขึ้น

ในส่วนของมุมมองต่อกฎระเบียบการลงทุนและการประกอบกิจการ เห็นว่า กฎระเบียบต่าง ๆ ควรต้องมีการพัฒนาต่อไป เนื่องด้วยกฎหมายของเมียนมาหลายฉบับมีความเก่าแก่มากกว่า 100 ปีย้อนไปได้จนถึงสมัยที่เป็นอาณานิคมอังกฤษ และกฎหมายเหล่านี้เกี่ยวพันกับการดำเนินงานของหลายกระทรวง

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 2 กล่าวว่า เมียนมา ได้มอบหมายให้หน่วยงาน MIC (Myanmar Investment Commission) เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการลงทุนโดยตรง และสามารถสังเกตได้ว่า นโยบาย FDI เป็นนโยบายที่สำคัญมาก ดูได้จากข้อมูลข่าวสารเรื่อง FDI จะเป็นข้อมูลหลักที่ได้รับการพูดถึงโดยตลอดทุก ๆ เดือน ในรายงานที่รัฐได้แจ้งออกมา โดยในปีที่ตั้งไว้ว่ายอด FDI จะพุ่งสูง ถึง 5.8 พันล้าน US Dollar สำหรับปี 2020 สถานการณ์จนถึง ณ ปัจจุบัน เดือนพฤษภาคม ได้รับการอนุมัติการลงทุนไปแล้วกว่า 160 บริษัท หน่วยงาน MIC นี้มีการจัดตั้งมาประมาณ 5-6 ปีที่ผ่านมา โดยได้มีการศึกษาข้อมูลการส่งเสริมการลงทุนจากประเทศต่าง ๆ และเมื่อดำเนินการแล้ว ก็ได้มีการปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการลงทุนมากขึ้น

โดยล่าสุดนี้มีการปรับปรุงเป็นครั้งที่ 3 แล้ว แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะพัฒนาเรื่อง FDI อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะว่า MIC ได้นำ Feedback ที่ได้รับจากนักลงทุนต่าง ๆ ที่ได้เข้ามาในแต่ละปี มาใช้ปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน ปรับปรุง incentive ต่าง ๆ ให้สอดคล้องและให้เอื้อต่อนักลงทุนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มียอด FDI ไหลเข้ามาที่เมียนมาทุกปี ไม่ต่ำกว่าปีละ 5,000 ล้านดอลลาร์ บางปีสูงถึง 800 ล้านดอลลาร์ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกว่า 10 ปีแล้ว การมีนักลงทุนจากหลากหลายชาติ อาทิเช่น สิงคโปร์ จีน เกาหลีใต้ ฮองกง ไทย ญี่ปุ่น แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของเมียนมา สังเกตว่ากลุ่มนักลงทุนโดยส่วนใหญ่มาจากเอเชียด้วยกันเอง ทั้งนี้เป็นเพราะเมียนมา ยังมีประเด็นที่เป็นเรื่องละเอียดอ่อน สำหรับกลุ่มประเทศตะวันตก การลงทุนจากกลุ่มประเทศตะวันตกหากจะพบได้มากก็เป็นการลงทุนผ่านทางสำนักงาน Regional HQ ในสิงคโปร์หรือฮองกง

ในเรื่องของสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ให้ ถือว่าคล้ายคลึงไม่แตกต่างจากประเทศผู้รับทุนอื่นมากนัก ไม่ว่าจะเป็นกับประเทศคู่แข่ง เช่นในกลุ่ม CLMV ด้วยกันเอง หรือประเทศผู้รับ FDI อื่น เช่น จีนหรือไทย เมียนมา พยายามใช้จุดแข็งด้านอื่นที่ตนเองมี โดยบอกนักลงทุนว่าเมียนมาเป็นฐานที่จะส่งออกสินค้าไปได้ ด้วยแรงงานที่มีราคาถูก และทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ เมียนมาต้องการการลงทุนที่เป็นลักษณะ Value added โดยเน้นหนักการลงทุนที่มีการก่อสร้างโรงงานเพื่อทำการผลิตสินค้า เมียนมาในระยะแรกแต่เดิมพึ่งพิงการนำเข้าเป็นอันมาก มาถึงขั้นนี้ทิศทางเสมือนว่ามาเริ่มที่จะเริ่มทำการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และตั้งเป้าหมายในขั้นต่อไปคือผลิตเพื่อการส่งออก ปัจจุบันสินค้าส่งออกหลักคือสินค้าเกษตร และสิ่งทอ

ในส่วนของมาตรการการลงทุน สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือสิ่งใด สิทธิประโยชน์ใด ที่รัฐบาลเมียนมาให้แล้วก็จะไม่เอาคืน สิทธิประโยชน์การลงทุนต่าง ๆ อย่างเป็นไปตามที่รัฐบาลได้ประกาศไว้

ในส่วนของ การปกป้องธุรกิจภายในประเทศ เนื่องด้วยเมียนมาเป็นสมาชิกอาเซียน ดังนั้นการนำเข้าจากกลุ่มประเทศอาเซียนจึงเป็นไปโดยไม่มีกีดกัน และภาษีขาเข้าก็จะปรับลดลงไปเรื่อย ๆ ตามที่ได้ตกลงกันไว้ในกลุ่มประเทศอาเซียน ในส่วนมาตรการที่เป็น Non-Tariff Barriers (NTB) บางสินค้าบางรายการต้องมี permit licence ก่อนนำเข้า ล่าสุดที่ได้มีมาตรการออกมาคือเรื่อง ฉลากสินค้า โดย สินค้าต่าง ๆ ที่จะขายในตลาดเมียนมาต้องมีการติดฉลากสินค้าที่เป็นภาษาเมียนมา มาตรการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการป้องกัน การลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษี สินค้าที่ไม่ได้ผ่านตัวแทนที่ถูกต้อง สินค้าที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการทางศุลกากรที่ถูกต้อง ในกลุ่มของสินค้าเกษตร มีความพยายามที่จะออกมาตรการ กฎหมาย ข้อกำหนด เพื่อปกป้องกลุ่มเกษตรกร

ภายในประเทศ อย่างไรก็ตามเรื่องนี้สามารถมองได้ว่ามาตรการ NTB ต่าง ๆ เป็นเรื่องที่หลายๆ ประเทศก็ทำกัน แต่สิ่งที่เป็นประเด็น สำหรับเมียนมา เนื่องด้วย เมียนมา ยังใหม่ในเรื่องนี้ ทำให้ขั้นตอนวิธีปฏิบัติในการออกใบอนุญาตบางครั้งไม่ชัดเจน และล่าช้า อาจจะเป็นเรื่องด้วยเครื่องมือทดสอบเครื่องมือตรวจวัดคุณภาพไม่พร้อมหรือด้วยกระบวนการขั้นตอนทางราชการเองที่ล่าช้า ทำให้ขั้นตอนการได้ใบอนุญาตยากกว่าเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ที่แม้มีมาตรการ NTB ที่ซับซ้อนกว่าแต่หากมีห้องปฏิบัติการทดลองที่พร้อมและขั้นตอนที่ชัดเจนรายการออกใบอนุญาต ทำให้ดำเนินการได้เร็วกว่า

ในส่วนของผู้มองต่อกฎระเบียบการลงทุนและการประกอบกิจการ เห็นว่า เมื่อก่อนเมียนมา มีความเข้มงวดมากในการอนุญาตให้ประกอบกิจการ ไม่อยากที่จะให้ต่างชาติเข้ามาประกอบกิจการแข่งกับคนท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีกฎกติกาที่หยุมหยิมมาก แต่ในปัจจุบันมีการผ่อนคลายค่อนข้างมาก มีการยินยอมให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการลงทุน โดยล่าสุดนี้ได้มีกฎหมายอนุญาตให้ต่างชาติสามารถเข้ามาทำธุรกิจค้าปลีกค้าส่งได้แล้ว ซึ่งแต่เดิมไม่เคยอนุญาตเลย ทั้งนี้เพราะรัฐเมียนมาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการแข่งขันในระบบตลาดเสรี จึงอนุญาตให้มีผู้ลงทุนจากต่างชาติเข้ามาแข่งขันเพื่อกระตุ้นผู้ประกอบการในประเทศให้พัฒนาตัวเองขึ้นไปด้วย ทั้งนี้ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกค้าส่งต่างชาติจะต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 5 ล้านดอลลาร์ US Dollar และต้องรักษาทุนจดทะเบียนนี้ไว้ รัฐบาลเมียนมา พยายามที่จะส่งเสริมให้มีการลงทุนต่อเนื่องในประเทศ และไม่สนับสนุนให้นำเงินทุนกลับ ให้หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจของเมียนมาให้นานที่สุด ในส่วนตัวเห็นว่าหลายๆ นโยบายของรัฐบาลเมียนมาก็สอดคล้องกันดีและคิดว่าเมียนมาได้เดินมาถูกทางแล้ว

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 3 มองว่า นโยบายส่งเสริมการลงทุนที่มี ถือว่าดี มีความพยายามที่จะทำขั้นตอนต่าง ๆ ให้ง่ายสำหรับนักลงทุนต่างชาติ ตั้งแต่เรื่องการขอใบอนุญาตการลงทุน เรื่องการจดทะเบียนบริษัท ที่สามารถทำผ่านระบบออนไลน์ได้ และเชื่อว่าทางเมียนมา คงจะพัฒนาต่อไปให้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ให้แก่นักลงทุน ถือว่าใกล้เคียงกับประเทศอื่น ๆ ไม่มีข้อใดเป็นพิเศษ แต่สิ่งที่น่าสนใจที่เมียนมาทำได้แก่การจัดทำ Project Bank Web Site (projectbank.gov.mm) เพื่อให้ให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาดู Project Bank ได้ว่า ณ ปัจจุบันโครงการใดที่รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุน เป็นพิเศษ

ในส่วนการคุ้มครองการลงทุน หลังจากได้รับใบอนุญาตส่งเสริมการลงทุนจาก MIC ก็จะได้รับ การคุ้มครองการลงทุนโดยอัตโนมัติ อย่างไรก็ตามในการลงทุน sector อื่น ๆ อาจจะมีการขอ

อนุญาตเพิ่มเติม ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายของ เมียนมามีข้อปลีกย่อยที่นักลงทุนต้องศึกษาอยู่พอสมควร ก่อนเข้ามาลงทุน แนะนำให้นักลงทุนปรึกษากับที่ปรึกษาทางกฎหมายให้ได้ความชัดเจน

ทั้งนี้รัฐบาลไทยและรัฐบาลเมียนมา มีการลงนามในข้อตกลงคุ้มครองการลงทุนระหว่างกัน อยู่แล้ว (ครอบคลุมถึง การไม่ห้ามโอนเงินกลับ การไม่ถูกยึดเป็นของรัฐ การแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐกับนักลงทุน เป็นต้น) สำหรับคุ้มครองนักลงทุนของแต่ละฝ่าย แต่โดยทั่วไปนักลงทุนมักจะไม่ทราบ เนื่องด้วยการที่จะอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของข้อตกลงนี้ นักลงทุนไทยต้องแจ้งความประสงค์ต่อ MIC ว่าจะขออยู่ภายใต้ความคุ้มครองของข้อตกลงนี้ แล้ว MIC จึงจะทำการลงนามรับรอง โดยการสลักหลังให้ สิ่งเหล่านี้สามารถสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนรวมไปถึงผู้ให้การสนับสนุนทางการเงินให้มีความมั่นใจในการลงทุนในเมียนมามากขึ้น นอกเหนือไปจากการได้รับใบอนุญาตจาก MIC สำหรับในส่วนของ EXIM Bank จะแนะนำลูกค้าทุกราย ให้ขอรับความคุ้มครองตามข้อตกลง ทั้งนี้ EXIM Bank ก็มีบริการในขณะทีใกล้เคียงกับการคุ้มครองการลงทุน ได้แก่ Investment insurance คุ้มครองความเสี่ยงทางการเมือง ซึ่งมีจุดขายคือ กระบวนการการได้รับค่าชดเชยจะเร็วกว่า

ในส่วนของมุมมองต่อกฎระเบียบการลงทุนและการประกอบกิจการ เห็นว่า จากการที่เมียนมามีการปรับปรุงกฎหมาย ข้อระเบียบ มีการพัฒนา มีความชัดเจน และมีการผ่อนคลายในบางภาคของธุรกิจ ที่สำคัญ อาทิเช่น อนุญาต ให้ต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง (บริษัท Makro) มีการยอมให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นได้ถึง 35 เปอร์เซ็นต์ และมี การให้ต่างชาติเข้ามาซื้ออสังหาริมทรัพย์ได้ เป็นต้น เหล่านี้เป็นสัญญาณบวกต่อการลงทุน และสร้างความมั่นใจแก่นักลงทุน

ในส่วนของความจำเป็นที่ต้องมีการร่วมทุนกับทุนท้องถิ่น เห็นว่า เนื่องด้วย กฎหมาย ข้อระเบียบต่าง ๆ มีความชัดเจนมากขึ้น ความจำเป็นที่จะต้องมี หุ้นส่วนชาวเมียนมา ในบาง sector อาจลดลง เช่นโครงการลงทุนใน infrastructure เช่นโรงไฟฟ้าอาจจะไม่จำเป็น แต่หากถ้ามีหุ้นส่วนชาวเมียนมา ก็จะได้ภาพลักษณ์ที่ดี ในเรื่องถ่ายทอดเทคโนโลยี แต่ในบาง sector ยังคงมีความจำเป็น เช่นในเรื่องของการทำการตลาด และเรื่องของเครือข่าย

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 4 กล่าวว่า เมียนมา จำเป็นที่ต้องรับเงินทุนจากต่างชาติมากเนื่องจากปิดตัวเองไปนาน เมียนมาโชคดีที่มีทรัพยากรมากแต่ยังไม่มีการนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาครัฐจึงมีนโยบายให้ มีการสนับสนุนการลงทุนขนาดใหญ่ โดยส่วนตัวคิดว่านโยบายส่งเสริมการลงทุนนี้ดีต่อนักลงทุน

ในส่วนของมุมมองต่อกฎระเบียบการลงทุนและการประกอบกิจการ พบว่ามีการปรับปรุง
ข้อกำหนดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้ง 4 ท่าน สามารถสรุปประเด็นร่วมที่สำคัญได้ดังนี้

- สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ให้ ถือว่าคล้ายคลึงไม่แตกต่างจากประเทศผู้รับทุน
อื่นมากนัก
- นโยบายส่งเสริมการลงทุนที่มีถือว่าดี รัฐบาลมีการให้ความสำคัญ อย่างมาก
ต่อนโยบาย FDI
- มีการปรับปรุงข้อกำหนดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีการปรับปรุง ระเบียบ มีการ
พัฒนา มีความชัดเจน และมีการผ่อนคลายในบางภาคของธุรกิจ

ทั้งนี้ มีประเด็นปัญหาอุปสรรคที่บางท่านได้ยกขึ้นมาดังนี้

- สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่หมดเร็วเกินไป
- การมีกฎหมายเก่า ที่ยังคงใช้งานอยู่
- ความไม่พร้อมในส่วนของรัฐ ในส่วนมาตรการที่เป็น Non-Tariff Barriers

ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์

ซึ่งจะได้พิจารณาโดยตามประเภทแรงจูงใจดังนี้

กรณีของบริษัทที่ 1 ธุรกิจโรงแรม

การแสวงหาตลาด

ประเด็นนี้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท ด้วยวิสัยทัศน์ระยะ
ยาวของผู้บริหารบริษัทเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา ได้เล็งเห็นศักยภาพของตลาดเมียนมา ประกอบกับ
ความเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง มีวัฒนธรรมและศาสนาที่คล้ายคลึงกัน จึงได้เข้ามาทำการ
ลงทุนธุรกิจโรงแรม ซึ่งในขณะนั้นที่ย่างกุ้งมีโรงแรมระดับ 4-5 ดาว เพียง 2 โรงแรมเท่านั้น การเข้า
มาลงทุนธุรกิจโรงแรมในเมียนมาของบริษัท มีลักษณะของการเข้ามาเพื่อสำรวจตลาดในด้านอื่น ๆ
สำหรับธุรกิจอื่น ๆ ในเครือด้วย

การแสวงหาทรัพยากร

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท บริษัทมองว่า
ต้นทุนของที่ดินและอาคารอยู่ในระดับที่เหมาะสม สำหรับในส่วนของค่าแรงมีการปรับขึ้นมาบ้าง
แต่ยังไม่เป็นสาระสำคัญ บริษัทพบว่าแรงงานพม่ามีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน แต่เนื่องจากการ
ขาดประสบการณ์การทำงาน ดังนั้นจึงต้องคอยกำกับดูแลการทำงานอย่างใกล้ชิดเพื่อให้งาน

สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมาย (อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน มีสถาบันเอกชนที่ดำเนินการฝึกอบรมให้กับแรงงานที่จะเข้าสู่ภาคธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวขึ้น เพื่อป้องกันบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้ความสามารถเข้าสู่ภาคธุรกิจอย่างเป็นระบบ) บริษัทยังพบอีกว่าแรงงานที่มาจากพื้นที่ชนบทห่างไกลจะมีความขยันขันแข็งสู้งานมากกว่าแรงงานที่มาจากชุมชนเมือง และสำหรับพนักงานระดับหัวหน้างานพบว่าไม่ค่อยมีความกล้าที่จะตัดสินใจแม้ว่าจะได้รับมอบหมายอำนาจให้ดำเนินการไปแล้วก็ตาม

การแสวงหาประสิทธิภาพ

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท ในธุรกิจโรงแรมถือว่าประสิทธิภาพในงานบริการขึ้นอยู่กับบุคคลากรเป็นสำคัญ เนื่องจากต้องมีการจ้างงานบุคคลากรท้องถิ่นเป็นหลักอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นโรงแรมใด ดังนั้นเมื่อเทียบกับคู่แข่งในธุรกิจแล้วประเด็นนี้ถือว่าไม่เป็นข้อได้เปรียบเสียเปรียบแต่อย่างใด แต่ละครายจะมุ่งแข่งขันกันในเรื่องการพัฒนาฝึกอบรมพนักงานของตนที่รับมาจากท้องถิ่นมากกว่า

การแสวงหาสินทรัพย์

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท เนื่องจากบริษัทมองว่าธุรกิจที่ทำไม่มีความจำเป็นที่จะต้องถือครองสินทรัพย์ใด ๆ เป็นพิเศษ และคู่แข่งของบริษัทก็มีมุมมองเช่นเดียวกัน บริษัทอาจมีการถือครองสินทรัพย์ที่เป็นที่ดินทำเลดีในการทำธุรกิจโรงแรม แต่ก็ยังมีทำเลที่เหมาะสมอื่น ๆ อีกมากในนครย่างกุ้งที่สามารถทำธุรกิจโรงแรมได้

กรณีของบริษัทที่ 2 ธุรกิจรับตกแต่งภายในร้านค้า

การแสวงหาตลาด

ประเด็นนี้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท สำหรับบริษัทแล้วตลาดเมียนมาถือว่ามีความศักยภาพ แม้ว่าปัจจุบันอยู่ในช่วงกำลังเริ่มต้น ขนาดตลาดไม่ใหญ่มากทำให้ปริมาณคำสั่งซื้อมีน้อย ประกอบกับต้นทุนที่ดินโรงงานที่ถือว่าสูงทำให้บริษัทยังไม่ตัดสินใจที่จะเปิดโรงงานที่นี้แต่ใช้วิธี Subcontract ไปก่อน แต่ในอนาคตด้วยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูง บริษัทคาดว่าตลาดและความต้องการของลูกค้าจะขยายตัวตามเศรษฐกิจไปด้วย

การแสวงหาทรัพยากร

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท บริษัทมองว่าต้นทุนที่ดินโรงงานอยู่ในระดับสูง ในด้านวัตถุดิบ ถือว่ามีอยู่บ้างแต่ไม่หลากหลาย บางอย่างสามารถหาได้ในเมียนมาแต่บางครั้งก็มีจำนวนไม่เพียงพอ

การแสวงหาประสิทธิภาพ

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท ในมุมมองด้านประสิทธิภาพของแรงงานเมียนมา งานของบริษัทส่วนที่ไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีฝีมือมากก็จะให้บริษัทท้องถิ่นรับดำเนินการไป แต่ในส่วนขั้นตอนสุดท้ายที่ต้องการช่างฝีมือก็จะใช้ช่างของบริษัทเอง สำหรับช่างท้องถิ่นแล้วผลการทำงานถือว่าได้ 7 เต็ม 10 ในหลายๆงานต้องมีผู้ควบคุมงานชาวไทยช่วยกำกับ และในบางงานที่ต้องการความละเอียดสูงก็จะใช้ช่างจากเมืองไทยเลย

การแสวงหาสินทรัพย์

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท เนื่องจากบริษัทมองว่าส่วนธุรกิจที่ทำในเมียนมา ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องถือครองสินทรัพย์ใด ๆ เป็นพิเศษ

กรณีของบริษัทที่ 3 ธุรกิจเครื่องสุขภัณฑ์

การแสวงหาตลาด

ประเด็นนี้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท บริษัทมองว่าเมียนมาเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูง ดูได้จากแนวโน้มยอดขายที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

การแสวงหาทรัพยากร

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท บริษัทมองว่าต้นทุนราคาที่ดินค่อนข้างสูงแต่ในระยะยาวน่าจะลดลงเนื่องจากที่ผ่านมาเป็นการเก็งกำไรเสียมากจากการคาดการณ์ของบริษัทในกรณีที่จะตั้งโรงงานใน เมียนมา ในด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมองว่าไม่น่ามีปัญหากับวัตถุดิบที่จะใช้ในการผลิต แต่น่าจะเป็นเรื่องของพลังงาน (ก๊าซธรรมชาติ) ที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตที่ยังมีไม่เพียงพอ

การแสวงหาประสิทธิภาพ

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท ในมุมมองด้านประสิทธิภาพของแรงงานเมียนมา คิดว่าไม่น่ามีปัญหาต่อบริษัท เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่ที่ใช้ในโรงงานเป็นแรงงานที่ไม่ได้ใช้ทักษะมาก ส่วนบางงานที่ต้องใช้ทักษะในระดับที่สูงขึ้น บริษัทก็จะเน้นคัดแรงงานที่ไม่มีทักษะนำมาฝึกอบรมภายในเป็นลักษณะ on the job training โดยในปัจจุบันที่โรงงานในประเทศไทยก็มีแรงงานชาวเมียนมาอยู่มาก ซึ่งก็มองว่า ในอนาคตหากไปตั้งโรงงานในเมียนมาก็อาจจะได้นำกลุ่มนี้กลับไปช่วยสอนงานหรือทำงานในโรงงานที่เมียนมาได้เลยทันที ในการรับรู้ของบริษัทเห็นว่าแรงงาน เมียนมา มีความขยันอดทนและสู้งานมีความตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนชีวิตให้ดีขึ้นหลายคนที่มีความรู้พื้นฐานภาษาไทยดีก็สามารถเรียนรู้งานได้เร็ว

การแสวงหาสินทรัพย์

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท เนื่องจากบริษัทมองว่าส่วนธุรกิจที่ทำในเมียนมา ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องถือครองสินทรัพย์ใด ๆ เป็นพิเศษ

กรณีของบริษัทที่ 4 ธุรกิจก๊าซอุตสาหกรรม

การแสวงหาตลาด

ประเด็นนี้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท บริษัทเห็นว่าตลาดเมียนมาแม้ยังไม่ใหญ่แต่ก็มีศักยภาพสูง หากว่าเมียนมามีการพัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำขึ้นไปเรื่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดความต้องการต่อผลิตภัณฑ์ของบริษัทมากขึ้นตามไปด้วย ยกตัวอย่างประเทศไทยที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำอย่างเต็มที่ ในแต่ละวันมีความต้องการก๊าซอุตสาหกรรมกว่า 4,000 ตันต่อวัน ในขณะที่ เมียนมา มีความต้องการใช้ก๊าซอุตสาหกรรมเพียง 100 ตันต่อวันเท่านั้น การใช้งานก๊าซในโรงพยาบาล การใช้งานก๊าซในอุตสาหกรรมแช่แข็งอาหารทะเลก็ยังมีใช้งานไม่มาก หากพิจารณาว่า เมียนมา เป็นประเทศที่มีขนาดใกล้เคียงกับไทย จะเห็นได้ว่าตลาดมีศักยภาพที่จะเติบโตได้มากกว่านี้มาก

การแสวงหาทรัพยากร

นอกจากค่าแรงที่ถือว่าถูก ตกประมาณ 5,000 บาทต่อเดือนแล้ว ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท บริษัทมองว่าต้นทุนค่าเช่าสำนักงานสูง ปัจจุบันที่ใช้ยังมีค่าเช่าแพงกว่าสำนักงานย่านสาทร แต่บริษัทตัดสินใจเลือก เนื่องจากเป็นทำเลที่ดีและต้องการรักษาภาพลักษณ์ของแบรนด์ที่ดี อย่างไรก็ตามสังเกตว่าปัจจุบันมีอุปทานของสำนักงานให้เช่าที่สูงขึ้น ตามที่มีการโหมการก่อสร้างมากช่วงก่อนหน้านี้ ทำให้ราคาเช่าโดยทั่วไปลดลง ในความเห็นด้านแรงงานพบว่าแรงงาน เมียนมา มีความขยันแต่อาจไม่คล่องแคล่วในการแก้ปัญหา ในส่วนทรัพยากรไฟฟ้า บริษัทได้รับผลกระทบเชิงลบจากการปรับขึ้นค่าไฟฟ้า โดยมีการปรับขึ้นกว่า 80% จากการที่รัฐเลิกอุดหนุนค่าไฟฟ้า ทั้งนี้เนื่องจากค่าไฟฟ้าเป็นต้นทุนสำคัญของกระบวนการผลิต จากเดิมต้นทุนค่าไฟฟ้าที่ต่ำกว่าประเทศไทยปัจจุบันกลายเป็นว่าแพงกว่าประเทศไทย ผลกระทบต่อบริษัทคือต้องปรับแผนการเงิน เนื่องจากค่าไฟฟ้าไม่เป็นไปตาม Feasibility Study ที่ได้วางแผนทางการเงินไว้แต่แรก

การแสวงหาประสิทธิภาพ

ประเด็นนี้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท การสร้างโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมติลาวาทำให้บริษัทสามารถลดค่าต้นทุนขนส่งได้ทันที จากแต่เดิมต้องนำเข้าจากประเทศไทยผ่านทางด่านแม่สอด-เมียวดี

การแสวงหาสินทรัพย์

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท เนื่องจากบริษัทมองว่าส่วนธุรกิจที่ทำในเมียนมา ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องถือครองสินทรัพย์ใด ๆ เป็นพิเศษ

กรณีของบริษัทที่ 5 ธุรกิจสีในงานก่อสร้าง

การแสวงหาตลาด

ประเด็นนี้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท แม้ว่าตลาดยังไม่ใหญ่ เนื่องจากกำลังซื้อของคนเมียนมายังไม่สูง ส่วนใหญ่มีรายได้น้อย อัตราการเกิดของชุมชนเมืองอย่างต่ำ แต่เมื่อมองไปในอนาคตถือว่าเป็นตลาดที่น่าสนใจ โดยดูจากผลผลิตมวลรวมประชาชาติที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยหากเมื่อประชากรมีรายได้มากขึ้น มีอัตราการเกิดของชุมชนเมืองมากขึ้น เมื่อนั้นปริมาณการใช้ผลิตภัณฑ์ก็จะมากขึ้นตามไปด้วย

การแสวงหาทรัพยากร

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท บริษัทมองว่าต้นทุนค่าเช่าสำนักงานถูกหรือแพงขึ้นอยู่กับทำเลเป็นหลัก ในส่วนของค่าแรงหากเป็นแรงงานไร้ทักษะถือว่าถูก แต่ถ้าจะหาคนเก่งพบว่าค่าแรงไม่ถูก เนื่องจากคนเก่งที่สามารถทำงานได้เลยในเมียนมามีน้อย สำหรับแรงงานที่บริษัทใช้ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ไม่ได้ใช้ทักษะมาก บริษัทจะเน้นรับแรงงานที่ไม่มีทักษะและนำมาฝึกอบรมภายในเป็นลักษณะ on the job training เท่าที่พบคิดว่าแรงงานพม่ามีความขยันแต่พัฒนาตัวเองช้ากว่า ไม่ค่อยกล้าตัดสินใจ ชอบทำตามคำสั่ง และยังยึดติดกับวิธีการทำงานแบบเดิม ๆ

การแสวงหาประสิทธิภาพ

ประเด็นนี้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท การสร้างโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมติลาวาทำให้บริษัทสามารถลดค่าต้นทุนการผลิตจากการมี economy of scale ของกำลังการผลิตที่เหมาะสม

การแสวงหาสินทรัพย์

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท เนื่องจากบริษัทมองว่าส่วนธุรกิจที่ทำในเมียนมา ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องถือครองสินทรัพย์ใด ๆ เป็นพิเศษ

กรณีของบริษัทที่ 6 ธุรกิจผลิตโครงสร้างเหล็ก

การแสวงหาตลาด

ประเด็นนี้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท สำหรับธุรกิจโทรคมนาคมแล้ว แม้ว่าเมียนมาได้ เริ่มต้นพัฒนาระบบ 3G ไปก่อนหน้านี้แล้ว แต่ด้วยการพัฒนาทางเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคมของโลกเคลื่อนเข้าสู่ระบบ 4G และ 5G อย่างต่อเนื่องในอนาคต ทำให้บริษัทคาดว่าเป็นโอกาสที่จะทำให้ตลาดเติบโตขึ้นอย่างมาก

การแสวงหาทรัพยากร

ประเด็นนี้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมการผลิตที่เน้นการใช้แรงงาน labour intensive จึงได้ประโยชน์มากจากอัตราค่าแรงที่ต่ำ บริษัทพบว่าพนักงานที่มีพื้นฐานด้านการผลิตมีน้อย เมื่อรับสมัครงานมักจะได้พนักงานจากสายงานอื่นส่วนใหญ่จากภาคการค้าเข้ามา จึงต้องเป็นภาระในการให้การฝึกอบรมต่อไป การฝึกอบรมในบริษัทเป็นลักษณะ on the job training พนักงานที่เป็นระดับหัวหน้างานในบางครั้งจะถูกส่งมาฝึกอบรมที่ประเทศไทย ในบางกรณีก็มีการส่งพนักงานชาวไทยไปให้คำแนะนำที่เมียนมา บริษัทเห็นว่าแรงงานพม่ามีความตื่นตัวกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้งาน และสามารถทำงานเป็นทีมเวิร์คกับทีมงานชาวไทยได้ดี

การแสวงหาประสิทธิภาพ

ประเด็นนี้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท การสร้างโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมติลาวาทำให้บริษัทสามารถลดค่าต้นทุนขนส่งได้ทันที จากแต่เดิมต้องนำเข้าจากประเทศไทยผ่านทางด่านแม่สอด-เมียวดี

การแสวงหาสินทรัพย์

ประเด็นนี้ไม่ได้เป็นแรงจูงใจสำหรับการลงทุนโดยตรงของบริษัท เนื่องจากบริษัทมองว่าส่วนธุรกิจที่ทำในเมียนมา ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องถือครองสินทรัพย์ใด ๆ เป็นพิเศษ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้ง 6 บริษัท สามารถยืนยันได้ว่าเหตุปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้ บริษัทเอกชนไทย ตัดสินใจลงทุนโดยตรงในเมียนมา นั้นเป็นเพราะบริษัทเอกชนไทยเล็งเห็นข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง ในส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจอื่นได้แก่

ตาราง 8 ข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง ในส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจของแต่ละประเภทธุรกิจ

ข้อได้เปรียบ จากสถานที่ตั้ง ในส่วนปัจจัย	ประเภทธุรกิจ					
	บริการทั่วไป		อุตสาหกรรม		ก่อสร้าง	
ด้าน	บริษัทที่ 1	บริษัทที่ 2	บริษัทที่ 3	บริษัทที่ 4	บริษัทที่ 5	บริษัทที่ 6
เศรษฐกิจ	โรงแรม	ตกแต่ง ภายในและ จัด นิทรรศการ	เครื่อง สุขภัณฑ์	ก๊าซ อุตสาหกรรม	สีในงาน ก่อสร้าง	โครงสร้าง เหล็ก
การแสวงหา ตลาด	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การแสวงหา ทรัพยากร				✓ (เฉพาะ ค่าแรงงาน)		✓
การแสวงหา ประสิทธิภาพ				✓	✓	✓
การแสวงหา สินทรัพย์						

โดยข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อันดับหนึ่งที่เป็นคุณลักษณะร่วมกันของทุก บริษัท คือการแสวงหาตลาด อันดับรองลงมาที่เป็นคุณลักษณะร่วมกันของ 3 ใน 6 บริษัท คือการแสวงหาประสิทธิภาพ

ข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณารายประเภทธุรกิจ พบว่าคุณลักษณะร่วมกันพบในทุกประเภทธุรกิจ คือการแสวงหาตลาด ส่วนคุณลักษณะร่วมกันของ ประเภทธุรกิจอุตสาหกรรมและก่อสร้าง คือ การแสวงหาทรัพยากร และการแสวงหาประสิทธิภาพ ส่วนคุณลักษณะการแสวงหาสินทรัพย์ ไม่พบในประเภทธุรกิจใดเลย

ข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาตามระยะเวลาที่เข้ามาลงทุน พบว่าบริษัทที่เข้ามาลงทุนนานสิบปีขึ้นไปมุ่งเน้นการแสวงหาตลาดเพียงอย่างเดียว ส่วนบริษัทที่เข้ามาลงทุนไม่เกินสิบปี นอกจากการแสวงหาตลาด แล้วยังมีแรงจูงใจจากการแสวงหาทรัพยากร และการแสวงหาประสิทธิภาพ เพิ่มเติมขึ้นมา

ในส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการลงทุนโดยตรงในเมียนมา ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 1 กล่าวว่า นักลงทุนมีความสนใจเนื่องจากเมียนมามีขนาดตลาดที่ใหญ่ และการที่มีพรมแดนติดกับจีนอินเดียบังคลาเทศ มีที่ตั้งที่เป็น Strategic location ประกอบกับการที่ เมียนมา ปิดประเทศมายาวนานมาก ทำให้อุตสาหกรรมการผลิตที่มีอยู่ ยังมีจำนวนน้อย มีการนำเข้าสูง ทำให้เกิดความสนใจที่จะเข้าไปลงทุน

ในช่วงก่อนการเปิดประเทศ ตลาดมีลักษณะผูกขาด มีระบบโควต้า ระบบใบอนุญาตนำเข้า ผู้นำเข้าจะต้องแสดงบัญชีว่ามีเงินตราต่างประเทศเพียงพอสำหรับการนำเข้า แต่หลังจากการเปิดประเทศ ตลาดได้พัฒนาไปในทิศทางที่จะเปิดตลาดเสรีมากขึ้น สังเกตได้จาก การเปิดกว้างในธุรกิจเทรดดิ้ง ธุรกิจธนาคาร ธุรกิจการประกันภัย ฯลฯ (แม้ว่าจะยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้กระทบตลาดในประเทศมากเกินไป) การเปิดตลาดเสรีมากขึ้นเป็นผลประโยชน์โดยตรงต่อผู้บริโภค ทำให้มีการแข่งขันมากขึ้น และผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น

ในด้านต้นทุนที่ดิน การถือครองที่ดินสามารถทำได้โดยรัฐหรือคนท้องถิ่นเท่านั้น ในช่วงเปิดประเทศใหม่ๆ ค่าเช่าที่ดินมีราคาเช่าสูงมาก ในข้อนี้ถือเป็นอุปสรรคต่อนักลงทุนจากต่างประเทศและเป็นการคุ้มครองนักลงทุนท้องถิ่น ส่วนต้นทุนด้านวัตถุดิบนั้น เมียนมาถือเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสินค้าทางการเกษตร ประมง แร่ธาตุ ป่าไม้ คือถือได้ว่าวัตถุดิบมีความหลากหลาย แต่ในการส่งออกมักจะส่งออกทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ในรูปของวัตถุดิบ โดยไม่ได้ผ่านการแปรรูปหรือสร้างมูลค่าเพิ่มก่อนการส่งออก เมียนมายังขาดการบริหาร supply chain อยู่มาก สำหรับเรื่องแรงงานนั้น ขอยกตัวอย่างเช่นในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ แรงงานที่คุ้นเคยกับวัตถุดิบพอมืออยู่บ้าง แต่แรงงานฝีมือมีจำกัด แรงงานฝีมือที่มี

บางครั้งมีทักษะที่ยังไม่ดีพอที่จะผลิตสินค้าเกรดส่งออก ในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในภาพรวม มีแรงงานที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวจำนวนมาก และอัตราค่าแรงไม่สูง แต่ส่วนใหญ่ไม่มีทักษะ ยกเว้นบางอุตสาหกรรมที่มีการผลิตมานานกว่า 20 ปี เช่นอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า ด้านลักษณะนิสัยแรงงานของเมียนมามีลักษณะชอบรับคำสั่งมากกว่า ในส่วนความขยันขันแข็งอาจเป็นรองเวียดนามอยู่บ้าง รัฐบาลเมียนมาทราบถึงข้อจำกัดในเรื่องทักษะฝีมือแรงงานของแรงงานตน แต่เรื่องการให้การศึกษาก่อนหรือการฝึกอบรมก็ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก คาดว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปิดสถานศึกษาที่เกิดขึ้นภายหลังการชุมนุมประท้วงในช่วงทศวรรษ 90 ทำให้ขาดความต่อเนื่องในด้านการเรียนการสอน การพัฒนาฝีมือแรงงานในปัจจุบันก็ได้รับความช่วยเหลือจากต่างชาติเป็นอันมาก

ในการแก้ปัญหา นักธุรกิจไทยมีแนวทางที่แยกกาย โดยก่อนที่จะลงทุนในเมียนมามักจะเลือกพนักงานชาวเมียนมาที่ทำงานอยู่ในโรงงานในประเทศไทยให้ได้รับการอบรม และส่งเสริมให้สามารถพัฒนาฝีมือขึ้นเป็นระดับหัวหน้างาน จนเมื่อมีการลงทุนในเมียนมา ก็จะได้ดึงพนักงานชาวเมียนมาเหล่านี้ไปเป็นกำลังหลัก ไปเป็นครูฝึกสอนงานชาวเมียนมาที่รับเข้ามาใหม่ต่อไป อย่างไรก็ตามข้อควรระวังก็คือเรื่อง ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อย ที่อาจจะมีการใช้ภาษา ธรรมเนียมและวัฒนธรรมที่แตกต่าง และมีระดับการยอมรับ แตกต่างกันไป

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 2 กล่าวว่าสำหรับตลาดเมียนมานั้น มองว่าตลาดยังมีการแข่งขันน้อย มีลักษณะเป็นตลาดแข่งขันน้อยราย หากบริษัทต่างชาติที่มีกำลังมากจะเข้ามาในตลาดก็คิดว่าสามารถแข่งขันได้โดยง่าย แต่อย่างไรก็ตามบริษัทท้องถิ่นก็ไม่ใช่ว่าจะไม่แข็งแรงเอาเสียเลยหากเสียแต่ว่าการแข่งขันยังน้อย จึงยังไม่ได้แสดงศักยภาพออกมาอย่างเต็มที่ ตัวอย่างภาพการแข่งขันการทำตลาดที่เข้มข้นขึ้น เห็นได้จากธุรกิจปูนซีเมนต์ ที่เมื่อก่อน SCG ครองตลาดกว่า 80% มาในปัจจุบันส่วนแบ่งการตลาดลดลงเหลือเพียง 40 เปอร์เซ็นต์เนื่องจากมีการแข่งขันทางโรงปูนจากจีนและโรงปูนของเมียนมาเองที่พัฒนาขึ้น ทั้งนี้ตลาดปูนซีเมนต์เองก็ขยายตัวมากขึ้นกว่าเดิมหลายเท่าตัวจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อีกตลาดหนึ่งที่น่าจับตามองได้แก่ตลาดค้าปลีกค้าส่ง ในวงการค้าปลีกค้าส่งปัจจุบัน มี City Mart ซึ่งเป็นบริษัทท้องถิ่นเป็นเจ้าของตลาด แต่เมื่อรัฐบาลได้เปิดให้ต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนในธุรกิจค้าปลีกค้าส่งได้ จึงเป็นที่น่าสนใจว่า City Mart จะปรับตัวสู้กับคู่แข่งจากต่างชาติอย่างไร

ต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านที่ดินเป็นต้นทุนที่สร้างความปวดหัวให้กับนักลงทุนมาก จุดทำเลที่มีความเหมาะสมต่อการลงทุนหาได้ยาก ทั้งนี้เนื่องจากระบบการจัดการที่ดินของ เมียนมา แตกต่าง

ไปจากประเทศเสรีอื่น ๆ เนื่องจากที่ดินทั้งหมดถือว่าเป็นของรัฐ รูปแบบการใช้ที่ดินเป็นการให้เช่าระยะยาว มีบางส่วนน้อยมาก ๆ เอกชนมีสิทธิ์ ทำให้มีอุปทานที่ดินน้อย ราคาที่ดินจึงแพงมาก ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการปฏิรูป ปัจจุบันที่ดินบางส่วนในอย่างกึ่ง ที่ไม่ได้ทำประโยชน์เริ่มมีการยึดคืนเพื่อนำมาจัดสรรใหม่ให้เอกชนนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ในเรื่องวัตถุดิบมีความเกี่ยวข้องกับเรื่อง supply chain ในการผลิต ซึ่งหากห่วงโซ่ครบสมบูรณ์จะทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพ และมีต้นทุนต่ำ แข่งขันได้ ปัญหาปัจจุบันของเมียนมาคือห่วงโซ่ไม่ครบสมบูรณ์ วัตถุดิบบางอย่างหาได้ถูกมาก แต่วัตถุดิบบางอย่างหาไม่ได้เลย ในส่วนของค่าแรงคิดว่ายังคงไม่สูงขึ้นเร็ว ตอนนี้พนักงานรายเดือน ประมาณ 6,000 -7,000 บาทต่อเดือน คนงานรายวันประมาณ 120 บาทต่อวัน ถูกที่สุดใน CLMV เมียนมา ถือเป็นจุดแข็ง คงยังไม่ดันค่าแรงขึ้นไปสูงกว่านี้ แรงงานที่มีทักษะมีน้อยไม่พอต่อความต้องการ แต่แรงงานไม่มีทักษะนี้มีมาก แรงงานที่มีทักษะส่วนใหญ่ผ่านการฝึกอบรมจากบริษัท บริษัทไทยส่วนใหญ่ส่งแรงงานพม่าที่มีทักษะอยู่บ้าง เข้ามารับการฝึกอบรมในประเทศไทย ระยะเวลา 3 ถึง 6 เดือน บางบริษัทอาจใช้เวลาถึง 1 ปี แล้วจึงนำกลับไปทำงานในเมียนมา ในส่วนนี้เป็นต้นทุนของผู้ประกอบการ ทั้งต้นทุนการฝึกอบรมและ การรักษาพนักงานที่มีทักษะเหล่านี้ให้อยู่กับบริษัทต่อไปไม่ย้ายหนีไปอยู่กับบริษัทคู่แข่ง การวางแผนก่อนเปิดไลน์ผลิตใหม่จึงต้องเตรียมการฝึกอบรมพนักงานไว้ล่วงหน้า การฝึกอบรมแรงงานในภาครัฐ ดำเนินการโดยกระทรวงแรงงานซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากทางยุโรปหรือญี่ปุ่นหรือแม้แต่ไทย โดยส่วนใหญ่เห็นว่าชาวเมียนมา มีความกระตือรือร้น เรียนรู้ได้เร็วและพร้อมรับองค์ความรู้ใหม่ๆ ในด้านการศึกษาเห็นว่าควรต้องมีการปฏิรูป แต่อย่างไรก็ตามยังไม่เห็นการดำเนินงานที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเนื่องจากใช้งบประมาณสูง เห็นว่าการเสริมสร้างทักษะผ่านทางเงินอุดหนุนจากต่างชาติสามารถทำได้จำกัดในวงแคบ ๆ เท่านั้น ในการที่จะพัฒนาเรื่องทักษะในภาพรวมควรที่จะต้องทำผ่านทางการศึกษาที่เป็นระบบ ซึ่งใช้งบประมาณและบุคลากรมหาศาล

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 3 กล่าวว่า สำหรับตลาดเมียนมานั้น ไม่พบการผูกขาดและตลาดค่อนข้างเปิดกว้างและเสรี การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เป็น Talk Of The Town ล่าสุดได้แก่ตลาดค้าปลีก ซึ่งแต่เดิมเจ้าตลาด ได้แก่ City Mart กับ Ocean ซึ่งการเข้ามาของ Makro (ที่เป็นต่างชาติ) ซึ่งเข้ามาพร้อมกับ การนำเสนอสินค้าราคาถูก การจัดวางสินค้าที่เป็นหมวดหมู่ โปรโมชันส่งเสริมการขายที่หลากหลาย การขายสินค้าเป็น Big Pack ที่สอดคล้องกับขนาดครอบครัวของชาวเมียนมาที่อยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ น่าจะสร้างความแตกต่าง และ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ทั้งนี้ผู้บริโภคชาวเมียนมา มีความอ่อนไหวต่อราคา หากราคา ถูกกว่ากัน 100 ถึง 200 จ๊าดก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแบรนด์ทันที

ในส่วนต้นทุนที่ดิน ปัจจุบันค่าที่ดินยังถือว่ามีความแพง แต่ในส่วนค่าเช่าสำนักงานมีค่า เช่าลดลงค่อนข้างมาก เนื่องจากมี Supply เข้ามาในตลาดมาก สำหรับด้านวัตถุดิบ วัตถุดิบทางการเกษตรมีความพร้อมเนื่องจากพื้นฐานเดิมเป็นประเทศเกษตรกรรมอยู่แล้ว พื้นที่เพาะปลูกก็มี มาก แต่ในอุตสาหกรรมการผลิตบาง Sector ยังต้องพึ่งพิงการนำเข้า ยกตัวอย่างเช่นอุตสาหกรรม เสื้อผ้าสิ่งทอ ซึ่งได้รับผลกระทบ จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ไม่สามารถนำเข้า วัตถุดิบจากประเทศจีน จึงต้องปิดโรงงานไป

ด้านแรงงานเมียนมา ในด้านค่าแรงเคยมีความพยายามที่จะขอเพิ่มค่าแรง แต่ด้วย สภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน คิดว่ายังไม่น่าจะขึ้น ในด้านจำนวนและประสิทธิภาพ มองว่า จำนวนแรงงานไม่น่าจะเป็นประเด็น แต่ในเรื่องประสิทธิภาพเป็นเรื่องที่ต้องดูแล เนื่องจากเมียนมา เพิ่งจะเปิดประเทศ ดังนั้นทักษะการทำงานจึงมีน้อย แต่เท่าที่ได้สังเกตพบว่าชาวเมียนมาพร้อมที่ จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีความกระตือรือร้น ถือเป็นจุดแข็งของแรงงานเมียนมา

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 4 กล่าวว่า ต้นทุนค่าเช่าสำนักงานถูกลงมาก ปัจจุบัน ค่าเช่าสำนักงานถูกลงมากจาก 5 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อตารางฟุต ตอนนี้เหลือประมาณ 1.5 ดอลลาร์ สหรัฐ ต่อตารางฟุต ในส่วนวัตถุดิบสำหรับการก่อสร้าง เมียนมา ไม่น่าจะมีปัญหาความขาดแคลน อย่างไรก็ตามมีปัญหาคุณภาพวัตถุดิบในรายการเหล็กเส้นก่อสร้าง ซึ่งพบว่ามีหลากหลายเกรด เนื่องจากเมียนมายังไม่มีการบังคับใช้มาตรฐานอุตสาหกรรม ไม่มีหน่วยงานกลางกำกับดูแล ตัวอย่างหนึ่งที่พบได้แก่ปัญหาเหล็กไม่เต็มมีวางขายในท้องตลาดโดยทั่วไป กล่าวคือ สินค้า เหล็กเส้นที่มีขนาดเท่ากัน สเปคเดียวกัน แต่มีราคาและความแข็งแรงต่างกัน ซึ่งจุดนี้เป็นจุดที่มีความอันตรายต่อการก่อสร้างเป็นอย่างมาก ในด้านแรงงาน มีความพยายามจะขอเพิ่มค่าแรงโดย การเดินขบวนเรียกร้องแต่ไม่สำเร็จ ในการเดินขบวนดังกล่าวกลุ่มที่ริเริ่ม คือกลุ่มสหภาพแรงงานใน โรงงานต่าง ๆ ในด้านจำนวนและประสิทธิภาพของแรงงาน คิดว่าไม่มีปัญหาเรื่องแรงงานขาด แคลน ทั้งแรงงานในท้องถิ่นที่คิดว่าสามารถหาได้ ส่วนแรงงานที่มีทักษะก็สามารถดึงตัวกลับมาได้ จากประเทศไทยถ้าต้องการ โดยแรงงานที่มีทักษะจากประเทศไทยสามารถมาเป็นพี่เลี้ยงคอยให้ คำแนะนำกลับแรงงานท้องถิ่นได้ ส่วนในด้านลักษณะนิสัยแล้วคิดว่าแรงงานเมียนมามี ประสิทธิภาพการทำงานที่ดี ไม่เกียจงาน ปัญหาที่พบอาจจะเป็นเรื่องอุปสรรคทางด้านภาษา มากกว่าทำให้สื่อสารกันไม่เข้าใจ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้ง 4 ท่าน สามารถสรุปประเด็นร่วมที่สำคัญได้ดังนี้

- นักลงทุนมีความสนใจเนื่องจากเมียนมามีศักยภาพเป็นขนาดตลาดที่ใหญ่ แต่ยังมีการแข่งขันจากทุนต่างชาติที่น้อย
- เรื่องที่ดินเป็นเรื่องที่ยุ่งยากทั้งการถือครองและราคาที่ดินค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตามแนวโน้มค่าเช่าสำนักงานมีทิศทางลดลงมาก
- ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์แต่ขาดการบริหาร supply chain
- แรงงานที่มีส่วนใหญ่นั้นเป็นแรงงานไร้ทักษะมีค่าแรงต่ำแต่ด้วยความกระตือรือร้นของแรงงานถือเป็นข้อที่จะสามารถต่อยอดให้เกิดการพัฒนาต่อไปได้

ทั้งนี้ประเด็นปัญหาอุปสรรคที่บางท่านได้ยกขึ้นมาดังนี้

- ปัญหาการพัฒนาฝีมือแรงงานรวมถึงเรื่องการศึกษาพื้นฐาน
- ปัญหาการพัฒนา supply chain ในภาคการผลิต
- ปัญหาการปฏิรูปที่ดินให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

ปัจจัยด้านความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ

กรณีของบริษัทที่ 1 ธุรกิจโรงแรม บริษัทพบว่าการบริหารของหน่วยงานราชการระดับกลางและระดับล่างมีบริการที่ล่าช้า และไม่มีกำหนดการที่แน่นอน แต่ในระดับสูงกับตรงกันข้าม ในระดับรัฐบาลมีความพยายามที่จะผลักดันการพัฒนาประเทศด้วยความตั้งใจจริง โดยสังเกตจากความพยายามในการจัดงานแสดงนิทรรศการระดับชาติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อีกส่วนหนึ่งที่น่าชื่นชมคือรัฐบาลมีความจริงจังในการปราบปรามคอร์รัปชั่นทุกระดับ

กรณีของบริษัทที่ 2 ธุรกิจรับตกแต่งภายในร้านค้า จากการบริการของภาครัฐ บริษัทได้พบปัญหาบ้างในเรื่องการจดทะเบียน การต่อภาษี โดยสาเหตุของปัญหาที่พบคือเจ้าหน้าที่ไม่แม่นยำเรื่องกฎระเบียบขั้นตอน ทุกเรื่องต้องกลับไปถามหัวหน้างานทุกครั้งไป ทำให้เกิดความล่าช้าในการประสานงาน สำหรับในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเมียนมา ในแง่การทำงานถือว่ายังไม่เป็นอุปสรรคมากนัก สามารถแก้ไขบรรเทาได้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะทางบริษัท

ยังไม่ได้จัดตั้งโรงงานเอง แต่ในแง่ของการดำรงชีวิตของพนักงานชาวไทยถือว่าไม่สะดวก ทั้งจาก ไฟฟ้าดับบ่อยและการจราจรติดขัด

กรณีของบริษัทที่ 3 ธุรกิจเครื่องสุขภัณฑ์ บริษัทพบว่ายังต้องมีการจ่ายค่าใช้จ่ายได้ใ้โต๊ะ เพื่อเร่งรัดการบริการอยู่บ้าง ส่วนใหญ่บริษัทแก้ปัญหาโดยให้บริษัทที่ปรึกษากฎหมายและบัญชี ช่วยดำเนินการให้ ในส่วนความสะดวกของโครงสร้างพื้นฐาน จากที่ได้เห็นพัฒนาการ 10 ปีที่ผ่านมา ถือว่าเมียนมาพัฒนาได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องโทรคมนาคมที่เห็นผลกระทบเชิงบวก ชัดเจน สำหรับเรื่องระบบไฟฟ้ายังมีขาดแคลนบ้างช่วงหน้าร้อน แต่โดยทั่วไปก็พอใช้งานได้ ล่าสุดนี้รัฐบาลเมียนมาก็มีแผนที่จะแก้ไขปัญหายุ่งยากไฟดับในช่วงหน้าร้อน ด้วยการเร่งรัดการก่อสร้าง โรงไฟฟ้าเพิ่มรอบอย่างอีก 3 โรง ซึ่งคาดว่าจะหลังจากก่อสร้างเสร็จน่าจะบรรเทาและแก้ไขปัญหาลงไปได้

กรณีของบริษัทที่ 4 ธุรกิจค้าชุดอุตสาหกรรม สำหรับการบริการของภาครัฐพบว่าไม่มีความแม่นยำในกฎระเบียบ บางแห่งมีลักษณะคลุมเครือที่จะเกิดการเรียกรับเงินใต้โต๊ะได้ ล่าสุดพบ มีลักษณะของการออกกฎระเบียบวิธีปฏิบัติที่ทางรัฐไม่มีศักยภาพที่จะดำเนินการได้ทันทั่วทั้ง กรณีนี้ได้แก่ จากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 รัฐบาลได้มีการประกาศให้โรงงานกว่า 2,000 แห่ง ทั่วทั้งกึ่ง ต้องปิด เพื่อรอการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ว่าโรงงานมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดที่ดีหรือไม่ เมื่อผ่านการตรวจสอบแล้วจึงจะสามารถเปิดโรงงานได้ตามปกติอีกครั้ง ผลปรากฏว่า มีความล่าช้าในกระบวนการตรวจสอบเนื่องจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีจำนวนไม่เพียงพอ สามารถทำการตรวจได้เพียงไม่ถึง 100 โรงงานต่อวันเท่านั้น ทำให้มี หลายโรงงานที่ต้องปิดโรงงานเป็นระยะเวลาาน เพื่อรอเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบ สำหรับในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับในส่วนของโครงสร้างพื้นฐาน บริษัททราบว่าจะมีการพัฒนาปรับปรุงที่ดี เช่นการก่อสร้างเพิ่มเติมช่องจราจร การก่อสร้างสะพานใหม่เชื่อมระหว่างนิคมอุตสาหกรรมติลาวา กับย่างกุ้ง ในประเด็นเรื่องเสถียรภาพของระบบไฟฟ้าก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาได้มีการพัฒนาขึ้นมาจากเดิม ไฟดับปีละ 70 ครั้งตอนนี้ล่าสุดเท่าที่ได้บันทึกข้อมูลไว้เหลือปีละ 40 ครั้ง

กรณีของบริษัทที่ 5 ธุรกิจสีในงานก่อสร้าง ในด้านการบริการเพื่อเพิ่มความสะดวกในการ ดำเนินธุรกิจ บริษัทคิดว่าเมียนมามีหลายๆอย่างที่ยังล้าหลัง แต่ก็ได้เห็นความพยายามที่จะปรับปรุงและพัฒนาขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นระบบ E-Banking หรือ ระบบ Online payment ต่าง ๆ

ในด้านการเงินการธนาคาร บริษัทหวังให้มีความทันสมัยมากกว่านี้เนื่องจากปัจจุบันเน้นใช้ระบบเงินสดเป็นหลัก ซึ่งไม่สะดวกเป็นอย่างมาก ในส่วนโครงสร้างพื้นฐาน บริษัทมีความกังวลเรื่องของไฟฟ้า ทั้งในด้านกำลังการผลิตและด้านเสถียรภาพของระบบ ซึ่งปัจจุบันกำลังการผลิตไฟฟ้าเติบโตขึ้นไม่เร็วพอและไม่ทันต่อความต้องการ เสถียรภาพของระบบไฟฟ้าก็เป็นอีกสิ่งที่ต้องพัฒนาเนื่องจากในหลาย ๆ กระบวนการผลิตมีความอ่อนไหวต่อเสถียรภาพของระบบไฟฟ้า

กรณีของบริษัทที่ 6 ธุรกิจผลิตโครงสร้างเหล็ก บริษัทมีความประทับใจ ในการดำเนินงานของหน่วยงาน One Stop Service Center ที่สามารถให้บริการแก่นักลงทุนต่างชาติได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว อย่างไรก็ตามพบว่าบางครั้งภาครัฐมีมาตรการที่เร่งด่วน ที่เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ และไม่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ ตัวอย่างล่าสุดเช่น การประกาศปิดโรงงานเนื่องจากเหตุการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งดำเนินการโดยไม่มีมาตรการรองรับและไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนให้กับผู้ประกอบการ โชคดีที่ผู้บริหารนิคมติลาวาได้มีความตื่นตัว และเร่งรัดให้กระทรวงสาธารณสุขจัดส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบโรงงานภายในนิคมติลาวาด้วยความรวดเร็ว ทำให้โรงงานในนิคมติลาวา สามารถกลับมาเปิดดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน บริษัทถือว่าตัดสินใจได้อย่างถูกต้องที่ได้จัดตั้งโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมติลาวา ซึ่งถือว่าประสบปัญหาน้อยกว่าโรงงานอื่น ๆ ที่ตั้งอยู่นอกนิคมอย่างชัดเจน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้ง 6 บริษัท สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- บริการของหน่วยงานราชการมีความล่าช้า ไม่แม่นยำในกฎระเบียบ ค่าเช่าในการประสานงาน ในขณะที่เดียวกันก็เห็นความพยายามในการพัฒนาแก้ไขปัญหา
- มีความประทับใจการบริการของหน่วย one stop service Center ที่ให้บริการแก่นักลงทุน
- ในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมถือว่าพัฒนาได้อย่างประสบความสำเร็จในเวลาอันรวดเร็ว
- ในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าพบมีการพัฒนาที่ดีขึ้นแต่ยังคงต้องพัฒนาต่อไปให้ระบบไฟฟ้ามีเสถียรภาพมากกว่านี้
- ในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมโครงการก่อสร้างต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งการก่อสร้างสะพานอย่างกุ่ม-ติลาวาแห่งที่ 2 โครงการทางด่วนอย่างกุ่ม

โครงการพัฒนาปรับปรุงทางรถไฟอย่างกึ่ง-มันทะเลย์ โครงการสร้างสะพานใหม่ตามเส้นทางหลัก เป็นต้น

- ในด้านโครงสร้างพื้นฐานการบริการทางการเงิน มีการเริ่มพัฒนาระบบ E-Banking และ Online payment

ในส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการลงทุนโดยตรงในเมียนมา ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 1 กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปถือว่าบริการของหน่วยงานราชการยังไม่มีประสิทธิภาพ เว้นแต่บางหน่วยที่มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด อย่างเช่นกระทรวง Ministry of Investment and Foreign Economic Relation (MIFER) ที่มีระบบออนไลน์ ระบบไอที ที่ทันสมัยเพื่อรองรับนักลงทุน ตัวอย่างเช่นการจดทะเบียนบริษัทซึ่งสามารถทำได้ด้วยตัวเองผ่านระบบออนไลน์ และทำได้ในเวลาอันรวดเร็ว แต่เมื่อผ่านขั้นตอนนี้ไปไปสู่ขั้นตอนการขอใบอนุญาตจัดตั้งโรงงาน ขอใบอนุญาตผลิตสินค้า ก็จะพบกับระบบงานที่โบราณ และล่าช้า อีกปัญหาที่พบก็คือจากการที่กฎหมายมีออกใหม่มาขึ้น พบว่าในบางครั้งเจ้าหน้าที่หน่วยราชการเองก็ไม่รู้หรือไม่ชัดเจนในระเบียบวิธีปฏิบัติ ให้ถูกต้องตามกฎหมายใหม่

เนื่องด้วยปัญหาของระบบราชการที่ผ่านมา จึงมีคำแนะนำโดยทั่วไปว่าในการที่จะเข้าไปลงทุนในเมียนมา นักธุรกิจต่างชาติควรที่จะมีการจับคู่ธุรกิจ โดยจับมือกับนักธุรกิจท้องถิ่น เพื่อให้ นักธุรกิจท้องถิ่นชาวเมียนมาได้อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานราชการ ในสมัยที่เมียนมายังปิดประเทศอยู่ การจะเข้าไปลงทุนในเมียนมา ควรที่จะได้ติดต่อผ่านทางทหาร เนื่องจากในยุคนั้นทางทหารมีบทบาทควบคุมด้านเศรษฐกิจอยู่มาก แต่ต่อมาภายหลังในสมัยรัฐบาลประชาธิปไตย ทางทหารลดบทบาทไปมาก อย่างไรก็ตามผู้คนในเมียนมายังให้ความสำคัญในเรื่องเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเครือข่ายความสัมพันธ์จากที่ได้ร่วมสถาบันเดียวกัน ดังนั้นการมีสายสัมพันธ์กับนักธุรกิจท้องถิ่นชาวเมียนมายังถือว่าเป็นเรื่องที่สมควรจะทำเพื่อเข้าถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ ในที่สุดแล้วจะเข้าถึงและเข้าใจ บริบทต่าง ๆ ทั้งเกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการลงทุน ในเมียนมา สิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างความเชื่อถือ และสร้างโอกาส การลงทุนต่อไป

ทั้งนี้รูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นนิติสัมพันธ์ (การร่วมลงทุนในรูปแบบ Consortium หรือ Joint ventures) เสมอไป หากนักธุรกิจไทยมีประสบการณ์ค้าขายกับชาวเมียนมามานานมากพอ

มีข้อสังเกตว่ากลุ่มธุรกิจไทยที่เข้าไปภายหลัง อาจจะหาคู่ partner สำหรับการจับคู่ธุรกิจ ได้ยาก ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มนักธุรกิจท้องถิ่นเมียนมาที่มีวิสัยทัศน์ มีความเข้าใจในการทำธุรกิจกับ ชาวต่างชาติ มีจำนวนจำกัด และอาจจับคู่ธุรกิจกับรายใหญ่ๆ ที่เข้าไปก่อนหน้านี้แล้ว

ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีกรณีศึกษาหนึ่งที่น่าสนใจ กล่าวคือ เมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา มีกลุ่ม นักธุรกิจสนใจที่จะลงทุนในธุรกิจทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ ซึ่งไม้ที่มีอยู่ในเมียนมาเป็นไม้เนื้อแข็งมีคุณภาพ ดีเป็นที่ต้องการของตลาด แต่เนื่องด้วยความไม่พร้อมทางด้านการขนส่ง เมื่อรวมต้นทุนไม้คุณภาพ ดีที่มีราคาถูก รวมเข้ากับต้นทุนการขนส่งที่สูงจากแหล่งไม้เข้ามายังโรงงาน ทำให้การผลิตไม่คุ้มทุน และกลุ่มนักธุรกิจนี้ก็ล้มเลิกความคิดไปในที่สุด สรุปได้ว่า ด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่ขาดแคลน ทำให้ไม่สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้และทำให้เกิดการลงทุนในที่สุด

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 2 กล่าวว่า ระบบราชการน่าจะมีสภาพเหมือนประเทศไทยเมื่อ 15 ปีที่แล้ว มีประสิทธิภาพได้เคยประสานงานกับภาครัฐเพื่อจัดนิทรรศการแสดงสินค้า ปรากฏว่าใช้เวลาประสานงานกว่า 3 เดือน ดังนั้นการดำเนินงานที่ต้องประสานงานกับราชการต้อง เผื่อเวลาไว้มาก ๆ แต่ในการการจดทะเบียนบริษัทเดี๋ยวนี้เร็วขึ้นมาก 2-3 วันก็ได้แล้ว

ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ล่าสุดนี้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่น่าสนใจ ได้แก่ โครงการทางด่วนย่างกุ้ง ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงการประมูล นอกจากนี้ยังมีโครงการก่อสร้างสะพาน ข้ามทางแยก โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำ โครงการโรงไฟฟ้าที่ได้มีการอนุมัติไป 4 โครงการ ใหญ่ๆ มีการก่อสร้างระบบไฟฟ้า ทั่วประเทศ โครงการเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนเงินทุน โดยผ่านการกู้เงินจากต่างประเทศ ปัจจุบันอัตราการเข้าถึงไฟฟ้าอยู่ที่ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ ทางกรมเขื่อนมาตั้งเป้าไว้ว่า 8 ปี น่าจะเพิ่มอัตราการเข้าถึงไฟฟ้าได้ถึง 90 เปอร์เซ็นต์

ปัญหาเรื่องการพัฒนาโรงไฟฟ้า ดูเหมือนจะคลี่คลายหลังจากที่แต่เดิม รัฐบาลเมียนมา อุดหนุนค่าไฟฟ้า ทำให้ประชาชนใช้ไฟฟ้าในราคาถูกกว่าต้นทุนจริง มาเป็นเวลานาน เมื่อผู้ลงทุน โรงไฟฟ้าจะเข้ามาลงทุนก็จะติดปัญหาว่าเก็บค่าไฟได้น้อย ทำให้ไม่คุ้มทุน แต่ล่าสุดรัฐบาลเมียน มาเริ่มลดการอุดหนุนค่าไฟฟ้า ทำให้ค่าไฟกลับมาใกล้เคียงกับต้นทุนจริงอีกครั้ง โครงการโรงไฟฟ้า จึงเริ่มกลับมามีความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ และมีผู้สนใจลงทุนอย่างจริงจัง

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 3 กล่าวว่า การบริการของภาครัฐก็ยังพบในความล่าช้า อยู่บ้าง แต่ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่าเป็นเรื่องปกติของประเทศที่เพิ่งจะเปิดใหม่ บางครั้งจะพบว่า กฎหมายพูดไว้อย่างหนึ่ง แต่ขั้นตอนการปฏิบัติก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง และยังมี Red tape อยู่มาก

ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เรื่องระบบไฟฟ้า ถือว่าดีขึ้นหลังจากที่มีการปรับค่าไฟขึ้นมา มีการพัฒนาโรงไฟฟ้าขนาดเล็ก ๆ 2-3 เมกะวัตต์ ในจุดที่ระบบสายส่งไปไม่ถึง

รูปแบบการย้ายฐานการผลิตจากไทยมายังเมียนมาไม่ได้เป็นไปโดยฉับพลัน สิ่งที่พบได้มากกว่าคือการลงทุนใหม่จากไทย เช่น ทำโรงไฟฟ้า ทำโรงงานประกอบพลาสติก โรงงานปุ๋ย มีหลายธุรกิจที่มาในลักษณะของเทรดเดอร์ ทำธุรกิจซื้อมาขายไป เป็นลักษณะการสังเกตดูคู่แข่ง มีบ้างบางส่วนที่ย้ายฐานการผลิตเข้าไปแต่ก็เป็นในระดับสเกลเล็ก ทั้งนี้เนื่องจากการแข่งขันในตลาดเมียนมา มีค่อนข้างสูง การเข้าไปลงทุนในเมียนมาส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในเขตย่างกุ้งและเป็นพิเศษในเขตเศรษฐกิจพิเศษติลาวา ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีมากกว่า ส่วนการลงทุนโรงไฟฟ้ามักจะอยู่ตามพื้นที่ห่างไกลซึ่งได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีมาก

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ท่านที่ 4 กล่าวว่า พบว่าการบริการของภาครัฐมีความล่าช้า และบางครั้งมีขั้นตอนที่ดูเหมือนจะไม่จำเป็นมากเกินไป เช่นการเข้าไปหารือในเรื่องเล็กน้อยก็ต้องทำจดหมายนำเรียนไปก่อนทุกครั้ง

มีข้อสังเกตว่าระเบียบข้อบังคับบางอย่างประกาศออกมา แต่ทางรัฐก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ อาจเนื่องด้วยกำลังเจ้าหน้าที่ไม่พอ ซึ่งในท้ายที่สุดส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ตัวอย่างเช่น เมื่อครั้งรัฐบาลนำโดยพรรค NLD เข้ามาบริหารประเทศใหม่ๆ มีการตรวจสอบความปลอดภัยในการก่อสร้างอาคารสูง ได้มีการสั่งหยุดการก่อสร้างทั้งหมดจนกว่าจะได้รับการตรวจสอบจากภาครัฐ แต่เนื่องจากภาครัฐมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ทำให้การตรวจสอบเป็นไปได้โดยล่าช้า ส่งผลกระทบต่อการส่งมอบงานของผู้ประกอบการ อีกตัวอย่างหนึ่งได้แก่การสั่งปิดโรงงานและสำนักงาน เนื่องจากเหตุโรคระบาดโควิด-19 โดยโรงงานและสำนักงานต่าง ๆ จะเปิดทำการได้อีกครั้ง เมื่อได้รับการตรวจสอบมาตรการความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แต่เนื่องจากโรงงานและสำนักงานที่สั่งปิดมีจำนวนมาก ทั้งย่างกุ้งไม่น้อยกว่า 6,000 แห่ง ในขณะที่กำลังของเจ้าหน้าที่ทำการออกตรวจได้เพียงวันละ 100 แห่งเท่านั้น

ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในเรื่องระบบไฟฟ้าแม้ว่าจะมีโรงไฟฟ้าใหม่ๆเกิดขึ้น แต่การใช้ไฟฟ้าก็เพิ่มขึ้นเช่นกันทำให้ยังมีปัญหาเรื่องความเสถียรภาพของระบบไฟฟ้าอยู่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้ง 4 ท่าน สามารถสรุปประเด็นร่วมที่สำคัญได้ดังนี้

- โดยทั่วไปถือว่าบริการของหน่วยงานราชการยังไม่มีประสิทธิภาพ เว้นแต่บางหน่วยที่มีการพัฒนาที่ดี

- ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เห็นว่าเมียนมายังขาดแคลนอยู่มาก อย่างไรก็ตามรัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงปัญหานี้และได้พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมาอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการลงทุนในต่างประเทศตามแนวคิดความได้เปรียบของการแข่งขันของชาติ

เงื่อนไขปัจจัยการผลิต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เงื่อนไขปัจจัยการผลิตที่เป็นแรงจูงใจของการลงทุนในต่างประเทศของเมียนมาได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ จำนวนแรงงานไร้ทักษะ ทรัพยากรทางกายภาพ และธรรมชาติ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ส่วนปัจจัยการผลิตที่ไม่ได้เป็นแรงจูงใจในการลงทุนต่างประเทศของเมียนมาได้แก่ เงินทุน ปัจจัยการผลิตก้าวหน้า เช่น โครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย จำนวนสถาบันการศึกษาชั้นสูง แรงงานที่มีทักษะชั้นสูง

ปัจจัยการผลิตด้านทรัพยากรมนุษย์ จำนวนแรงงานไร้ทักษะ เป็นแรงจูงใจที่สำคัญของบริษัทที่ 4 และบริษัทที่ 6 ที่มีลักษณะงานเป็น labour intensive ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการที่ประเทศเมียนมามีอัตราค่าแรงต่ำ ส่วนปัจจัยการผลิตด้านทรัพยากรทางกายภาพและธรรมชาติ เป็นแรงจูงใจที่สำคัญของบริษัทที่ได้เข้าไปลงทุนในเมียนมาก่อนหน้านั้นแล้วเช่น บริษัทปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ที่ได้ลงทุนสัมปทานขุดเจาะก๊าซธรรมชาติ และทำการส่งออกก๊าซธรรมชาติกลับมายังประเทศไทย ส่วนปัจจัยการผลิตด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เป็นแรงจูงใจที่สำคัญของบริษัทที่ได้เข้าไปลงทุนในเมียนมาก่อนหน้านี้ได้แก่ บริษัท อิตาเลียนไทยดีเวลอปเมนต์ จำกัด (มหาชน) ที่ได้ลงทุนสัมปทานโครงการนิคมอุตสาหกรรมทวายซึ่งใช้ประโยชน์จากที่ตั้งโครงการ โดยพยายามสร้างเป็นช่องทางส่งสินค้าจากประเทศไทยไปยังอินเดีย ตะวันออกกลาง และยุโรป ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาการขนส่งได้

เงื่อนไขปัจจัยความต้องการสินค้าและบริการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยความต้องการสินค้าและบริการเป็นแรงจูงใจของการลงทุนในต่างประเทศของเมียนมาที่มีน้ำหนักมากที่สุด ทุกบริษัทที่ได้ไปสัมภาษณ์มาได้แสดงชัดเจนว่า การเข้ามาลงทุนในตลาดเมียนมานั้นเป็นการลงทุนเพื่อแสวงหาตลาดใหม่ ๆ ที่มีความต้องการสินค้าและบริการ อย่างยิ่งยวด บริษัทเหล่านี้โดยส่วนใหญ่แล้ว สำหรับตลาดในประเทศไทยถือเป็นบริษัทที่มีแบรนด์ที่แข็งแกร่ง มีความสามารถในการแข่งขันในระดับสูง สิ่งเหล่านี้เป็นพลังให้สามารถเข้าถึงตลาดต่างประเทศได้มากกว่าคู่แข่งใน ประกอบกับตลาดเมียนมาแม้ยังไม่มี

ขนาดใหญ่เท่าประเทศไทยในปัจจุบันแต่ทว่าเป็นตลาดที่มีศักยภาพสามารถเติบโตได้อีกมาก โดยสังเกตจากข้อมูลประชากรและ GDP

ปัจจัยอุตสาหกรรมเชื่อมโยง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เงื่อนไขปัจจัยอุตสาหกรรมเชื่อมโยง ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจของการลงทุนในต่างประเทศของบริษัทที่ 2 และบริษัทที่ 4

โดยในกรณีของบริษัทที่ 2 ธุรกิจตกแต่งภายในร้านค้า ซึ่งเป็นธุรกิจบริการ ได้มาลงทุนในเมียนมาเนื่องจากติดตามกลุ่มลูกค้าเดิมของตนเองในประเทศไทย มายังเมียนมา และในกรณีของบริษัทที่ 4 ธุรกิจก๊าซอุตสาหกรรม ได้มาลงทุนในเมียนมา เนื่องจากการเติบโตของนิคมอุตสาหกรรมติลาว่า ที่ได้มีบริษัทที่เป็นอุตสาหกรรมการผลิตต้นน้ำ อุตสาหกรรมเหล่านี้มีความต้องการใช้ก๊าซอุตสาหกรรมในปริมาณที่สูง และเมื่อบริษัทที่ 4 ประสบความสำเร็จในการทำสัญญาบริการระยะยาว บริษัทจึงได้ลงทุนจัดตั้งโรงงานแยกอากาศ เพื่อดำเนินธุรกิจอย่างเต็มตัว หนึ่งในกลุ่มลูกค้าที่น่าสนใจคือกลุ่มลูกค้าโรงพยาบาล ซึ่งมีความต้องการใช้ก๊าซอุตสาหกรรมเพื่อการแพทย์เช่นกัน โดยปัจจุบันมีกลุ่มโรงพยาบาลธนบุรีที่ได้เข้าไปลงทุนสร้างโรงพยาบาลที่ทันสมัยในเมืองย่างกุ้ง และจากที่ได้เคยใช้บริการกันมาในประเทศไทยโรงพยาบาลธนบุรีจึงได้ใช้บริการของบริษัทที่ 4 เพื่อส่งก๊าซอุตสาหกรรมเพื่อการแพทย์ให้โรงพยาบาลในเครือแห่งใหม่ในเมียนมา

ปัจจัยกลยุทธ์ของบริษัท โครงสร้างอุตสาหกรรม และผู้แข่งขัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เงื่อนไขปัจจัยกลยุทธ์ของบริษัท โครงสร้างอุตสาหกรรม และผู้แข่งขัน ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจของการลงทุนในต่างประเทศของทุกบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหัวข้อโครงสร้างอุตสาหกรรม เนื่องจาก สภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีลักษณะอิมพอร์ต การเติบโตของยอดขายและผลกำไรในประเทศไม่ได้พุ่งทะยานเหมือนเมื่อก่อน ในขณะที่ต้นทุนค่าแรงขั้นต่ำสูงขึ้นกว่าเดิมมาก เป็นไปดังที่รัฐบาลได้ประกาศว่าประเทศไทยได้เข้าสู่สภาพ ติดกับดักของประเทศรายได้ปานกลาง ซึ่งรัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงปัญหานี้ และได้พยายามสร้างการเติบโตใหม่ๆหรือที่เรียกว่า New S-Curve หรืออุตสาหกรรม 4.0 โดยการผลักดันโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic corridor) เพื่อให้เกิดการลงทุนที่มีลักษณะเป็นการลงทุนที่ใช้แรงงานที่มีทักษะสูง เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง สิ่งเหล่านี้ผลักดันโครงสร้างอุตสาหกรรมให้ปรับเปลี่ยนไป อุตสาหกรรมเดิมของไทยจึงต้องย้ายฐานตัวเองออกไป มองหาตลาดและปัจจัยการผลิต ในที่ใหม่ที่เหมาะสมกับรูปแบบธุรกิจของตนเอง ผลกระทบเชิงโครงสร้างนี้จึงส่งผลกระทบต่อทั้งตัวบริษัทเองและคู่แข่ง

ภาพประกอบ 9 แผนผังแสดงสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการลงทุนในต่างประเทศตาม
แนวคิดความได้เปรียบของการแข่งขันของชาติ

ผลการวิเคราะห์ SWOT ของเมียนมา

Strength

1. รัฐบาลมีความตั้งใจจริงที่จะปฏิรูป
2. มีประชากรในวัยทำงานจำนวนมาก และด้วยค่าแรงที่ต่ำ จึงดึงดูดการลงทุน
จากต่างประเทศ
3. ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็น ที่ดิน แหล่งน้ำ ก๊าซธรรมชาติ
และแร่ธาตุ
4. มีทรัพยากรการเกษตร ที่สามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตได้อีกมาก
5. มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว

Weakness

1. รัฐบาลมีการจัดการเศรษฐกิจมหภาคที่อ่อนแอ และขาดประสบการณ์
เกี่ยวกับกลไกการตลาด

2. มีความสามารถอย่างจำกัดในการจัดหางบประมาณ
3. ภาคการเงินมีการพัฒนาช้ากว่าที่ควร
4. การขาดแคลนระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการขนส่ง และการเข้าถึงกระแสไฟฟ้า
5. ระดับการศึกษาและการสาธารณสุข อยู่ในระดับต่ำ
6. ไม่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ

Opportunities

1. ท่าเรือที่ตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ โดยตั้งอยู่ระหว่างประเทศจีนและประเทศอินเดีย
2. มีศักยภาพที่จะพัฒนาพลังงานทดแทน
3. มีศักยภาพในการลงทุนในหลายๆภาคอุตสาหกรรม

Threats

1. ความเสี่ยงจากการปฏิรูปเศรษฐกิจและการเปิดตลาดเสรี
2. ความเสี่ยงจากสภาวะอากาศของโลกเปลี่ยนแปลง
3. ภาวะมลพิษจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
4. ความตึงเครียดภายในอันเกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์

(Cyn-Young Park, 2012)

สรุปผลการวิเคราะห์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของบริษัทเอกชนไทย ในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สามารถแยกพิจารณาเป็น 2 ปัจจัยได้แก่

1. ปัจจัยภายในบริษัทเอกชนไทย

บริษัทเอกชนไทยตัดสินใจลงทุนโดยตรงเนื่องจากมี

ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ

- การมีแบรนด์ที่ดีและแข็งแกร่ง
- การมีคุณภาพสินค้าและบริการที่ดี
- การมีบริการหลังการขายที่ดี
- การมีเงินทุน และ

- การมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ
ข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง
- การมีประสิทธิภาพในการบังคับบัญชางาน
- การควบคุมต้นทุน และความเสี่ยง

2. ปัจจัยภายนอก

บริษัทเอกชนไทยตัดสินใจลงทุนโดยตรงเนื่องจากประเทศเมียนมามี

ข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง เกิดจาก 3 ปัจจัยได้แก่

ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI

ปัจจัยเชิงบวก

- ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ตามที่ทางการได้ประชาสัมพันธุ์ไว้
- รัฐบาลให้ความสำคัญ อย่างมากต่อนโยบาย FDI
- มีการปรับปรุงข้อกำหนดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีการปรับปรุง มีการพัฒนา กฎระเบียบให้มีความชัดเจน และมีการผ่อนคลายในบางภาคของธุรกิจ

ปัจจัยเชิงลบ

- นโยบายส่งเสริมการลงทุนของเมียนมา ใกล้เคียงกับของประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในกลุ่ม CLMV
- เมียนมาเน้นหนักสนับสนุนอุตสาหกรรมภาคผลิตมากกว่าอุตสาหกรรมภาคบริการ
- เมียนมาควรมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- เมียนมาควรที่จะมีมาตรการป้องกันอุตสาหกรรมในประเทศมากขึ้น
- ข้อจำกัดจากที่คณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่อนุญาตให้มีการเช่าช่วงที่ดิน
- ข้อจำกัดจากการเข้มงวดรูปแบบการดำเนินธุรกิจจากคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่หมดเร็วเกินไป

- การมีกฎหมายเก่า ที่ยังคงใช้งานอยู่
- ความไม่พร้อมในส่วนของรัฐ ในส่วนมาตรการที่เป็น Non-Tariff Barriers

ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์

ปัจจัยเชิงบวก

- เมียนมามีศักยภาพเป็นขนาดตลาดที่ใหญ่ แต่ยังมีการแข่งขันจากทุนต่างชาติน้อย
- การมีประสิทธิภาพ จากการตั้งโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมดี ลาวา ทำให้มี economy of scale ของกำลังการผลิตที่เหมาะสม
- การมีประสิทธิภาพ จากการผลิตสินค้าในเมียนมา ทำให้สามารถลดค่าต้นทุนการขนส่ง นำเข้าส่งออกได้ทันที
- แนวโน้มค่าเช่าสำนักงานมีทิศทางลดลงมาก
- ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์
- แรงงานที่มีส่วนใหญ่มักเป็นแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ

ปัจจัยเชิงลบ

- ขาดแรงงานที่มีทักษะฝีมือ
- ปัญหาการพัฒนาฝีมือแรงงานรวมถึงเรื่องการศึกษาพื้นฐาน
- ปัญหาการพัฒนา supply chain ในภาคการผลิต
- ปัญหาการปฏิรูปที่ดินให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

ปัจจัยด้านความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ

ปัจจัยเชิงบวก

- หน่วย one stop service Center ที่ให้บริการแก่นักลงทุน มีการบริการที่ดีเยี่ยม
- ในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมถือว่าพัฒนาได้อย่างประสบความสำเร็จในเวลาอันรวดเร็ว
- ในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม มีโครงการก่อสร้างต่าง ๆ มากขึ้น

- ในด้านโครงสร้างพื้นฐานการบริการทางการเงิน มีการเริ่มพัฒนาระบบ E-Banking และ Online payment
- ในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าพบมีการพัฒนาที่ดีขึ้น

ปัจจัยเชิงลบ

- บริการของหน่วยงานราชการยังไม่มีประสิทธิภาพ เว้นแต่บางหน่วยที่มีการพัฒนาที่ดี
- เมียนมายังขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานอยู่อีกมาก
- บริการของหน่วยงานราชการมีความล่าช้า ไม่แม่นยำในกฎระเบียบ ล่าช้าในการประสานงาน
- ในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าต้องพัฒนาต่อไปให้ระบบไฟฟ้ามีเสถียรภาพมากกว่านี้

ภาพประกอบ 10 แผนผังแสดงสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยภายในของ บริษัทเอกชนไทยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่ง เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาที่มีผลต่อการตัดสินใจของบริษัทเอกชนไทยในการลงทุนในประเทศสาธารณรัฐแห่ง สหภาพเมียนมา โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลการลงทุนโดยตรง ประเทศของบริษัทเอกชนไทย ที่ ปัจจุบันได้ดำเนินธุรกิจอยู่ในประเทศเมียนมา นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ เกี่ยวข้อง จากภาครัฐและจากหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูตไทยในย่างกุ้ง สมาคมนักธุรกิจไทยในเมียนมา และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

สรุปและอภิปราย

ผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและ ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิเพิ่มเติม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สำหรับปัจจัยภายในที่มีผลต่อการตัดสินใจของบริษัทเอกชนไทยในการลงทุนนั้น ทาง ทฤษฎีการลงทุนโดยตรงต่างประเทศอย่างผสมผสาน (Eclectic Theory) ได้อธิบายว่าเกิดจาก 2 ข้อ ได้เปรียบที่บริษัทเอกชนมีอยู่ในองค์กร ได้แก่ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของและข้อได้เปรียบจาก การทำภายในบริษัทเอง ซึ่งผลการศึกษาก็น่าสนใจสอดคล้องเป็นไปตามทฤษฎี และเมื่อได้วิเคราะห์ ข้อมูลลึกลงไปในรายละเอียดสามารถเฉพาะระบุเจาะจงให้เห็นภาพชัดเจนได้ ว่า กรณี บริษัทเอกชนไทยกับการลงทุนในเมียนมา ข้อได้เปรียบในประเด็นเรื่องใดเป็นข้อที่มีน้ำหนัก และมีความ สำคัญเหนือประเด็นเรื่องอื่น ๆ

ข้อได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ ประเด็นเรื่องที่มีความสำคัญสูงสุด คือการมีแบรนด์ที่ดี และแข็งแกร่ง อันดับรองลงมาคือการมีคุณภาพสินค้าและบริการที่ดี อันดับถัดไปได้แก่ การมี บริการหลังการขายที่ดี การมีเงินทุน และการมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ ประเด็นที่การมี แแบรนด์ที่ดีและแข็งแกร่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญสูงสุด สามารถอธิบายได้ว่า แแบรนด์ที่ดีและ แข็งแกร่งจากประเทศไทย นั้นเกิดจากการเคี่ยวกรำที่ยาวนานจากการแข่งขันในตลาดในประเทศ ไทย จนแบรนด์ประสบความสำเร็จสามารถอยู่รอดได้ในตลาดและเป็นที่ยอมรับของนักธุรกิจคู่ค้า และกลุ่มผู้บริโภคชาวไทย และเมื่อแบรนด์เหล่านี้ขยายฐานไปบุกตลาดในเมียนมา ก็ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เกิดจากความสามารถของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทางด้านการตลาดอย่างโชก

ไซน และจากการได้รับการตอบรับที่ดีจากชาวเมียนมา ซึ่งมีความคุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์จากประเทศไทย ไม่ว่าจะผ่านทางสินค้าที่ได้นำเข้า หรือจากการที่ได้มาใช้ชีวิตทำงานอยู่ในประเทศไทย และได้ใช้สินค้าและบริการเมื่อครั้งอยู่ในประเทศไทย ในภาพกว้าง ความเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีลักษณะวัฒนธรรมและศาสนาใกล้เคียงกันระหว่างไทยกับเมียนมาก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สินค้าและบริการของไทยได้รับความนิยม เป็นที่ยอมรับว่ามีคุณภาพดี ทำให้สามารถปรับเข้ากับตลาดเมียนมา และบริบทวิถีชีวิตของชาวเมียนมาได้โดยง่าย

ข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง ประเด็นเรื่องที่มีความสำคัญสูงสุดคือการมีประสิทธิภาพในการบังคับบัญชางาน อันดับรองลงมาคือประเด็นการควบคุมต้นทุน และความเสี่ยง ประเด็นการมีประสิทธิภาพในการบังคับบัญชางาน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญสูงสุดในมุมมองของบริษัทเอกชนไทย สามารถอธิบายได้ว่า มีเหตุที่มาจาก 2 สาเหตุ สาเหตุแรกคือการที่เอกชนเมียนมายังไม่มีความสามารถในการทำธุรกิจ ยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องกลยุทธ์การตลาด อีกสาเหตุคือ การมีประสิทธิภาพในการบังคับบัญชางานส่งผลโดยตรงต่อเรื่องของประเด็นการควบคุมต้นทุน จึงเป็นภารกิจที่ทุกบริษัทต้องจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อผลกำไรสูงสุด

สำหรับในส่วนปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการตัดสินใจของบริษัทเอกชนไทยในการลงทุนในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ทางทฤษฎีการลงทุนโดยตรงต่างประเทศอย่างผสมบูรณา (Eclectic Theory) ได้อธิบายว่าปัจจัยภายนอกถือเป็นข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง ซึ่งเกิดจาก 3 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI ปัจจัยด้านเศรษฐกิจศาสตร์ และปัจจัยด้านความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ

โดยปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนมากที่สุดได้แก่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจศาสตร์ ในด้านการแสวงหาตลาด ถึงแม้ว่าตลาดเมียนมายังมีขนาดไม่ใหญ่ แต่บริษัทเอกชนไทยเชื่อว่าตลาดเมียนมาเป็นตลาดที่มีศักยภาพในการขยายตัวได้อีกมาก อีกทั้งขณะนี้คู่แข่งยังมีไม่มาก จึงเป็นโอกาสที่ดีในการใช้กลยุทธ์ผู้นำตลาดเข้าไปบุกเบิก ทั้งนี้ความเสี่ยงก็มีมากเช่นกัน โดยแต่ละบริษัทก็มีวิธีบริหารความเสี่ยงแตกต่างกันออกไป ส่วนมากจะเน้นใช้ข้อได้เปรียบในการทำภายในบริษัทเองเพื่อควบคุมต้นทุนเป็นการลดความเสี่ยงไปด้วยในตัว บางบริษัทใช้วิธีการลดความเสี่ยงทางการเงินโดยใช้ Financial leverage มีการกู้เงินจากสถาบันการเงินมาใช้ในการลงทุนบางส่วน และมีการร่วมลงทุนกับหุ้นส่วนชาวเมียนมา ซึ่งบางบริษัททำเพื่อลดการใช้ equity ของตนเองให้น้อยที่สุด ในขณะที่บางบริษัททำเพื่อลดปัญหาการติดต่อประสานงานทั้งกับภาครัฐและกับลูกค้า

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจศาสตร์ในด้านการแสวงหาประสิทธิภาพเป็นแรงจูงใจในลำดับถัดมา ทั้งนี้เนื่องจากการจัดตั้งโรงงานในเมียนมาสามารถลดต้นทุนค่าขนส่งได้ทันที จากเดิมต้องนำเข้า

จากประเทศไทยผ่านทางด่านแม่สอด-เมียวดี การเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมติลาวา เป็นตัวเร่ง การตัดสินใจที่สำคัญมาก ต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เนื่องจากนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้ มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีเงื่อนไขกฎระเบียบที่ชัดเจนเอื้อต่อการลงทุน มีโครงสร้าง พื้นฐานที่ได้มาตรฐาน และยังอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษอีกด้วย

สำหรับปัจจัยด้านเศรษฐกิจศาสตร์ในด้านการแสวงหาทรัพยากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าแรงที่ ถูก พบว่าไม่ได้เป็นแรงจูงใจหลัก และปัจจัยด้านเศรษฐกิจศาสตร์ในด้านการแสวงหาสินทรัพย์ ไม่ได้ เป็นแรงจูงใจเลย สำหรับกรณีการแสวงหาสินทรัพย์นั้นมักจะเป็นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ FDI ที่เกิดขึ้นในประเทศที่มีการพัฒนาแล้วมากกว่า

ในส่วนปัจจัยย่อยอีกสองประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI และปัจจัยด้าน ความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ ถือว่าปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI มีผลต่อการตัดสินใจลงทุน รองลงมา เหตุผลคือ ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริม FDI นี้เป็น สิ่งที่อำนวยความสะดวกประโยชน์ให้กับ บริษัทเอกชนที่เข้าไปลงทุนได้ทันทีที่ได้รับการอนุญาต หากเงื่อนไขเหล่านี้ เมียนมาไม่มีหรือมีด้อย กว่าประเทศอื่นที่ดึงดูด FDI เช่นเดียวกัน ก็จะทำให้เสียเปรียบได้ ส่วนปัจจัยด้านความสะดวกใน การดำเนินธุรกิจถือได้ว่ามีผลต่อการตัดสินใจลงทุนน้อยที่สุด เห็นได้ชัดเจนจากสภาพระบบ โครงสร้างพื้นฐานของเมียนมาที่อาจกล่าวได้ว่าด้อยกว่าคู่แข่งอย่างกัมพูชา แต่ปรากฏว่า บริษัทเอกชนไทยกลับมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพความไม่เอื้อไม่สะดวกในการ ดำเนินธุรกิจในเมียนมาได้เป็นอย่างดี โดยสามารถปรับระดับประกอบธุรกิจให้เดินต่อไปได้ด้วยความ ช่วยเหลือจากคู่ธุรกิจชาวเมียนมาและกลุ่มนักธุรกิจไทยรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์ในเมียนมามาก่อน ไม่ว่าจะเป็นการแนะนำวิธีการช่องทางในการเดินเอกสารขออนุญาตต่าง ๆ กับกรมกองต่าง ๆ ใน เมียนมาให้ได้รวดเร็ว จนไปถึงคำแนะนำการเตรียมการในกรณีไฟฟ้าดับว่าควรต้องระมัดระวังใน จุดใดเป็นพิเศษ

หากจะต้องจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของบริษัทเอกชนไทย ในการลงทุนในเมียนมาแล้ว คงจะต้องยกให้ปัจจัยภายนอกข้อได้เปรียบจากสถานที่ตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของเมียนมาได้แก่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจศาสตร์ ว่าด้วยการแสวงหาตลาดใหม่ๆ ซึ่งจะ เป็นปัจจัยที่บ่งชี้ว่าการลงทุนจะได้ หรือมีแนวโน้มสูงที่จะได้ ผลตอบแทนที่คุ้มค่าในอนาคต ภายใต้ ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ในลำดับความสำคัญถัดมาที่สำคัญไม่แพ้กัน ได้แก่ ปัจจัยภายในส่วนข้อ ได้เปรียบของการเป็นเจ้าของ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของแต่ละบริษัท ก่อนที่จะพิจารณาจะไปลงทุน โดยตรงในต่างประเทศ ควรที่จะต้องมั่นใจในศักยภาพความพร้อมของบริษัท และแบรนด์ของ

บริษัท โดยเมื่อบริษัทได้พิจารณาสองข้อแรกนี้และเห็นเหมาะสมที่จะลงทุนโดยตรง ประเด็นปัจจัยอื่น ๆ ก็เป็นประเด็นความสำคัญลดหลั่นรองลงไปตามลำดับดังนี้

ปัจจัยภายนอกด้านนโยบายส่งเสริม FDI ซึ่งประเทศผู้รับการลงทุนโดยส่วนมากมีการให้สิทธิประโยชน์การลงทุนใกล้เคียงกัน ลำดับถัดมา ปัจจัยภายนอกด้านความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งในประเด็นนี้แม้ความสะดวกในเมียนมาจะไม่มากแต่ก็พอมีหนทางลดความไม่สะดวกหรือปรับตัวได้ และสุดท้าย ปัจจัยภายในส่วนข้อได้เปรียบจากการทำภายในบริษัทเอง ซึ่งถือเป็นเรื่องพื้นฐานภายในแต่ละบริษัทที่โดยส่วนใหญ่ภายใต้สภาพการแข่งขันที่เข้มข้นในปัจจุบันสามารถทำได้อยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทเอกชนไทย

1. บริษัทเอกชนไทยควรที่จะได้ทำการประเมินว่าตนเองมีแบรนด์ที่ดีและแข็งแกร่งหรือไม่ สำหรับตลาดในประเทศไทย เนื่องจากผู้บริโภคชาวเมียนมามีความคุ้นเคยกับสินค้าและบริการจากไทย ดังนั้นหากมีแบรนด์ที่ดีและเป็นที่ยอมรับในประเทศไทย ก็จะสามารถสร้างการรับรู้ได้ง่ายขึ้นในตลาดเมียนมา

2. บริษัทเอกชนไทยควรที่จะได้ทำการประเมินตนเอง ถึงระบบการบังคับบัญชาควรที่จะต้องมีประสิทธิภาพไม่ย่อหย่อน รวมถึงการควบคุมต้นทุนและความเสี่ยง เนื่องจากเป็นส่วนงานที่สำคัญที่บริษัทต้องทำภายในบริษัทเอง และโดยมากทำโดยพนักงานที่ได้รับความไว้วางใจเคยร่วมงานกันมานาน

3. เพื่อได้ประโยชน์จากนโยบายส่งเสริม FDI อย่างเต็มที่ บริษัทเอกชนไทยที่อยู่ในภาคการผลิต หากเป็นไปได้ ควรพิจารณาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะได้รับการอำนวยความสะดวกในการลงทุนเป็นอย่างดี เป็นการแก้ปัญหาในเรื่องการติดต่อประสานงานกับภาครัฐโดยการใช้บริการของ One Stop Service Center และได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากโครงสร้างพื้นฐานที่วางไว้ในโครงการเป็นอย่างดี แต่สำหรับบริษัทเอกชนไทยที่อยู่ในภาคบริการ ควรที่จะต้องได้เตรียมการรับมือกับความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาล เมียนมายังไม่ได้มีนโยบายที่ส่งเสริมธุรกิจภาคบริการมากเท่าที่ควร

4. ตามที่ผลการศึกษาชี้ว่าบริษัทเอกชนไทยมองตลาดเมียนมาว่าเป็นตลาดที่มีศักยภาพ ข้อเสนอแนะที่มีเพื่อให้การเจาะตลาดเมียนมาทำได้โดยมีประสิทธิภาพคือ ในกรณีที่มีบริษัทเอกชนไทยที่มีความคุ้นเคยกับตลาดเมียนมามาก่อน โดยอาจมีคู่ค้า ตัวแทนจำหน่าย ที่

ไว้วางใจได้ อาจเข้าลงทุนในเมียนมาโดยการร่วมทุนกับคู่ค้านักธุรกิจท้องถิ่น ซึ่งจะได้ประโยชน์ในเรื่องเครือข่ายการตลาดในท้องถิ่นได้ ส่วนบริษัทเอกชนไทยที่ยังใหม่ต่อตลาดเมียนมาอาจขอคำปรึกษาเพิ่มเติมได้จาก สถานเอกอัครราชทูตไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า หรือ สมาคมนักธุรกิจไทยในเมียนมา

5. เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ การได้ร่วมทุนกับคู่ค้านักธุรกิจท้องถิ่นที่ไว้ใจได้ จะยังประโยชน์ในการให้นักธุรกิจท้องถิ่นในการติดต่อประสานงานกับภาครัฐให้ได้รับความสะดวก ส่วนบริษัทเอกชนไทยที่ยังใหม่ต่อตลาดเมียนมา อาจพิจารณาใช้บริการ บริษัทที่ปรึกษาทางบัญชีและกฎหมาย ท้องถิ่น ช่วยในการติดต่อประสานงานกับทางภาครัฐได้

6. บริษัทเอกชนไทยควรต้องระวังการแข่งขันด้านราคาจากสินค้าลอกเลียนแบบหรือสินค้าด้อยคุณภาพที่วางขายในตลาดเมียนมาเนื่องจาก เมียนมา ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

7. นักธุรกิจไทยควรที่จะต้องได้ฝึกหัดเรียนรู้ภาษาเมียนมาซึ่งจะช่วยให้ก้าวข้ามช่องว่างทางภาษา ทำให้สามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ การพยายามเรียนรู้ภาษาเมียนมานั้นเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่เป็นบวกอย่างมาก ชาวเมียนมาจะชื่นชอบและประทับใจมาก หากมีชาวต่างชาติพยายามที่จะเรียนรู้ภาษาของเขา การหวังพึ่งจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสารโดยคิดว่าเมียนมาเคยอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษ ชาวเมียนมาจึงควรที่จะใช้ภาษาอังกฤษได้ดีนั้น เป็นความคิดที่ผิด เนื่องจากชาวเมียนมาที่ใช้ภาษาอังกฤษได้ดีนั้นมีจำนวนน้อยมาก ๆ

8. เนื่องจากเมียนมามีกลุ่มชาติพันธุ์มากมายหลายกลุ่มในประเทศ จึงควรที่จะได้เข้าใจถึงที่มาและความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่ม เนื่องจากบางกลุ่มอาจมีความขัดแย้งระหว่างกันอยู่

9. แม้ว่าเมียนมาในปัจจุบันมีการเปิดกว้างและให้เสรีทางการค้ามากขึ้น มีภาพลักษณ์ที่ดีมากขึ้นในสังคมโลก แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีบางกลุ่มธุรกิจที่หลงเหลือตกทอดมาจากยุคการปิดประเทศซึ่งกลุ่มธุรกิจเหล่านั้นมีภาพลักษณ์ที่ไม่ชาวสะอาดนัก บางกลุ่มพัวพันกับการค้ายาเสพติด ในขณะที่บางกลุ่มมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอำนาจเก่าที่มีมลทินจากเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน การติดต่อคบค้ามีความสัมพันธ์กับกลุ่มธุรกิจเหล่านี้อาจทำให้บริษัทเอกชนไทยมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดีไปด้วย ในมุมมองของคู่ค้าฝั่งยุโรปและอเมริกาได้ ดังนั้นจึงควรมีความระมัดระวังและตรวจสอบผลกระทบอย่างรอบด้านก่อนที่จะมีความสัมพันธ์กับกลุ่มธุรกิจเหล่านี้

ข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล

1. รัฐบาลเมียนมาควรที่จะได้มีการส่งเสริมธุรกิจภาคบริการควบคู่ไปกับภาคการผลิต รวมไปถึงภาคโรงแรมและการท่องเที่ยวด้วย ซึ่งยังขาดการส่งเสริมเท่าที่ควร
2. รัฐบาลเมียนมาควรที่จะเข้มงวดในเรื่องของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ไม่ปล่อยให้สินค้าด้อยคุณภาพวางขายในตลาด นอกจากจะทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมแล้วยังเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคอีกด้วย
3. รัฐบาลเมียนมาควรที่จะใช้มาตรการที่เป็น non-tariff barrier บ้าง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการทุ่มตลาดจากสินค้านำเข้าจากประเทศต่าง ๆ และเพื่อปกป้องผู้ประกอบการท้องถิ่น รวมถึงชาวต่างชาติที่ได้เข้ามาลงทุนในประเทศ
4. รัฐบาลเมียนมาควรที่จะได้เดินหน้าอย่างต่อเนื่องในเรื่องของการปฏิรูปที่ดิน การจัดการเอกสารสิทธิ์ การใช้ประโยชน์บนที่ดิน เนื่องจากการใช้ที่ดินในฐานะที่เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในเมียนมานั้น ยังเป็นไปอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ
5. จากข้อจำกัดการเข้มงวดรูปแบบการดำเนินธุรกิจจากคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ ปัญหานี้ควรมีการผ่อนคลาย เนื่องจากในวิถีการดำเนินธุรกิจแล้ว บริษัทที่จัดตั้งแล้วควรที่จะมีอิสระดำเนินธุรกิจในด้านต่าง ๆ ที่บริษัทเห็นควร ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต การจัดจำหน่าย (สถานะในปัจจุบันนี้หากบริษัทได้รับอนุญาตให้ผลิตสินค้านำเข้าแล้วก็จะให้จัดจำหน่ายแต่สินค้านำเข้าเท่านั้น ไม่สามารถจัดจำหน่ายสินค้าอื่น ๆ ในเครือเดียวกัน จากโรงงานอื่นนอกประเทศได้) ทั้งนี้เพื่อให้บริษัทมีความสามารถในการแข่งขันและเติบโตได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลดีต่อภาครัฐในด้านภาษี และส่งผลดีต่อภาคสังคมในเรื่องการจ้างงานอีกด้วย
6. รัฐบาลเมียนมาควรที่จะได้เดินหน้าอย่างต่อเนื่องเรื่องของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อให้สามารถป้อนแรงงานฝีมือให้กับอุตสาหกรรมได้มากขึ้น
7. จากผลงานที่ดีของรัฐบาลในการปฏิรูปหน่วยงานส่งเสริมการลงทุน ทำให้หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนมีความสามารถในการตอบสนองต่อผู้ลงทุนได้อย่างดี รัฐบาลควรที่จะได้ปฏิรูประบบราชการในภาพรวมด้วยเพื่อให้หน่วยงานอื่น ๆ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน หน่วยงานส่งเสริมการลงทุน
8. รัฐบาลเมียนมาควรที่จะได้พัฒนาต่อเนื่องในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานที่ยังขาดแคลนอยู่มาก

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ของประเทศเมียนมาที่มีการเก็บบันทึกอย่างจำกัด ในช่วงการปิดประเทศ ข้อมูลสถิติด้านเศรษฐกิจและสังคม ไม่ได้มีการเก็บบันทึกไว้อย่างเป็นระบบ แม้แต่ข้อมูลสำมะโนประชากรยังไม่มีชัดเจน

2. ข้อมูลของบริษัทเอกชนบางอย่าง ที่บางบริษัทถือเป็นความลับของบริษัทและไม่สามารถเปิดเผยได้ เช่น จำนวนคนงาน ยอดขายปีล่าสุดโดยประมาณ ผลกำไรปีล่าสุดโดยประมาณ ส่วนแบ่งการตลาด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรที่จะได้มีการเก็บข้อมูลเพิ่มมากขึ้นจากบริษัทเอกชนไทยที่ได้ไปลงทุนโดยตรงในประเทศเมียนมา และอาจรวมถึงบริษัทเอกชนไทยที่แม้ยังไม่ได้ไปลงทุนแต่มีความคิดที่จะขยายกิจการไปยังเมียนมา

2. ควรที่จะได้ศึกษาเก็บข้อมูลเพิ่มขึ้นจากภาคธุรกิจอื่น ๆ ที่ในอนาคตจะมีบทบาทสำคัญ เช่น ภาคธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง ภาคโครงสร้างพื้นฐาน ภาคโลจิสติกส์และจัดจำหน่าย ภาคการธนาคารและกฎหมาย เป็นต้น เพื่อให้สามารถเห็นภาพรวมของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของบริษัทเอกชนไทยในประเทศเมียนมา

3. ควรที่จะได้ศึกษาผลที่เกิดจากการ Disruptive Technology ว่าจะส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนโดยตรงในเมียนมาหรือไม่ อย่างไร เนื่องจากหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้เป็นหนึ่งในสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน โลกธุรกิจ การเกษตร ไปจนถึงเศรษฐกิจ จนทำให้หลายๆ ครั้ง สิ่งต่าง ๆ ถูก Disrupt ไป และทำให้ผู้คนหันมาเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนเพื่อที่จะได้สามารถปรับตัวให้อยู่รอดในยุคที่ Disruptive Technology คือหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงจนทำให้เกิดผลกระทบอย่างรอบด้าน

Disruptive Technology คือ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เข้ามาสร้างตลาดและมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยี จนทำให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงและทำให้ผลิตภัณฑ์เดิมถูก Disrupt ไป โดยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านของคุณภาพ ประสิทธิภาพด้านการผลิต การขาย ต้นทุนของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ หรือแม้กระทั่งการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการผลิตจากรูปแบบเดิม ให้มีการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการนำระบบอัตโนมัติเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้า การเก็บข้อมูลเอาไว้ในระบบคลาวด์แทนการเก็บเป็นเอกสาร เป็นต้น (Pariyakorn, 2020)

การคาดการณ์ว่าการลงทุนโดยตรงในเมียนมาเพื่อแสวงหาตลาด โดยการทำการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ซึ่งในพัฒนาการขั้นต่อไป หากอ้างอิงจากตัวอย่างที่มีในอดีต อาทิเช่น ประเทศไทย ก็คงจะกล่าวได้ว่าคงจะเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก โดยจะส่งออกสินค้าที่ผลิตได้มากกว่าการบริโภคในประเทศออกไปขายในตลาดโลก แต่ด้วยผลจาก Disruptive Technology อาจทำให้แนวโน้มการลงทุนโดยตรงไม่ได้เป็นไปตามตัวอย่างในอดีตเหล่านั้น

บรรณานุกรม

- Buckley, P. J., และ Casson, M. (1976). *Future of the Multinational Enterprise*: Springer.
- Caves, R. E. (1971). International corporations: The industrial economics of foreign investment. *Economica*, 38(149), 1-27.
- Cyn-Young Park, M. E. K., Paul Vandenberg. (2012). *Myanmar in Transition: Opportunities and Challenges*. Mandaluyong City, Philippines: Directorate of Investment and Company Administration, T. R. o. t. U. o. M. (2019a). 2019 January Foreign Direct Investment By Country. <https://www.dica.gov.mm/en/topic/foreign-investment-country>
- Directorate of Investment and Company Administration, T. R. o. t. U. o. M. (2019b). YEARLY APPROVED AMOUNT OF FOREIGN INVESTMENT (BY COUNTRY). https://www.dica.gov.mm/sites/dica.gov.mm/files/document-files/yearly_country_3.pdf
- DUNNING, J. H. (1980). TOWARD AN ECLECTIC THEORY OF INTERNATIONAL PRODUCTION: SOME EMPIRICAL TESTS. *Journal of International Business Studies*, 11(1), 9-31.
- Dunning, J. H. (2003). *Determinants of foreign direct investment: globalization-induced changes and the role of policies*.
- Eschlbeck, D. (2006). *Internationale Wirtschaft: Rahmenbedingungen, Akteure, räumliche Prozesse*: Oldenbourg Verlag.
- Group, O. B. (2018). *THE REPORT Myanmar 2018* (O. Cornock).
- Hein, Z. Y. (2014). A Study of Foreign Direct Investment in Myanmar and Vietnam. *Mekong Institute Research Working Paper*.
- Hymer, S. H. (1976). *International operations of national firms*: MIT press.
- Kindleberger, C. P. (1969). Six lectures on direct investment. *New Haven, Conn.: Yale University Press*.
- Nonnemberg, M. B., และ de Mendonça, M. J. C. (2004). *The determinants of foreign direct investment in developing countries*. Paper presented at the Anais do XXXII

- Encontro Nacional de Economia [Proceedings of the 32nd Brazilian Economics Meeting].
- Ohlin, B. (1933). *Interregional and international trade* Harvard economic studies, vol xxxix. Cambridge,: Harvard University Press.
- Owusu-Antwi, G., Antwi, J., และ Poku, P. K. (2013). Foreign direct investment: A journey to economic growth in Ghana-empirical evidence. *The International Business & Economics Research Journal (Online)*, 12(5), 573.
- Pariyakorn. (2020). Disruptive technology คือ. สืบค้นจาก <https://www.yournextu.com/th/%E0%B8%9A%E0%B8%A5%E0%B9%87%E0%B8%AD%E0%B8%81/disruptive-technology>
- Porter, M. E. (1990). The competitive advantage of nations. *Harvard Business Review*.
- Thanh Hoang, H. T. N. (2016). Pattern to Absorb Foreign Direct Investment's Benefits: Perspective from Vietnam. *SOUTHEAST ASIAN JOURNAL OF ECONOMICS*, 4(1), 59-82.
- Thunt, H.-O., และ Jung, S.-H. (2018). A Study on the Interrelationships Among Trade, Foreign Direct Investment, Human Capital, Financial Development and Economic Growth in Myanmar. *Journal of International Trade & Commerce*, 14(4), 63-84.
- UNCTAD, D. o. I., Technology and Enterprise Development (2000). GLOBAL FOREIGN DIRECT INVESTMENT TO EXCEED \$1 TRILLION, UNCTAD PREDICTS [Press release]. Retrieved from <https://unctad.org/en/Pages/PressReleaseArchive.aspx?ReferenceDocId=2714>
- Vernon, R. (1966). International Investment and International Trade in the Product Cycle. *The Quarterly Journal of Economics*, 80(2), 190-207.
- เสาวณี จันทะพงษ์, และ สุภัทร ธนบดีภัทร. (2555, กรกฎาคม). การลงทุนของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน: ก้าวสำคัญของการเข้าสู่กลุ่มเศรษฐกิจ AEC. *Focused and Quick*, (71). สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/FinancialMarkets/ThaiDirectInvestment/Documents/FAQ_TDI_No71.pdf
- กระทรวงพลังงาน, ส. (2019). ภาพรวมพลังงาน. http://www.eppo.go.th/images/Energy-Statistics/energyinformation/Energy_Statistics/00All.pdf

กระทรวงพาณิชย์, ก. (2019). รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมา ประจำเดือนกันยายน 2562.

https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=contents_attach/567187/567187.pdf&title=567187&cate=967&d=0

จิรามน สุธีรชาติ, และ นิธิ กวีวิรัชชัย. (2560). เมียนมาเร่งเครื่อง ปรับกฎปลดล็อกการลงทุน. สืบค้นจาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/3690>

ฐาณินญา โอชะพนม, และ ฐิติวรรณ ศรีเจริญ. (2559). ปัจจัย ที่มี อิทธิพล ต่อ การ ลงทุน โดยตรง จาก ต่าง ชาติ ใน ประเทศไทย. *Journal of Business, Economics and Communications*, 11(2), 75-88.

ธนวัฒน์ พนิตพงศ์ศรี, และ จุฑาพิพัฒน์กุล, ช. (2563). เจาะลึกความสามารถในการแข่งขันของเวียดนาม. *Focused and Quick*, (178). สืบค้นจาก

<https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/Pages/FAQ178.asp>

X

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. (2561). Myanmar Country Fact Sheet.

สืบค้นจาก <http://www.exim.go.th/doc/newsCenter/50244.pdf>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ. สืบค้นจาก

https://www.bot.or.th/Thai/FinancialMarkets/ThaiDirectInvestment/TDI_1/Pages/default.aspx

นิติตัย ทุมวงษา. (2561). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2561-63 ธุรกิจวัสดุก่อสร้าง. สืบค้นจาก

https://www.krungsri.com/bank/getmedia/8789c615-4fbc-4a67-b6e4-021bafec3f7/IO_Construction_Materials_180731_TH_EX.aspx

บุญเชื้อ, ป. (2560). พม่ากับปัญหาผู้อพยพชาวโรฮิงญา วิกฤติด้านการพัฒนาสิทธิมนุษยชน และความมั่นคง. สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2017/09/pridi64/>

ประภาส, ศ. (2559). เมียนมา - ข้อมูลพื้นฐาน.

https://www.sac.or.th/databases/southeastasia/subject.php?c_id=6&sj_id=1

มฤตฤณ เวสารัตน์, และ สมชนก ภาสกรจรัส. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของบริษัทไทย ในการลงทุนทางตรงในประเทศสหพันธรัฐรัสเซีย. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*(128), 21.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2560). รายงานผลการศึกษาข้อมูลเชิงลึกสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.

รัตนา สายคณิต, และ พุทธกาล รัชธร. (2549). เศรษฐศาสตร์การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ.

กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณดี สุทธิรักษา. (2561). การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.

สถาบันวิจัยขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมผลิต. (2556). พม่า โอกาสการค้า-การ

ลงทุนที่ SMEs ไทยไม่ควรมองข้าม. สืบค้นจาก <http://www.smi.or.th/index.php/sample-sites-10/sample-sites-10/145-smes>

สมชนก ภาสกรจรัส. (2561). หลักการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด
ยูเคชั่น.

สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย. (2558). ขนาดของอุตสาหกรรมไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์,
33(2), 63.

สมศักดิ์ โชติช่วง. (2557). ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีอิทธิพลต่อการลงทุน โดยตรงจาก

ต่างประเทศของประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ, 1(1), 55-65.

อภิรัตน์ จิตต์ช่วย, และ อรุณี ปัญญสวัสดิ์สุทธิ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจาก

ต่างประเทศในประเทศไทย. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมทางวิชาการและนำเสนอ

ผลงานวิจัย "มสธ. วิจัย ประจำปี 2554", 440-447.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายธนรัตน์ พลอาจ
วัน เดือน ปี เกิด	3 สิงหาคม 2514
สถานที่เกิด	เขียงวาย
วุฒิการศึกษา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	ต.ลำโรงเหนือ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ

